

Załącznik nr 1 do Uchwały
Nr VIII/34/2015 Rady Miejskiej Węgrowa
z dnia 29 maja 2015 roku

STRATEGIA ROZWOJU

MIASTA WĘGROWA
DO 2020 ROKU

Maj 2015 r.

SPIS TREŚCI

I WPROWADZENIE	3
1. Słowo wstępne.....	3
1.1. <i>Cel opracowania</i>	3
1.2. <i>Przedmiot opracowania</i>	4
1.3. <i>Zakres opracowania i metodologia</i>	4
II DIAGNOZA	5
2. Diagnoza stanu obecnego	5
2.1. <i>Sfera społeczna</i>	16
2.2. <i>Sfera gospodarcza</i>	35
2.3. <i>Infrastruktura techniczna</i>	47
2.4. <i>Turystyka i rekreacja</i>	59
3. Węgrów w oczach mieszkańców.....	64
3.1. <i>Wyniki ankiet przeprowadzonych wśród mieszkańców</i>	64
3.2. <i>Sprawozdanie z warsztatów</i>	66
4. Analiza SWOT	69
4.1. <i>Synteza Analizy SWOT</i>	69
III CZĘŚĆ STRATEGICZNA.....	71
5. Perspektywa rozwoju miasta do 2020 roku	71
5.1. <i>Wizja miasta Węgrowa</i>	72
5.2. <i>Misja miasta Węgrowa</i>	72
6. Cele strategiczne	73
6.1. <i>Sfera społeczna</i>	73
6.2. <i>Sfera gospodarcza</i>	74
6.3. <i>Infrastruktura techniczna</i>	74
6.4. <i>Turystyka i rekreacja</i>	75
6.5. <i>Programy operacyjne</i>	76
IV WDRAŻANIE	99
7. System wdrażania.....	99
7.1. <i>Wdrażanie i monitoring</i>	99
7.2. <i>Ewaluacja</i>	104
V PODSUMOWANIE.....	105

I WPROWADZENIE

1. Słowo wstępne

1.1. Cel opracowania

„Strategia Rozwoju Miasta Węgrowa do roku 2020” jest podstawowym i najważniejszym dokumentem samorządu lokalnego, określającym obszary, cele i kierunki interwencji polityki rozwoju, prowadzonej w przestrzeni gminy.

Strategia uwzględnia potrzeby i oczekiwania całej wspólnoty gminnej, promując współpracę pomiędzy samorządem oraz sektorem gospodarczym, organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami, mającymi wpływ na realizację celów strategicznych Miasta. W systemie zarządzania polityką rozwoju, Strategia pełni kluczową rolę – jako generalny, podstawowy plan postępowania władz samorządu, ale również jako narzędzie współpracy z innymi partnerami samorządowymi, prywatnymi i pozarządowymi.

Niniejsze opracowanie stanowi odpowiedź na potrzebę posiadania przez Miasto Węgrów dokumentu stanowiącego długookresowy plan działania, określającego strategiczne cele rozwoju, przyjmującego takie kierunki i priorytety działania, a także alokację środków finansowych, które są niezbędne dla realizacji przyjętych celów i zadań. Jest to dokument określający kierunki działań jednostki samorządu terytorialnego. Kierunki te, zgodnie z dokumentami strategicznymi wyższej rangi, powinny opierać się o zasady polityki zrównoważonego rozwoju.

Rozwój zrównoważony to rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń.

W ramach przeprowadzenia aktualizacji dokumentu z 2004 roku konieczne było dostosowanie jej założeń do zmieniającego się środowiska zewnętrznego i wewnętrznego i uwzględnienie 10-letniego doświadczenia obecności Polski w Unii Europejskiej. Nowe zapisy posłużą mają efektywnemu wykorzystaniu szans stojących przed Węgrowem i likwidacji problemów społecznych i gospodarczych miasta.

Dokument ten ma na celu także maksymalizację korzyści płynących dla jednostek samorządu terytorialnego z wykorzystania funduszy unijnych. Dlatego też okres obowiązywania zaktualizowanej Strategii pokrywa się z perspektywą finansową UE (lata 2014-2020).

Celem długoterminowym niniejszego dokumentu jest wyprowadzenie Węgrowa na pozycję regionalnego lidera turystyki i miejsca przyjaznego dla inwestorów i mieszkańców.

„Strategia Rozwoju Miasta Węgrowa do 2020 roku” jest dokumentem otwartym, który powinien być uzupełniany o nowe treści, pomysły i sposoby rozwiązywania problemów. Uchwalenie strategii nie zamyka dalszych prac lecz otwiera kolejną fazę polegającą na opracowaniu kolejnych programów operacyjnych, weryfikacji i aktualizacji celów i priorytetów rozwoju oraz konstruowaniu wieloletnich planów inwestycyjnych i finansowych gminy.

1.2. Przedmiot opracowania

Przedmiotem opracowania jest:

- Diagnoza istniejącego potencjału miasta w sferze społecznej, gospodarczej, infrastrukturalnej i rekreacyjno-turystycznej
- Analiza wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań, mających wpływ na dalszy rozwój miasta
- Ukazanie perspektywy rozwoju Węgrowa poprzez wyznaczenie wizji i misji miasta
- Opracowanie celów strategicznych rozwoju miasta oraz programów operacyjnych i kluczowych przedsięwzięć do realizacji
- Przedstawienie systemu wdrażania, monitoringu i ewaluacji zapisów Strategii

1.3. Zakres opracowania i metodologia

Niniejsza Strategia powstała w oparciu o analizę danych statystycznych Głównego Urzędu Statystycznego, informacji przekazanych przez Urząd Miejski w Węgrowie, wyników badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców oraz konsultacji z władzami miasta i podmiotami zainteresowanymi procesem opracowywania dokumentu.

Wraz z przeprowadzoną analizą SWOT informacje te posłużyły do sformułowania strategicznych i operacyjnych celów przeznaczonych do realizacji. Wyznaczone cele i propozycje przekazane za pośrednictwem Urzędu Miejskiego przez zainteresowane osoby i organizacje z Węgrowa stały się bazą dla listy gotowych programów operacyjnych.

II DIAGNOZA

2. Diagnoza stanu obecnego

W tym rozdziale zawarte zostaną podstawowe informacje na temat Węgrów w zakresie warunków geograficznych, demografii, charakterystyki środowiska przyrodniczego i historycznej architektury miejskiej.

Położenie geograficzne

Miasto Węgrów znajduje się w środkowo – wschodniej części województwa mazowieckiego. Położone jest w obrębie tzw. Niecki Mazowieckiej, w otulinie rzeki Liwiec, prawego dopływu Bugu. Miasto leży w odległości ok. 80 km na wschód od Warszawy, przy ważnym szlaku komunikacyjnym łączącym stolicę Polski z Drohiczyńem, przy trasie na Siedlce oraz do Wyszkowa nad Bugiem.

Dane demograficzne

Dane statystyczne Miasta Węgrów w 2014 r. na tle powiatu i województwa			
Kategoria	Miasto Węgrów	Powiat węgrowski	Województwo mazowieckie
Powierzchnia w km kw.	36	1 221	35 558
Liczba ludności	12 796	67 596	5 316 840
Liczba kobiet	6 643	33 891	2 773 078
Liczba mężczyzn	6 153	33 705	2 543 762
Gęstość zaludnienia (na km kw.)	360	55	150
Współczynnik feminizacji	108,0	101,0	109,0
Urodzenia na 1000 osób	9,5	11,0	10,4
Zgony na 1000 osób	6,9	10,6	10,2
Przyrost naturalny na 1000 osób	2,6	0,5	0,2
Osoby w wieku przedprodukcyjnym (%)	18,4	19,3	18,5
Osoby w wieku produkcyjnym (%)	64,0	62,1	62,5
Osoby w wieku poprodukcyjnym (%)	17,6	18,6	19,5
Stopa bezrobocia (%) (dane za 2013)	10,8	15,7	11,1
Struktura edukacji (liczba uczniów)			
- Szkoły podstawowe	818	3 996	316 201
- Gimnazja	719	2 250	155 252
- Licea ogólnokształcące	1 023	1 740	114 818
- Szkoły techniczne i zawodowe	571	592	65 360
Użytki rolne (% ogółu powierzchni)	68,6	53	54,7
Lasy i grunty leśne (% ogółu powierzchni)	18,8	27,8	22,9
Zarejestrowane podmioty gospodarcze	1455	4 749	718645

Dane: Bank Danych Lokalnych GUS – stan na 31 XII 2013

Charakterystyka elementów środowiska przyrodniczego

Węgrów jest miastem powiatowym, leżącym w środkowo-wschodniej części województwa mazowieckiego. Jest położone w Obniżeniu Węgrowskim, pośród rozlewisk i zakoli rzeki Liwiec, w odległości około 80 km od Warszawy, w obszarze Zielonych Płuc Polski oraz otulinie Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego.

Zgodnie z opracowaną w 1995 r. koncepcją ECONET-PL Węgrów leży w północnym rejonie Obszaru Siedleckiego będącego obszarem węzłowym o znaczeniu krajowym. Obejmuje on węzeł hydrograficzny, ze źródłkowymi odcinkami rzek: Liwca i Kostrzynia na północy, Krzny na wschodzie i Świdra na zachodzie. Ważną rolę w krajobrazie odgrywają tu wilgotne łąki oraz torfowiska niskie i przejściowe, lokalnie wysokie. Dominuje krajobraz mozaiki ekstensywnej łąk, zakrzewień wierzbowych i niewielkich lasów na siedliskach hydrogenicznym.

Naturalnym powiązaniem między Obszarem Siedleckim i Doliną Dolnego Bugu jest Dolina Liwca – między Węgrowem, a Łochowem. Dolina Liwca, w całości od swych źródeł do ujścia do Bugu, objęta jest obszarem specjalnej ochrony ptaków w ramach programu Natura 2000. Dolina Liwca jest jedną z najważniejszych we wschodniej Polsce ostoi lęgowych ptaków wodnoblotnych związanych z siedliskami doliny rzeki średniej wielkości, która w większości zachowała naturalny charakter. Dolina Liwca jest lokalnym korytarzem ekologicznym i szlakiem migracyjnym ptaków wodnoblotnych, których zgrupowania w okresie przelotów osiągają tu liczebność ponad 20 000 osobników. Kolejnym obszarem chronionym, należącym do programu Natura 2000, na tym terenie jest Ostoja Nadliwiecka. Jest to najcenniejszy pod względem przyrodniczym, obok doliny Bugu, obszar we wschodniej części województwa mazowieckiego. O tak wysokiej randze świadczy przede wszystkim wysoka różnorodność biologiczna. Charakterystycznym elementem tutejszego krajobrazu są lasy lęgowe. Najpospolitszymi i zajmującymi największe powierzchnie są łąki olszowo-jesionowe.

Na zasoby środowiska przyrodniczego w Węgrowie składają się więc:

- rzeźba i krajobraz
- zasoby wodne
- szata roślinna
- klimat lokalny

Najcenniejszymi kompleksami krajobrazowymi Węgrowa są doliny rzek: Liwca, Czerwonki i Ady, które mają decydujący wpływ na strukturę przestrzenną miasta, na warunki klimatu lokalnego oraz są elementem systemu wymiany i regeneracji powietrza w centralnej części Węgrowa.

Charakterystyka elementów dziedzictwa kulturowego

Węgrów jest jednym z najstarszych miast województwa mazowieckiego. Miasto leży w dolinie rzeki Liwiec, rozgraniczającej dwie krainy historyczne: Mazowsze i Podlasie. Pierwsze osiedle, będące zalążkiem przyszłego organizmu miejskiego, powstało prawdopodobnie w II połowie XIV w. w miejscu, gdzie fale osadnictwa polskiego z terenów Księstwa Mazowieckiego oraz ruskiego ze wschodu, spotkały się na skrzyżowaniu szlaków handlowych z Warszawy na Litwę i z Gdańska na południe Rzeczypospolitej. Już w 1414 r. przy placu targowym został zbudowany kościół parafialny, a w 1441 r. książę mazowiecki Bolesław IV nadał osiedlu prawa miejskie. W roku 1451 miasto było własnością Stanisława z Ołomuńca, następnie w 1476 przeszło w ręce Uhrowskich, zaś od 1558 r. należało do Anny z Radziwiłłów Kiszczyny, gorącej zwolenniczki reformacji. Od tego czasu, przez ponad 200 lat, Węgrów był jednym z głównych centrów protestantyzmu polskiego. Odbływały się tu synody biskupów protestanckich. Przez pewien czas Węgrów dawał schronienie arianom, którzy mieli tu swoją drukarnię, wydającą dzieła znanych teologów, jak Piotr z Goniądza, czy Marcin Krowicki. Od 1693 r. miastem władali Radziwiłłowie herbu Trąby, którzy bardzo przyczynili się do jego rozwoju. Szczególnie zasłużył się dla Węgrowa książę Bogusław Radziwiłł, magnat o dwuznacznej reputacji, lecz znakomity gospodarz. Obdarzył on mieszczan wieloma przywilejami, sprowadził szkockich sukieników, którzy rozstawili Węgrów swoimi wyrobami, oraz nadał miastu herb przedstawiający niedźwiedzicę na złotej tarczy z radziwiłłowskimi trąbami. Złoty wiek Węgrowa przerwał "potop" szwedzki. W 1657 r. najeźdźcy złupili miasto, przerywając jego dobrą koniunkturę gospodarczą. Kolejnym właścicielem Węgrowa został podskarbi wielki koronny Jan Kazimierz Krasieński, któremu w 1664 r. sprzedał miasto Bogusław Radziwiłł. Rządy Krasieńskich charakteryzował rozsądek w dziedzinie ekonomii oraz tolerancja religijna, jednak zbieg niesprzyjających okoliczności oraz klęsk spadających na kraj (wojna północna i zniszczenie miasta przez Szwedów w 1703 r., następujące po niej prześladowania religijne i w efekcie emigracja rzemieślników protestanckich) zahamowały rozwój Węgrowa. W ciągu następnego dziesięciolecia Węgrów kilkakrotnie zmieniał właścicieli. W 1762 r. odziedziczyła go Franciszka z Krasieńskich, księżna kurlandzka. Od 1782 do 1819 roku Węgrów był własnością Ossolińskich, następnie do 1827 gen. St. Klickiego, po nim zaś Łubieńskich, którzy władali miastem do 1869 r. W sennej atmosferze prowincjonalnego miasteczka donośnie odbiły się odgłosy walk powstań narodowych. W czasie powstania listopadowego przeprawy na Liwcu pod Liwem były miejscem zaciętych bojów pomiędzy wojskiem polskim a korpusem rosyjskim marszałka Iwana Dybicza. Jedną z największych bitew powstania styczniowego stoczyły z Rosjanami dnia 3 II 1863 r. oddziały powstańców, dowodzone przez Jana Matlińskiego i Władysława Jabłonowskiego. Bohaterstwo kosynierów spod Węgrowa przeszło do legendy, utrwalonej w twórczości M. Konopnickiej, A. Barrier, C.K. Norwida, który w wierszu „Vanitas” porównał powstańców do Spartan spod Termopil. Po klęsce powstania, pomimo represji, Węgrów podniósł się z upadku gospodarczego. Od 1867 r. był siedzibą powiatu. Po 1918 r., w okresie międzywojennym, miasto było rynkiem zbytu i ośrodkiem zaopatrzenia w towary przemysłowe dla okolicznych wsi. Lata II wojny światowej przyniosły znaczne zniszczenia i straty. Węgrów był bombardowany przez niemieckie lotnictwo, niemal cała ludność żydowska miasta została wymordowana, zburzono zabytkowe synagogi z XVII i XIX w. Wielu mieszkańców zginęło, walcząc z okupantami, a innych wywieziono na roboty

do Niemiec. Wyzwolenie przynieśli miastu żołnierze Armii Krajowej, którzy w czasie akcji „Burza”, pod dowództwem majora „Wolskiego”, wyparli 8 sierpnia 1944 r. oddziały hitlerowskie, zapobiegając zaplanowanemu przez Niemców spaleni Węgrowa.

Węgrów może poszczycić się dużym, jak na niewielką miejscowość, zespołem budowli zabytkowych, z których część reprezentuje wysoką klasę artystyczną. Mowa tu przede wszystkim o fundacjach Jana Dobrogosta Krasińskiego, którego wybitny smak estetyczny zdecydował o jakości zbudowanych na jego polecenie kościołów: kolegiaty i świątyni poreformackiej. Drugi, większy zespół tworzą budowle związane z protestantami: dwa kościoły, plebania i tzw. „drukarnia ariańska”. O żywych niegdyś stosunkach handlowych z Gdańskiem świadczy barokowy „Dom Gdański”, dawna faktoria kupiecka przy rynku miejskim. Obrazu dopełniają domy z XVIII i XIX w., zgrupowane głównie przy rynku, cmentarz ewangelicki i katolicki z wieloma interesującymi nagrobkami, oraz zabytkowe kamienice z połowy XIX wieku, a także układ zabudowy przy Rynku Mariackim.

Teren Miasta Węgrowa charakteryzuje mnogość zabytków kultury materialnej i niematerialnej. Znaczenie obszaru podkreśla istnienie wielu pamiątkowych miejsc związanych z historią naszego narodu np.:

- Pomnik przy mogile powstańców poległych w bitwie z wojskami rosyjskimi dnia 3 lutego 1863 roku. Głaz narzutowy o wadze kilku ton przywleczony z odległej o ok. 5 km Ruchenki na saniach po okrągłych klocach przez mieszkańców Węgrowa i okolic w roku 1917., ustawiony na cokole z kamieni polnych.
- Pomnik lapidarium poświęcony dawnym mieszkańcom miasta – Żydom, pomordowanym i zmarłym podczas II wojny światowej. W centralnej części dwie stylizowane tablice (Dziesięć Przykazań), obramowane przez kamienne stele i głazy nagrobne ze zlikwidowanego w latach 60-tych cmentarza żydowskiego.
- Pomnik poświęcony żołnierzom Armii Krajowej, wyzwolicielom Węgrowa. Stela ze stylizowanym symbolem Polski Walczącej.*

* Na podstawie tekstu autorstwa Romana Postka

Szczególną rolę odgrywają zabytki architektury:

BAZYLIKA MNIEJSZA

Kościół pod wezwaniem Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny oraz świętych: Piotra, Pawła, Andrzeja i Katarzyny usytuowany jest przy wschodniej pierzei rynku. Pierwszy kościół ufundował w tym miejscu Piotr Pietkowicz (lub Pietkiewicz), dworzanin księcia mazowieckiego Janusza I, którego staraniem erygowano w 1414 r. parafię i zbudowano drewniany kościół, na początku XVI w. zastąpiony przez murowany. W roku 1703 Szwedzi, którzy zajęli Węgrów w czasie wojny północnej, spalili kościół z pomocą węgrowskich protestantów. W tym samym roku ówczesny właściciel Węgrów, Jan Dobrogost Krasiński, zawarł umowę z warszawskim architektem Carlo Ceronim, który odbudował kościół w latach 1703-1706, wykorzystując ściany świątyni gotyckiej oraz wtapiając w fasadę zachowane wieżyczki. Autorem projektu był prawdopodobnie słynny Tylman z Gameren. Kościół zbudowany jest na planie prostokąta, trójnawowy, przykryty sklepieniem kolebkowo-krzyżowym. Nawy boczne są znacznie węższe od głównej. Zwraca uwagę bogato profilowany gzyms na pilastrach tokańskich. Fasada typowo barokowa, z trójkątnym szczytem, ozdobionym figurami świętych apostołów Piotra i Pawła. Po bokach dwie wieżyczki gotyckie pozostałe z dawnego kościoła obronnego, podobnie jak typowe gotyckie szkarpy opasują budowlę. We wnętrzu zespół fresków wspaniałego malarza włoskiego Michała Anioła Palloniego z lat 1707-1708 – w prezbiterium scena Wniebowzięcia, w nawie północnej w kaplicy „Śmierć Chrystusa na krzyżu”, następnie „Chrzest Jezusa w Jordanie”, „Doktorowie Kościoła” (święci: Bazyli, Ambroży, Tomasz z Akwinu, Hieronim, Bonawentura i Grzegorz Papież) i „Wszyscy Święci w niebie”. W nawie południowej przedstawiono w kaplicy „Nauczanie Madonny”, (Święta Anna, matka NMP uczy czytać Marię, w tle ojciec, Święty Joachim, niezwykle plastycznie oddana arkada nad sceną), następnie fresk „Patronowie Polski” (święci: Wojciech, Stanisław, Florian, Stanisław Kostka, Jacek Odrowąż, 6 Braci Polskich oraz Kazimierz Królewicz), po nim następuje malowidło „Patronki Polski” (święte: Dorota, Urszula, Jadwiga Śląska, Kinga, Bronisława i Salomea). Przy wejściu znajduje się fresk „Czyściec”. Po ukończeniu prac wewnątrz świątyni została ona konsekrowana w 1711 r. przez Aleksandra Wyhowskiego, biskupa łuckiego. Warto obejrzeć portret J. D. Krasińskiego, pędzla Palloniego z 1712 r. Widok z okna na obrazie ilustruje wygląd rynku węgrowskiego w tym czasie. W zakrystii znajduje się zespół 20 interesujących portretów sarmackich z XVIII w. oraz słynne „Zwierciadło Twardowskiego”. Wykonane jest ono z metalu (głównie srebro) w ramie z napisem łacińskim: „Tym lustrem Twardowski czynił sztuczki magiczne, lecz obrócone zostało to na chwałę Bożą”. Za pomocą tego zwierciadła czarnoksiężnik wywołać miał ducha Barbary Radziwiłłówny dla Zygmunta Augusta, za co obu spotkała wkrótce śmierć. Pęknięcie przecinające płytę tłumaczy jakoby historia o Napoleonie, który będąc w Węgrówie w drodze na wojnę z Rosją ujrzał w nim swoją klęskę podczas odwrotu z Moskwy i upuścił lustro na posadzkę. Inni pęknięcie wiążą z legendą o próżnym proboszczu, który ciągle przeglądał się w lustrze, dopóki nie ukazał mu się w nim diabeł, co tak przestraszyło duchownego, że rzucił weń kluczami do kościoła i stłukł je. Lustro przynosi ponoć nieszczęście i lepiej się w nim nie przeglądać, żeby nie kusić losu.*

* Na podstawie tekstu autorstwa Romana Postka

ZESPÓŁ POREFORMACKI

Zespół poreformacki, złożony z kościoła, klasztoru, budynków browaru i tkalni oraz otaczającego je muru, położony jest przy ulicy Kościuszki. Początki założenia sięgają 1672 r., kiedy przybyli pierwsi reformaci sprowadzeni tu przez Jana Kazimierza Krasieńskiego dla nawracania innowierców. Kościół pod wezwaniem św. Antoniego z Padwy i św. Piotra z Alkantary, konsekrowany przez Aleksandra Wyhowskiego w 1711 r., projektowany prawdopodobnie przez Tylmana z Gameraen i zbudowany przez zespół Carla Ceroniego, jest budowlą późnobarokową na rzucie prostokąta, z jedną nawą przykrytą sklepieniem kolebkowo-krzyżowym oraz czterema kaplicami połączonymi z nawą. Na skrzyżowaniu transparentu i nawy okrągły plafon z freskami iluzjonistycznymi Palloniego – „Adoracja Trójcy Świętej przez zbawionych”, ostatnie dzieło wielkiego mistrza (ok. 1711 r.). Na sklepieniach kaplic freski Palloniego, przemalowane dość niefortunnie w okresie późniejszym: od wejścia po lewej „Chrystus i jawnogrzezdnica”, „Zaślubiny Matki Boskiej ze św. Józefem”; po prawej „Apoteoza św. Antoniego” i „Śmierć św. Piotra z Alkantary”. W ołtarzu głównym zwraca uwagę wspaniały „Chrystus na krzyżu”, dzieło znakomitego rzeźbiarza gdańskiego Andrzeja Schlutera. W prawym ramieniu transeptu nagrobek fundatora J. D. Krasieńskiego ze złoczonej miedzi, autorstwa Andrzeja Mackensena II (ok. 1712 r.). Budynek klasztorny z początku XVIII wieku, z dziedzińcem wewnątrz. W krużgankach freski – portrety świętych franciszkańskich z XVIII w. Konwent węgrowski został skasowany w 1865 r.

KOŚCIÓŁ EWANGELICKO-AUGSBURSKI

Kościół pod wezwaniem Świętej Trójcy, położony przy ulicy Narutowicza. Zbudowany w 1841 r. staraniem księdza pastora Karola Tetfejlera, murowany, salowy, z wieżą nad kruchtą, klasycystyczny. Ołtarz główny z obrazem olejnym „Chrystus w Ogrójcu”, chór muzyczny z organami. Wieża zwieńczona piramidalnym hełmem. W pobliżu kościoła dawna plebania z 1763 r., wzniesiona z inicjatywy P. Tempera, bankiera króla Stanisława Augusta. Obecnie, po przebudowie, od 1962 roku mieści się w niej Ewangelicki Dom Opieki „Sarepta”.

KOŚCIÓŁ EWANGELICKO-AUGSBURSKI DREWNIANY

Znajduje się na cmentarzu ewangelickim (grzebalny od drugiej połowy XVI wieku). Jest drugim ewangelickim kościołem w Węgrowie. Kościół zbudowany z modrzewia w 1679 r. na miejscu okazałej świątyni z 1634 r., podpalonej w 1678 r. przez miejscowych zakonników z klasztoru reformatów w czasie kontrreformacji. Według podań, kościół wybudowano w ciągu jednej doby by spełnić warunek postawiony przez biskupa łuckiego, który chciał powstrzymać odrodzenie parafii ewangelickiej. Kościół z bali, oszalowany deskami, zwieńczony wieżyczką z sygnaturką jest najstarszym zabytkiem budownictwa drewnianego na terenie byłego województwa siedleckiego. Ciekawostką jest fakt, że parafia węgrowska była też parafią dla protestantów warszawskich od 1580 r. (data spalenia kościoła w Warszawie) do

* Na podstawie tekstu autorstwa Romana Postka

1776 r., kiedy to odbudowano nowa świątynię ewangelicką w stolicy. Na cmentarzu znajdują się interesujące nagrobki z XVII w. w języku polskim oraz mogiła powstańca styczniowego, który zginął w Bitwie pod Węgrowem 3 lutego 1863 r. Są również nagrobki szkockich rzemieślników z XVIII wieku.*

BUDYNEK KOLEGIUM OO. BARTOLOMITÓW

Budynek dawnego kolegium – szkoły średniej prowadzonej przez księży bartolomitów (inne nazwy: komuniści, bartoszkowie). Pierwsze kolegium ufundowane zostało przez J. D. Krasieńskiego. Obecny budynek, położony przy ul. Kościelnej, jest późnobarokowy, partiami gruntownie przebudowany. Zachowała się jedna z czterech wież, zwieńczona pięknym barokowym hełmem. Kolegium zostało skasowane po powstaniu listopadowym w odwecie za udział w walkach uczniów i pomoc udzielaną powstańcom przez księży.*

DOM GDAŃSKI

Dawny zajazd z XVIII wieku, usytuowany przy rynku miejskim. Według tradycji miejscowej pełnił funkcję placówki kupców gdańskich. Utrzymany w stylu późnobarokowym, murowany, przykryty blaszanym, mansardowym dachem. Mieści obecnie Miejską Bibliotekę Publiczną.*

DRUKARNIA ARIAŃSKA

Dom późnorenesansowy, tradycyjnie uważany przez mieszkańców Węgrów za pomieszczenie drukarni, gdzie publikowano rozprawy i manifesty arian polskich, w tym znanego teologa Piotra z Gniazda. Obecnie jest to atrapa dawnego zabytku zrekonstruowanego od podstaw przez Pracownię Konserwacji Zabytków. Pierwotna „drukarnia” została zbudowana ok. XVI-XVII w. Budynek położony przy ul. Gdańskiej mieści obecnie Urząd Stanu Cywilnego.*

KAPLICA CMENTARNA NA CMENTARZU RZYMSKOKATOLICKIM

W centralnym punkcie cmentarza znajduje się kaplica – mauzoleum rodziny Łubieńskich herbu Pomian z Ruchny, do 1869 r. właścicieli miasta. Zbudowana została w końcu XIX wieku w stylu neoromańskim, według projektu Kazimierza Zajązkowskiego. Na cmentarzu można zobaczyć również wiele zabytkowych nagrobków z XIX wieku.

POMNIK NA GROBIE POWSTAŃCÓW Z 1863

Wielki głaz narzutowy przyciągnięty z pobliskich Szarut w 1917 r. Pomnik znajduje się przy drodze Siedlce-Węgrów w miejscu bitwy pod Węgrowem (miała ona miejsce podczas powstania styczniowego, 3 lutego 1863 r.), w odległości ok. 2 km od węgrowskiego rynku.

* Na podstawie tekstu autorstwa Romana Postka

Zabytki Węgrowa posiadają unikalną w skali województwa wartość historyczną. Są one namacalnym świadectwem burzliwych dziejów tego regionu. Mieszkańcy Węgrowa są niezwykle dumni ze swojego dziedzictwa, dlatego też troska o stan zabytków w mieście pozostaje jednym z kluczowych zadań stojących przed władzami miasta. Stanowią one także atrakcję turystyczną, mogącą przyciągnąć wielu zwiedzających. Ochrona i rewitalizacja zabytków Węgrowa będzie zatem jednym z najważniejszych celów ujętych w niniejszej strategii i przedmiotem kompleksowego projektu, zgłoszonego do realizacji w perspektywie 2014-2020.

W ramach celu operacyjnego „Zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego” zostaną zrealizowane dwa etapy renowacji zabytków architektury sakralnej. Efektem podjętych działań powinno być wzmocnienie silnej pozycji Węgrowa na turystycznej mapie województwa i kraju.

W strategii ujęte zostały także programy korzystające z dziedzictwa Węgrowa w celu rozwoju przedsiębiorczości i turystyki, czego przykładem może być zaplanowany projekt „Promocja Krainy Mistrza Twardowskiego”.

Władze samorządowe w Węgrowie

Gmina wykonuje zadania publiczne zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

Zadania te są realizowane przez powołane w wyniku wyborów władze samorządowe, które przedstawiają się następująco:

- Rada Miejska Węgrowa – władza uchwałodawcza (15 radnych, w tym przewodniczący i dwoje wiceprzewodniczących),
- Komisje Rady Miejskiej (5 komisji)
- Burmistrz Miasta Węgrowa – władza wykonawcza

Ponadto w strukturze miasta działają następujące jednostki organizacyjne:

- Urząd Miejski
- Centrum Pomocy Społecznej
- Miejska Biblioteka Publiczna
- Węgrowski Ośrodek Kultury
- Przedszkola (3)
- Szkoła podstawowa
- Gimnazja
- Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o.
- Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.
- Straż Miejska

Współpraca międzygminna i zagraniczna

Uchwałą Rady Miejskiej Węgrów z dnia **28 kwietnia 1999 r.** Miasto Węgrów stało się członkiem Związku Miast Polskich.

Uchwałą Rady Miejskiej Węgrów z dnia **26 kwietnia 2007 roku** Miasto Węgrów stało się członkiem Mazowieckiej Regionalnej Organizacji Turystycznej.

Uchwałą Rady Miejskiej Węgrów z dnia **26 kwietnia 2007 roku** Miasto Węgrów stało się członkiem Nadbużańskiej Lokalnej Organizacji Turystycznej.

Uchwałą Rady Miejskiej Węgrów z dnia **28 maja 2013 roku** Miasto Węgrów stało się członkiem Lokalnej Organizacji Turystycznej "*Wielki Gościńiec Litewski*".

Uchwałą Rady Miejskiej Węgrów z dnia **28 stycznia 2008 roku** Miasto Węgrów stało się członkiem Mazowieckiego Stowarzyszenia na Rzecz Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego.

Uchwałą Rady Miejskiej Węgrów z dnia **31 marca 2014 roku** Miasto Węgrów stało się członkiem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Bądźmy Razem”.

Współpraca międzynarodowa z miastami, regionami i organizacjami partnerskimi:

- Żółkiew, obwód lwowski, Ukraina – umowa partnerska zawarta została 29 listopada 2005 roku. Umowa ma na celu rozwijanie współpracy, przede wszystkim kulturalnej. Wraz z miastami Rokitno i Skole, Żółkiew uczestniczył w takich programach jak „Dni Ukrainy w Węgrowie” czy „Pan Twardowski na kogucie – niematerialne dziedzictwo kulturowe Słowian w procesie edukacji dzieci i młodzieży”.
- Skole, obwód lwowski, Ukraina – umowa partnerska zawarta została 30 listopada 2005 roku. Umowa ma na celu rozwijanie współpracy, przede wszystkim kulturalnej. Wraz z miastami Żółkiew i Rokitno, Skole uczestniczyło w takich programach jak „Dni Ukrainy w Węgrowie” czy „Pan Twardowski na kogucie – niematerialne dziedzictwo kulturowe Słowian w procesie edukacji dzieci i młodzieży”.
- Rokitno, obwód rowieński, Ukraina – podpisanie listu intencyjnego nastąpiło 14 grudnia 2007 roku. Umowa ma na celu rozwijanie współpracy, przede wszystkim kulturalnej. Wraz z miastami Żółkiew i Skole, Rokitno uczestniczyło w takich programach jak „Dni Ukrainy w Węgrowie” czy „Pan Twardowski na kogucie – niematerialne dziedzictwo kulturowe Słowian w procesie edukacji dzieci i młodzieży”.
- Wołożyn, obwód miński, Białoruś – umowa o współpracy zawarta została we wrześniu 2006 roku. Podpisane porozumienie ma na celu nawiązanie współpracy transgranicznej pomiędzy miastami w wielu dziedzinach, a zwłaszcza na płaszczyźnie kulturalnej.

- Valsolda, prowincja Como, Włochy – podpisanie umowy o przyjaźni nastąpiło 13 czerwca 2008 roku. Umowa zakłada nawiązanie szerokiej współpracy bilateralnej na wielu płaszczyznach, zarówno gospodarczych jak i kulturalnych. Valsolda uczestniczyła w projekcie „Węgrów – Święciany – Valsolda – trzy miasta, ta sama Europa”, współfinansowanego przez Unię Europejską.
- Rejon Święciański, Litwa – umowa o współpracy zawarta została 19 września 2010 roku. Umowa zakłada nawiązanie szerokiej współpracy bilateralnej na wielu płaszczyznach, zarówno gospodarczych jak i kulturalnych. Rejon uczestniczył w projekcie „Węgrów – Święciany – Valsolda – trzy miasta, ta sama Europa”, współfinansowanego przez Unię Europejską.
- Izba Gospodarcza Chińczyków Prowincji Fujian w Polsce – porozumienie zawarte zostało 19 maja 2012 roku. Porozumienie ma na celu zacieśnienie gospodarczej współpracy. Główny obszar współpracy pomiędzy stronami obejmuje wsparcie działalności inwestycyjnej przedsiębiorstw z Chin oraz z miasta Węgrów, a także wsparcie działalności eksportowej, celem pozyskania nowych rynków zbytu.

Tolerancja, wzajemne zrozumienie i dialog międzykulturowy są jednym z celów nadrzędnych nowoczesnej Europy. Władze Węgrów zdają sobie z tego sprawę i dążyć będą w najbliższych latach do zacieśnienia więzi z obecnymi partnerami oraz poszukiwania nowych. Węgrów zainteresowany jest nie tylko współpracą kulturalną, lecz także nawiązywaniem kontaktów gospodarczych czy naukowych. Znalazło to swoje odzwierciedlenie w planowanym projekcie „Rozwój współpracy międzynarodowej miasta Węgrów”.

Władze miasta planują także czynnie uczestniczyć w unijnym programie Europa dla Obywateli, wspierającym między innymi projekty współpracy pomiędzy jednostkami samorządowymi, mające na celu mobilizowanie obywateli na poziomie lokalnym i unijnym do angażowania się społecznego, politycznego oraz wolontariatu.

Wyrazem współpracy międzynarodowej kładącej nacisk na wymianę doświadczeń młodzieży i rozwój edukacji mógłby być udział Węgrów w programie Erasmus Plus. Program ten wszedł w życie 1 stycznia 2014 r. i zastąpił dotychczasowe programy: „Uczenie się przez całe życie” (oraz jego programy sektorowe – Erasmus, Leonardo da Vinci, Comenius i Grundtvig), akcję Jean Monnet, program „Młodzież w działaniu” oraz pięć innych programów (m.in. Erasmus Mundus i Tempus). Po raz pierwszy w historii programów edukacyjnych Unii Europejskiej, wspierane będą również inicjatywy związane ze sportem. Realizacja programu zaplanowana jest na siedem lat, czyli do roku 2020.

Program Erasmus+ oferuje wsparcie finansowe dla instytucji i organizacji działających w obszarze edukacji i szkoleń, młodzieży oraz sportu w Europie. Odpowiadając na wyzwania nakreślone przez dokumenty strategiczne europejskiej

polityki (przede wszystkim strategię Europa 2020), program ma się przyczyniać do rozwijania umiejętności jego uczestników oraz zwiększania ich szans na zatrudnienie, a także modernizacji systemów edukacji, szkoleń i wspierania młodzieży.

W praktyce program Erasmus+ umożliwia zagraniczną mobilność – wyjazdy w celach edukacyjnych (np. podjęcia studiów, odbycia praktyki, szkoleń lub zaangażowania się w wolontariat) uczniów, studentów, kadry edukacyjnej i pracowników młodzieżowych oraz wspiera budowę partnerstw pomiędzy uniwersytetami, szkołami wyższymi i średnimi, przedsiębiorstwami i organizacjami non-profit na rzecz wzmocnienia innowacyjności i budowania wiedzy.

W programie podkreśla się szczególnie znaczenie współpracy międzysektorowej (różne sektory edukacji, instytucje na różnym szczeblu i o różnym profilu) i wzmocnienie efektu synergii pomiędzy sektorami edukacji a środowiskiem pracy. Działania w obrębie sportu mają przede wszystkim wspierać inicjatywy mające na celu zwalczanie przemocy, dyskryminacji i doping. Na dofinansowanie będą mogły liczyć również międzynarodowe imprezy sportowe typu non-profit.

W ramach zacieśniania współpracy międzygminnej i nie tylko, Węgrów bierze udział w programie Leader. Leader jest oddolnym, partnerskim podejściem do rozwoju obszarów wiejskich, realizowanym przez Lokalne Grupy Działania (LGD), polegającym na opracowaniu przez społeczność wiejską Lokalnej Strategii Rozwoju (LSR) oraz realizacji wynikających z niej innowacyjnych projektów, łączących zasoby ludzkie, historyczne, kulturowe czy przyrodnicze. Celem tej osi jest przede wszystkim budowanie kapitału społecznego wsi oraz małych miast poprzez aktywizację mieszkańców oraz przyczynianie się do tworzenia nowych miejsc pracy na obszarach wiejskich.

Miasto Węgrów będzie uprawnione do ubiegania się o dofinansowanie z Osi LEADER w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich dopiero w obecnym okresie programowania 2014-2020. Ze środków tych warto skorzystać. Program ten mógłby stać się dla Miasta Węgrowa szansą na zostanie faktycznym liderem dla otaczających go gmin wiejskich, i czerpania z tego wymiernych korzyści.

2.1. Sfera społeczna

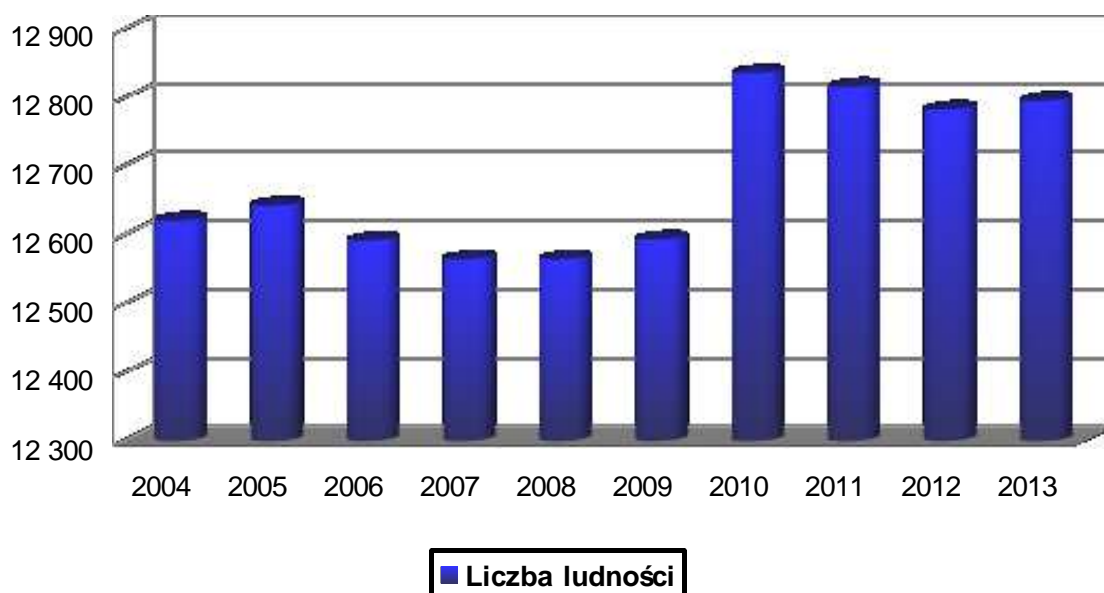
Poniżej zostaną szerzej opisane czynniki charakteryzujące węgrowskie społeczeństwo oraz procesy w nim zachodzące.

Ogólna charakterystyka procesów społecznych

Ludność Miasta Węgrów w latach 2004 – 2013				
Rok	Stan ludności na 31 XII	Przyrost naturalny		Saldo migracji
		Osoby	Na 1000 osób	
2004	12 621	44	3,5	-40
2005	12 643	40	3,2	-18
2006	12 592	33	2,6	-84
2007	12 565	43	3,4	-70
2008	12 565	26	2,1	-26
2009	12 594	26	2,1	3
2010	12 836	40	3,1	-37
2011	12 816	29	2,3	-49
2012	12 783	17	1,3	-14
2013	12 796	33	3,6	-53

Dane: Bank Danych Lokalnych GUS

Ludność Miasta Węgrów w latach 2004-2013

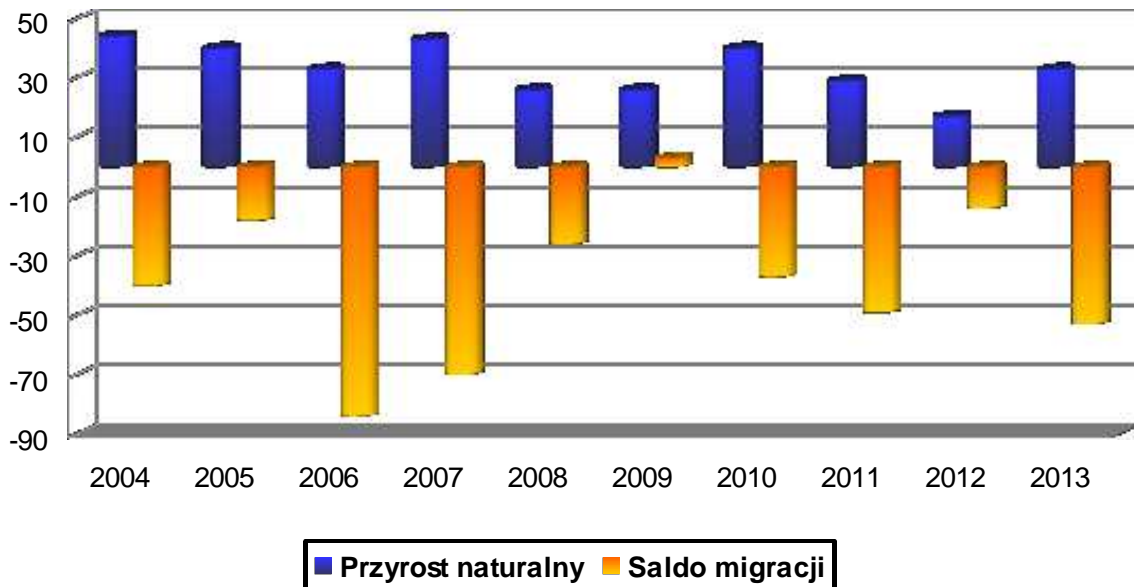

Dane: Bank danych Lokalnych GUS

W 2010 roku nastąpił istotny wzrost liczby mieszkańców, po którym liczba mieszkańców ustabilizowała się na poziomie około 12 800 osób.

Kształtowanie się przyrostu naturalnego i migracji w latach 2004-2013

Dane: Bank Danych lokalnych GUS

Z przedstawionego powyżej wykresu wynika utrzymywanie się przyrostu naturalnego w mieście na poziomie ok. 30 mieszkańców rocznie. Trwa również tendencja ujemnego salda migracji. Wyjątkiem w tym względzie był jedynie rok 2009, co znalazło odzwierciedlenie w przedstawionym wyżej wzroście populacji w 2010 roku.

Gęstość zaludnienia jest obecnie stosunkowo wysoka i wynosi 360 osób/km² i przewyższa średnią gęstość w Powiecie Węgrowskim, która z racji przeważnie wiejskiego charakteru powiatu kształtuje się na poziomie 55 osób/km². Mimo to gmina posiada jeszcze dużą możliwość absorpcji ruchów migracyjnych.

Struktura wiekowa ludności Węgrowa – 2013 r.		
Dane GUS na 31 XII 2013	Liczba mieszkańców	Ujęcie procentowe
0-9 lat	1 314	10,3%
10-19 lat	1 372	10,7%
20-29 lat	1 935	15,1%
30-39 lat	2 054	16,1%
40-49 lat	1 609	12,6%
50-59 lat	1 848	14,4%
60-69 lat	1 615	12,6%
70 i więcej lat	1 049	8,2%
Razem	12 796	100,0%

Dane: Bank Danych Lokalnych GUS

Ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym										
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Przedprodukcyjny	2995	2903	2802	2741	2682	2622	2494	2444	2410	2354
Produkcyjny	8108	8180	8206	8233	8235	8247	8446	8368	8262	8187
Poprodukcyjny	1492	1540	1564	1654	1683	1769	1896	2004	2111	2255

Dane: Bank Danych Lokalnych GUS

Wart odnotowania jest wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym, któremu towarzyszy zmniejszenie się liczby osób w wieku przedprodukcyjnym. Obecnie liczba osób poniżej 20-go roku życia i powyżej 60-go roku życia wyrównała się, podczas gdy jeszcze dziesięć lat temu ludzi młodych było niemal dwa razy więcej niż seniorów. Świadczy to o systematycznym starzeniu się społeczeństwa. Nie sprawdziła się zawarta w poprzedniej wersji strategii prognoza dotycząca utrzymywania się wysokiego odsetka ludzi młodych w populacji Węgrów.

Odniesienie się do problemu utrzymującego się ujemnego salda migracji oraz rosnącej liczby osób w starszym wieku będzie kluczowym wyzwaniem dla władz Węgrów w najbliższych latach.

Węgrówscy seniorzy nie są jednak traktowani przedmiotowo, lecz jako partnerzy w dialogu z władzami samorządowymi.

Węgrów będzie starał się wyjść naprzeciw zmieniającej się strukturze wiekowej społeczeństwa i prowadzić działania mające na celu polepszenie jakości życia osób starszych oraz ich aktywizację, a także zapobiegać wykluczeniu społecznemu. Seniorzy powinni być postrzegani jako kolejny z atutów miasta, a nie jego słabość. Realizowane w najbliższych latach projekty, takie jak „Węgrowski Senior” czy „Karta Seniora”, mają za zadanie właśnie urzeczywistnienie tego potencjału.

Chcemy, by Miasto Węgrów stało się synonimem nowego znaczenia „jesieni życia”, miejscem przyjaznym, umożliwiającym pełnowartościowe spędzanie starości. Celem działań będzie nie tylko opieka nad osobami w podeszłym wieku, lecz także ich aktywizacja społeczna, a z drugiej strony zwiększenie dostępności usług dla seniorów. Starość nie musi być dziś zaprzeczeniem młodości, mogą one być wobec siebie komplementarne. Doświadczenie osób starszych, w połączeniu z energią młodych, może stać się prawdziwym atutem. Naszym celem jest obrócenie niekorzystnego trendu starzenia się społeczeństwa w szansę dla rozwoju bazy usług senioralnych. Efektem takiej polityki będzie zwiększenie zatrudnienia w tym obszarze, wzrost liczby podmiotów prowadzących działalność gospodarczą oraz zmniejszenie migracji z terenu miasta.

Infrastruktura społeczna

Równie ważnym, jeśli nie ważniejszym, aspektem rozwoju miasta co infrastruktura techniczna jest jego infrastruktura społeczna. To ona warunkuje atrakcyjność miasta w oczach mieszkańców i sprawia, że staje się ono miejscem pełnym życia. Zostaną tu przedstawione najważniejsze wskaźniki opisujące obecne warunki Węgorza na płaszczyźnie oświaty i wychowania, kultury, sportu, ochrony zdrowia oraz pomocy społecznej.

Oświata i wychowanie

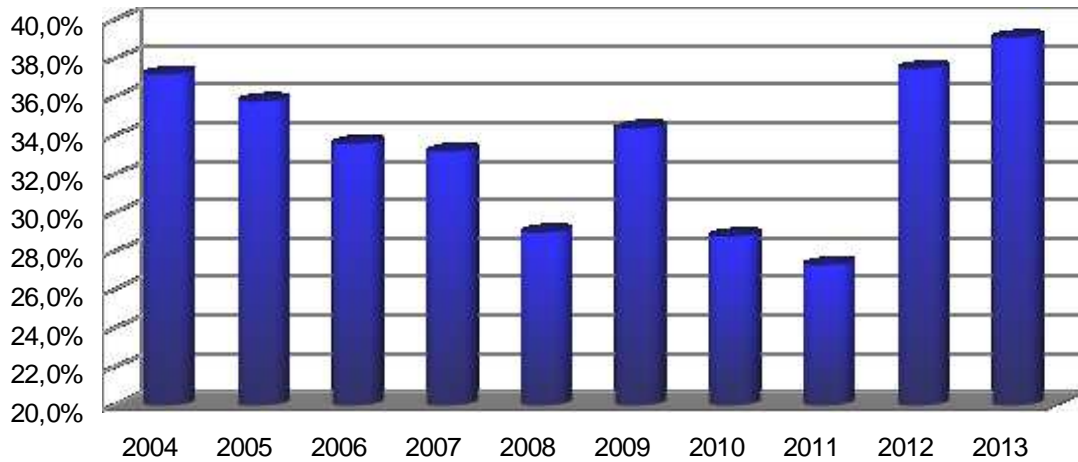
W strukturze administracyjnej Węgorza istnieje pięć placówek przedszkolnych (w tym trzy publiczne), dwie publiczne szkoły podstawowe (w tym jedna specjalna), dwa gimnazja (w tym jedno specjalne, wszystkie publiczne), sześć zasadniczych i średnich szkół zawodowych (w tym dwie specjalne, wszystkie prowadzone przez samorząd powiatowy) oraz pięć szkół ogólnokształcących (w tym dwa licea dla dorosłych i liceum uzupełniające). Ponadto na terenie Miasta ma swoją siedzibę również gimnazjum Gminy Liw.

Dane: Bank Danych Lokalnych GUS

Zmiana wydatków na oświatę i wychowanie w latach 2004-2013

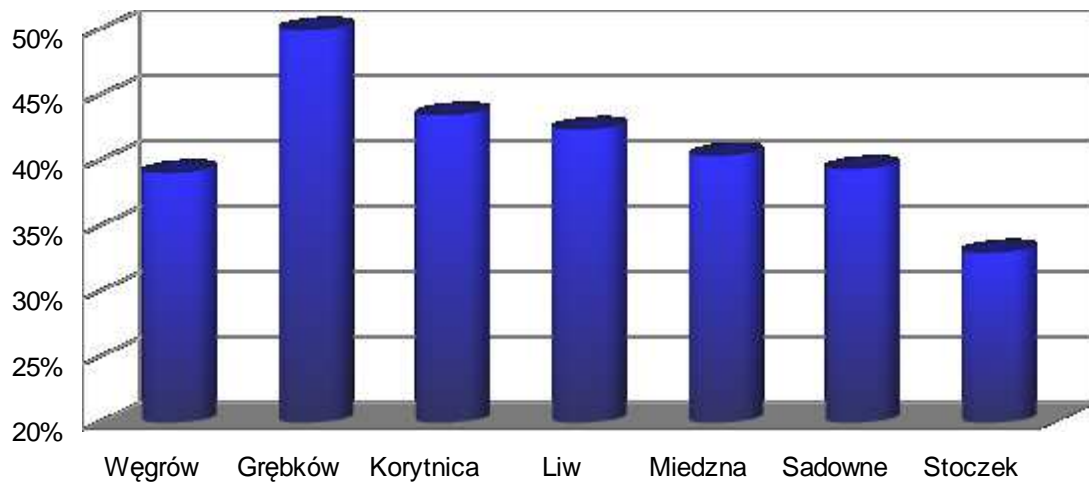

■ Procent wydatków budżetowych przeznaczony na oświatę i wychowanie

Dane: Bank Danych Lokalnych GUS

Procentowy udział nakładów na oświatę w wydatkach budżetowych gminy w ostatnich dziesięciu latach podlegał dużym wahaniom, obecnie jednak stabilizuje się na poziomie około 38%, świadczącym o właściwym i racjonalnym zarządzaniu oświatą.

Wydatki na oświatę i wychowanie na tle innych gmin powiatu w 2013 roku

■ Wydatki na oświatę i wychowanie

Dane: Bank Danych Lokalnych GUS

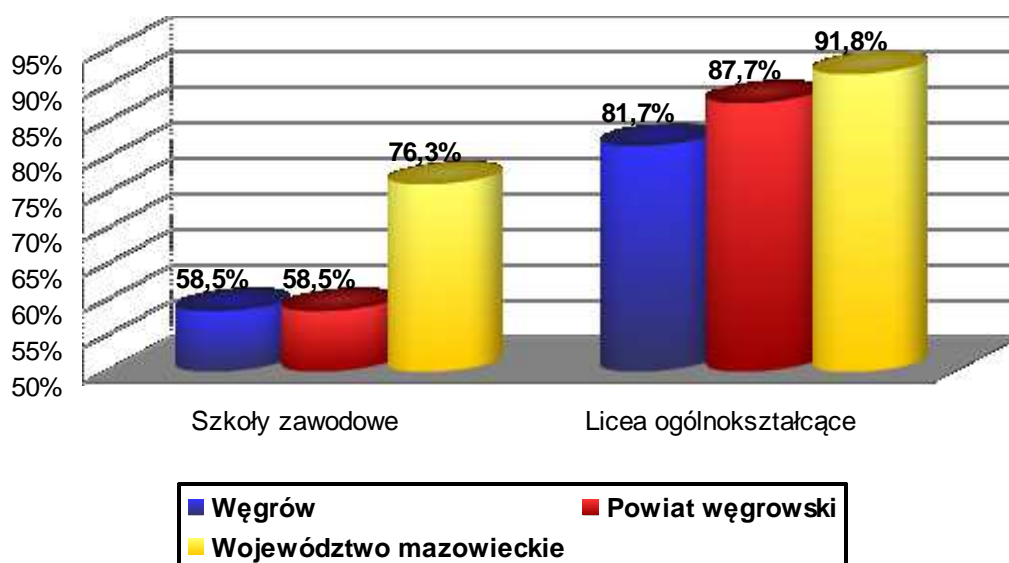
Wydatki na oświatę i wychowanie na tle podobnych miast województwa w 2013 roku

Dane: Bank Danych Lokalnych GUS

W porównaniu do sąsiednich gmin powiatu procentowy udział wydatków na oświatę i wychowanie w Węgrowie znajduje się obecnie na dość niskim poziomie. Jednakże w porównaniu do innych miast w województwie mazowieckim podobnej wielkości, nakłady te kształtują się na średnim poziomie, co świadczy o racjonalnym i zbalansowanym podejściu budżetowym.

Zdawalność egzaminów maturalnych - porównanie

Dane: Bank Danych Lokalnych GUS

Jak widać na powyższym zestawieniu, nakłady przeznaczane na oświatę nie przekładają się jednoznacznie na wyniki nauczania. Węgrów pozostaje w tyle stawki, jeśli chodzi o zdawalność egzaminów maturalnych, zarówno w porównaniu ze średnią powiatową, jak i wojewódzką.

Wydaje się, że oferta oświatowa na terenie Węgrów jest wystarczająco zróżnicowana. Kluczową kwestią staje się więc stworzenie optymalnych warunków dla osiągnięcia wysokiego poziomu nauczania. W tym celu zrealizowanych zostanie szereg projektów, mających na celu polepszenie efektywności placówek oświatowych i zapewnienie większych szans rozwoju dla dzieci i młodzieży. Projekty te, to m.in.: „Klasy integracyjne i sportowe szansą na rozwój dzieci i młodzieży”, „Upowszechnienie e-learningowego systemu edukacji”, czy też „Skwer Edukacja pod chmurką”.

Kultura

Zadania kulturalne na terenie Węgrów realizują następujące placówki:

- Węgrowski Ośrodek Kultury
- Miejska Biblioteka Publiczna im. Augusta Cieszkowskiego

Węgrowski Ośrodek Kultury

ul. Mickiewicza 4a, 07-100 Węgrów

W budynku WOK mieści się kino "Kongres". Dysponuje salą widowiskową na 300 miejsc. Działa tu Dyskusyjny Klub Filmowy. W 2013 roku odbyło się 385 seansów filmowych, które obejrzało 13 122 widzów.

Przez lata w ramach stałych dorocznych imprez Węgrowskiego Ośrodka Kultury odbywał się Ogólnopolski Festiwal Biesiada Weselna w Węgrowie. Impreza była przeprowadzana w formie przeglądów zespołów i kapel ludowych, zespołów folklorystycznych oraz teatrów obrzędowych. Prezentowały one szerokiej publiczności zwyczaje weselne z różnych regionów Polski. Trwający trzy dni Festiwal początkowo gromadził co roku kilkutysięczną widownię i był nazywany "największym weselem w Polsce". Finał transmitowano na żywo w II Programie TVP S.A. i TV Polonia na cały świat. W widowisku finałowym uczestniczyli laureaci prezentacji konkursowych, którym wręczano statuetki Boryny oraz Gwiazdy Wieczoru - znani artyści polskiej estrady. W kolejnych latach jednak zainteresowanie nie podlegającą zmianom, archaiczną formułą festiwalu malało, zarówno wśród mediów, jak i mieszkańców. Podjęto decyzję o zastąpieniu Biesiady nowym wydarzeniem, o świeżej formule. Począwszy od 2014 r. władze miasta skierują swoje wysiłki w kierunku organizacji i promocji wydarzenia „Kraina Mistrza Twardowskiego”.

Ważnym corocznym wydarzeniem są „Dni Węgrów”, odbywające się w miesiącu sierpniu. Jest to przedsięwzięcie kulturalne upamiętniające nadanie praw miejskich naszemu miastu oraz wyzwolenie Węgrów przez Armię Krajową. W ramach „Dni Węgrów” odbywa się szereg zawodów sportowych, wystaw, wykładów historycznych i pikników rodzinnych. Podczas oficjalnych uroczystości wręczane są odznaczenia: „Za Zasługi Dla Węgrów”, „Zasłużony Obywatel Węgrów”, „Honorowy Obywatel Węgrów”.

"Święto Chleba w Węgrowie" to impreza folklorystyczna organizowana w Węgrowskim Ośrodku Kultury, co roku w połowie września. Organizatorami są Węgrowski Ośrodek Kultury i Powiatowy Zespół Doradców Rolnych w Węgrowie. W czasie "Święta Chleba" odbywają się prezentacje tradycyjnych chlebów wiejskich, dawnych wypieków, potraw, napojów regionalnych oraz tradycyjnych i współczesnych wieńców dożynkowych. W trakcie imprezy ma miejsce degustacja i sprzedaż w/w wyrobów. Odbywa się także konkurs na najsmaczniejszy chleb wiejski i na najpiękniejszy wieniec dożynkowy. Zmaganiom konkursowym towarzyszą występy zespołów regionalnych i kapel ludowych.

Od kilkunastu lat odbywają się w WOK eliminacje powiatowe konkursów recytatorskich: Ogólnopolskiego Konkursu Recytatorskiego dla Młodzieży i Dorosłych oraz Konkursu Recytatorskiego dla dzieci im. Kornela Makuszyńskiego. W dalszych etapach tych konkursów węgrowscy laureaci zdobywają wysokie miejsca i wyróżnienia.

Przy Węgrowskim Ośrodku Kultury działają sekcje, koła zainteresowań i zespoły.

Miejska Biblioteka Publiczna im. Augusta Cieszkowskiego

ul. Rynek Mariacki 11,

Bibliotekę Publiczną w Węgrowie powołano w 1947 r. Od 1948 r. do 1980 pełniła ona funkcję biblioteki powiatowej lub rejonowej jednocześnie działając na rzecz miasta.

Dzięki zebranych przez społeczeństwo Węgrowa funduszom wykupiono dla biblioteki w 1971 r. budynek Domu Gdańskiego. Po remoncie i adaptacji oddano go dla czytelników w 1984 r.

Na trzech kondygnacjach znajdują się: wypożyczalnia dla dzieci i dorosłych, czytelnia dla dzieci, czytelnia dla dorosłych, gabinet zbiorów regionalnych, czytelnia prasy, Muzeum Tkaniny Ludowej, pomieszczenia galerii na wystawy czasowe oraz magazyny książek.

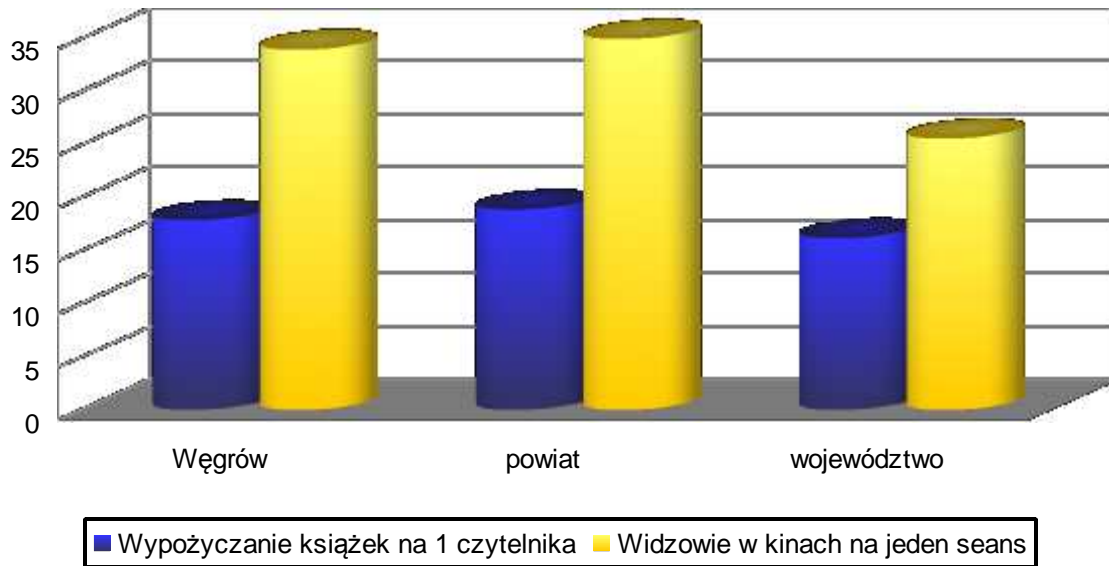
Biblioteka, według danych za 2013 r., posiada 66372 książki (5187 na 1000 mieszkańców), 1298 czytelników w ciągu roku, dokonała 23180 wypożyczeń (17,9 na czytelnika). W ciągu ostatnich dziesięciu lat spadła liczba czytelników, jednakże ci którzy pozostali dokonują znacznie większej ilości wypożyczeń.

W zbiorach biblioteki szczególne miejsce zajmują regionalia (wydawnictwa zwarte, czasopisma, rękopisy, dokumenty, fotografie i pocztówki). Wykorzystywane są one do szeroko zakrojonej popularyzacji wiedzy o regionie, prowadzonej poprzez organizowanie sesji naukowych i popularnonaukowych, wydawnictwa, wystawy historyczne itp.

W Bibliotece często odbywają się także spotkania autorskie z czytelnikami. Organizowane są także liczne wydarzenia związane z szerszą pojętą kulturą, nie tylko literacką, takie jak koncerty, działalność wydawnicza czy związana z ochroną dziedzictwa kulturowego. Biblioteka, pełniąc także funkcję biblioteki powiatowej, od lat jest organizatorem Europejskich Dni Dziedzictwa.

Korzystanie z lokalnej infrastruktury kulturalnej

Dane: Rocznik Statystyczny Województwa Mazowieckiego 2013 r.

Dane dotyczące korzystania z bibliotek i infrastruktury kinowej na terenie Powiatu Węgrzowskiego wskazują na średni poziom czytelnictwa i wysokie zainteresowanie produkcjami kinowymi, które przekładają się także na zainteresowanie mieszkańców powiatu. Można wysnuć wniosek, że Węgrów ma potencjał zostania kulturalnym ośrodkiem całego powiatu.

W Węgrowie oprócz „Biesiady Weselnej” brak jest imprez o znaczeniu regionalnym czy też krajowym.

Choć poziom oferty kulturalnej jest dość wysoko oceniany przez mieszkańców, nie znaczy to, że rozwój tej działalności może zostać zaniedbany. W Węgrowie utworzone zostanie Centrum Dialogu Kultur i Tolerancji Religijnej. Kultura będzie także obiektem zainteresowania projektu „Inwestuj – Mieszkaj – Zwiedzaj” oraz rozwijającej się współpracy międzynarodowej. Duży nacisk na promocję kultury będą stawiać także programy ożywienia turystyki.

Sport

Działalność sportowa na terenie Węgrów to przede wszystkim praca wychowawcza w klubach sportowych, takich jak:

STOWARZYSZENIA KULTURY FIZYCZNEJ

Związek Strzelecki w Węgrowie
Stowarzyszenie Piłki Siatkowej „Olimpia” Węgrów
Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy „Sprint” Węgrów
Węgrowski Klub Sportowy „SFINKS”
Miejski Klub Sportowy „Czarni”
Powiatowo Miejski Klub Sportowy "Nike"
Stowarzyszenie Rozwoju Sportu Dzieci i Młodzieży
Parafialny Uczniowski Klub Sportowy „Fides”
Stowarzyszenie Taneczno-Gimnastyczne „Max Dance”
Uczniowski Klub Sportowy „1”
Miejski Szkolny Związek Sportowy w Węgrowie

UCZNIOWSKIE KLUBY SPORTOWE

Uczniowski Klub Sportowy „Niedźwiadek” w Węgrowie
Uczniowski Klub Sportowy „Liwiec”
Uczniowski Integracyjny Klub Sportowy „Amator”
Uczniowski Klub Sportowy „Feniks”
Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „Tenis”
Uczniowski Klub Sportowy „Sprawni Razem”
Uczniowski Klub Sportowy „Świetlica Społeczna”
Uczniowski Klub Sportowy „Hulk”
Uczniowski Klub Sportowy S.O.S. Węgrów

Baza Sportowa

Miasto ma stadion sportowy, który wykorzystywany jest głównie na imprezy sportowe o zasięgu powiatowym i gminnym. Urządzenia sportowe to:

- boisko do piłki nożnej
- bieżnia

Stadion miejski znajduje się w złym stanie technicznym i wymaga remontu. Oprócz nielicznych imprez lokalnych wykorzystywany jest jako obiekt na którym mecze ligowe rozgrywa drużyna piłki nożnej Czarni Węgrów.

W mieście istnieje także budynek dawnej kręgielni, wykorzystywany obecnie przez organizacje sportowe na prowadzenie działań statutowych oraz działania komercyjne.

W ostatnich latach przeprowadzono kilka inwestycji w infrastrukturę sportową. Oddany do użytku został kompleks Orlik, w skład którego wchodzi boisko piłkarskie o nawierzchni z trawy syntetycznej oraz boiska wielofunkcyjne do koszykówki i siatkówki o nawierzchni syntetycznej. Wybudowany został także zespół boisk na

terenach przy Szkole Podstawowej w Węgrowie, składający się także z boiska piłkarskiego o nawierzchni z trawy syntetycznej wraz z bieżnią okólną oraz boiska o nawierzchni poliuretanowo-gumowej do piłki koszykowej i siatkowej. Podobna inwestycja została przeprowadzona w pobliżu jednego z węgrowskich gimnazjów, gdzie zbudowano kolejne boisko piłkarskie o nawierzchni z trawy syntetycznej oraz boisko wielofunkcyjne do koszykówki i siatkówki ze sztuczną nawierzchnią.

W skali budżetu miasta na działalność sportową przeznaczają się obecnie, podobnie jak w ostatnich latach, ok. 1% w stosunku do wydatków gminy.

Jeżeli chodzi o bazę szkoleniową na lekcje WF w szkołach – jest ona bardzo skromna.

Węgrów posiada bogate tradycje siatkarskie. Szczególnie utytułowany jest zespół Nike Węgrów, występujący w latach 1998-2002 w najwyższej klasie rozgrywkowej (I liga, seria A). W latach 1999 i 2000 zespół stawał na trzecim stopniu podium rozgrywek o Puchar Polski. Nike zdobyło także 21 medali na Mistrzostwach Polski junierek, kadetek i młodziczek oraz w rozgrywkach Szkolnego Związku Sportowego. Zawodniczki Nike odnosiły także liczne sukcesy indywidualne, między innymi w reprezentacji kraju.

Do osiągnięć tych starają się obecnie nawiązać zawodniczki Powiatowo-Miejskiego Klubu Sportowego Nike, grające w I lidze (druga klasa rozgrywkowa).

Działalność profesjonalnych klubów sportowych przedstawia się następująco:

Kluby sportowe			
	2008	2010	2012
Liczba klubów	4	10	4
Liczba członków	425	216	407
Liczba ćwiczących	416	211	379
w tym mężczyzn	268	123	243
w tym kobiet	148	88	136
Liczba sekcji sportowych	17	5	13
Trenerzy	5	3	6
Instruktorzy sportowi	11	5	16
Inne osoby prowadzące zajęcia	9	4	7

Dane: Bank Danych Lokalnych GUS

Powyższe zestawienie pokazuje, że pomimo rozszerzającej się kadry trenerskiej, liczba osób profesjonalnie uprawiających sport w ostatnich latach nieznacznie maleje.

Sport wyczynowy w Węgrowie jest dobrze rozwinięty i prezentuje wysoki poziom, dlatego też działania w najbliższych kilku latach w tym obszarze koncentrować powinny się na promocji i zwiększania możliwości uprawiania sportu w formie rekreacyjnej. Utworzone zostaną dodatkowe klasy sportowe, oddane do użytku zostaną nowe trasy rowerowe i siłownie plenerowe. Dodatkowo zrealizowane zostaną takie projekty, jak „Sport to zdrowie”, czy „Kompleksowy rozwój bazy rekreacyjno-sportowej”.

Ochrona zdrowia

Infrastruktura w zakresie ochrony zdrowia w Węgrowie przedstawia się następująco:

OCHRONA ZDROWIA I OPIEKA SPOŁECZNA										
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Liczba przychodni	6	6	8	7	7	7	6	6	5	5 (w tym 4 niepub liczne)
Liczba aptek	5	4	5	6	6	5	6	6	6	7
Domy pomocy społecznej	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej	B.D.	B.D.	B.D.	B.D.	1290	1197	1126	1106	1066	1077

Dane: Bank Danych Lokalnych GUS

W roku 2013 udzielono w Węgrowie 80232 porad lekarskich, w tym 48145 w przychodni publicznej. W powiecie istnieje jeden szpital, w którym dostępne są 173 łóżka.

Ochrona zdrowia w Węgorowie dobrze wypełnia swoje zadania. Cechuje ją łatwość dostępu, specjalistyczna kadra, wysoki poziom opieki. Dane statystyczne dotyczące funkcjonowania służby zdrowia w mieście nie pokrywają się jednak z odczuciami mieszkańców. Możliwości miasta w zakresie poprawy poziomu ochrony zdrowia są skromne i powinny skupić się na profilaktyce i promocji zdrowego trybu życia, między innymi poprzez wymienione powyżej programy rozwoju sportu i rekreacji, czy wspomniane wcześniej oferty dla węgrowskich seniorów.

Pomoc społeczna

Różnorodne formy pomocy świadczą ośrodki pomocy społecznej, które znajdują się w każdej gminie. Wśród problemów w rodzinach klientów ośrodków pomocy społecznej najczęstszymi przyczynami były: ubóstwo, alkoholizm, wielodzietność.

Ośrodki pomocy społecznej udzielają:

- pomocy finansowej [zasiłki stałe, stałe wyrównawcze, okresowe, okresowe gwarantowane, okresowe specjalne, celowe, celowe specjalne, renty socjalne, zasiłki rodzinne i pielęgnacyjne],
- pomocy usługowej [usługi opiekuńcze i specjalistyczne],
- pomocy rzeczowej [odzież, obiady, sprzęt gospodarstwa domowego],
- pomocy specjalistycznej [poradnictwo, terapie].
- pomocy instytucjonalnej (Dom Dziennego Pobytu, środowiskowe domy pomocy społecznej),

W ostatnich latach zauważa się wyraźne rozwarstwienie poziomu życia i narastanie problemów społecznych, Gwałtownie narasta proces pauperyzacji całych środowisk, zwłaszcza z terenów wiejskich, które stanowią część klientów pomocy społecznej. Bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała choroba, bezradność wychowawcza, alkoholizm objawiają się ubóstwem, a często skrajną nędzą.

Określenie grup społecznych wymagających wsparcia

Za rozpoznanie i rzetelną ocenę potrzeb jednostek, rodzin i grup społecznych wymagających interwencji socjalnej i doprowadzenie, w miarę możliwości, do ich życiowego usamodzielnienia i właściwego funkcjonowania w środowisku odpowiedzialne jest w naszym mieście Centrum Pomocy Społecznej. Zadanie to realizuje w oparciu o ustawę z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, która określa kryteria uprawniające do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej.

Choć bezrobocie w Węgorowie stopniowo maleje, wciąż jest poważnym problemem i sprawia, że narasta zjawisko ubóstwa, patologii społecznych, nieporadności życiowej. Coraz częściej ciężar utrzymania całych rodzin przejmują emeryci i renciści, których liczba rośnie.

Grupy, którym trzeba będzie udzielać w dalszym ciągu pomocy, to przede wszystkim: bezrobotni, osoby długotrwale chore, z orzeczoną niepełnosprawnością, w podeszłym wieku, osoby zagrożone alkoholizmem, narkomanią itp.

Placówki Pomocy Społecznej

Centrum Pomocy Społecznej realizuje zadania zlecone gminie zgodnie z ustaleniami przekazanymi w tej sprawie przez wojewodę i zadania własne gminy zgodnie z ustaleniami rady gminy.

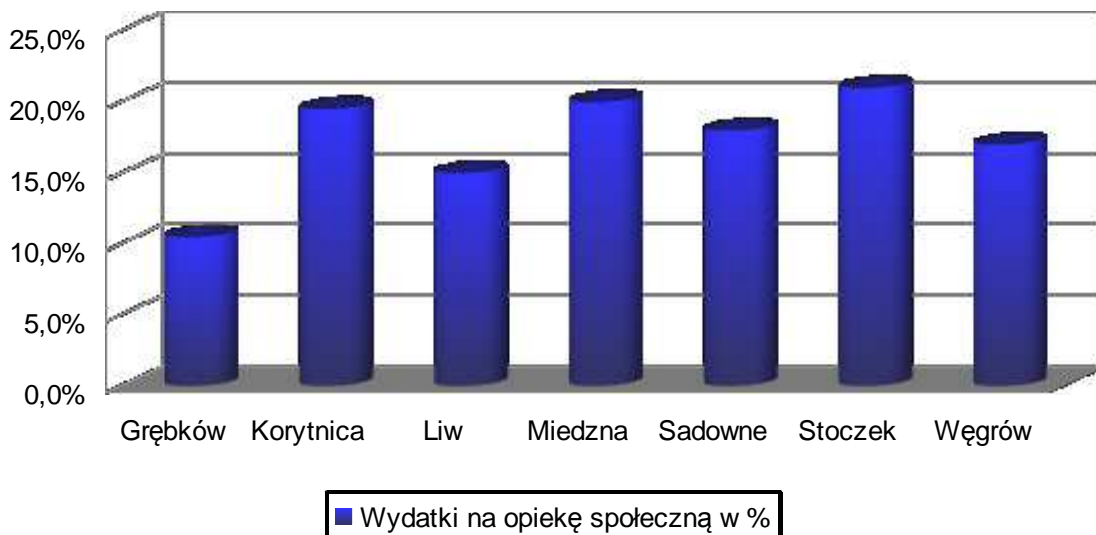
Centrum Pomocy Społecznej w Węgrowie prowadzi całą działalność organizatorską w zakresie pomocy materialnej i socjalnej dla mieszkańców Węgrowa. Odpowiada w szczególności za rozpoznanie i rzetelną ocenę potrzeb jednostek, rodzin i grup społecznych wymagających interwencji socjalnej i doprowadzenie, w miarę możliwości, do ich życiowego usamodzielnienia i właściwego funkcjonowania w środowisku.

Wydatki na pomoc społeczną w Węgrowie w 2013 roku	
Ogółem	6 220 094,20 zł
Wydatki bieżące ogółem	6 220 094,20 zł
Wydatki bieżące na wynagrodzenia	667 048,46 zł
Wydatki bieżące na pochodne od wynagrodzeń	193 145,67 zł
Wydatki bieżące na zakup materiałów i usług	522 303,79 zł
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	4 758 420,40 zł
Wydatki na domy pomocy społecznej	31 421,72 zł
Wydatki na zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	409 955,80 zł
Wydatki na usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	185 461,17 zł
Wydatki na ośrodki pomocy społecznej	662 376,11 zł
Wydatki na rodziny zastępcze	41 659,17 zł

Dane: Bank Danych Lokalnych GUS

Wydatki na opiekę społeczną w % budżetu w porównaniu z podobnymi gminami powiatu w 2013 r.

Dane: Bank Danych Lokalnych GUS

Porównanie procentowych wydatków Węgrowa na opiekę społeczną z podobnymi miastami województwa mazowieckiego w 2013 r.

Dane: Bank Danych Lokalnych GUS

Wydatki na pomoc społeczną w Węgrowie kształtują się na poziomie średnim w stosunku do gmin podobnych.

Na podstawie dotychczasowych doświadczeń nie należy oczekiwać zmniejszenia obszaru działania pomocy społecznej ani zakresu świadczeń. Władze Węgrowa

zdecydowały się na rozwój świadczonej pomocy społecznej w najbliższych latach, szczególnie poprzez poszerzenie oferty opiekuńczej i działania aktywizacyjne. Świadczy to o wysokim priorytecie, jakim obdarzona została kwestia wykluczenia społecznego. Opracowany został kompleksowy program rozwoju polityki społecznej. Podjęte zostaną jednak także inne inicjatywy, takie jak budowa ośrodka spełniającego wymogi świetlicy socjoterapeutycznej, utworzenie klas integracyjnych, czy budowa mieszkań komunalnych.

Bezpieczeństwo publiczne

Za zapewnienie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli, ochronę przeciwpożarową i zapobieganie innym nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi oraz środowiska odpowiada Starosta Powiatu Węgorzkiego, Komendant Powiatowy Policji oraz Komendant Powiatowy Państwowej Straży Pożarnej.

Przedstawiając dane o stanie bezpieczeństwa i porządku publicznego w Węgorzu należy zwrócić uwagę na istniejące podobnie jak w całym powiecie determinanty zjawisk przestępczych. Należy zaliczyć do nich przede wszystkim czynniki społeczno-ekonomiczne, a wśród nich zjawisko bezrobocia, dysfunkcjonalność rodziny i nie zawsze spełniający oczekiwania system edukacyjno-wychowawczy. Sytuacja ta powoduje powstanie nowych grup przestępczych i migrację istniejących, co w konsekwencji stwarza trudności w zapobieganiu popełnianiu przestępstw oraz wykrywaniu ich sprawców.

Mówiąc o stanie bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie Miasta Węgorza należy wspomnieć o znacznej roli organów samorządowych w wspieraniu policji w zakresie finansowania wydatków. Wśród tych organów znajduje się również Urząd Miejski w Węgorzu, który przeznaczają środki m.in. na dofinansowanie zakupu paliwa czy pojazdów służbowych.

PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE W POWIATACH WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO W 2013 ROKU

Powiat Węgrowski: 1882

Województwo Mazowieckie: 139 707

Bezpieczeństwo i ochrona przeciwpożarowa

Do najważniejszych zagrożeń nie związanych z przestępczością występujących na terenie Miasta Węgrowa zaliczamy:

- zagrożenia komunikacyjne
- transport materiałów niebezpiecznych
- możliwość wystąpienia zagrożeń powodziowych
- wypalanie traw na gruntach rolnych
- zwartą i palną zabudowa
- utrudniony dojazd do obiektów
- zagrożenia techniczne
- niestrzeżone kąpieliska na rzece Liwiec
- organizowanie imprez masowych

Na mocy Rozporządzenia MSWiA z dn. 31 lipca 2009 r. w sprawie organizacji i funkcjonowania centrów powiadamiania ratunkowego i wojewódzkich centrów powiadamiania ratunkowego, nie funkcjonuje w Komendzie Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Węgrowie centrum powiadamiania ratunkowego.

Wykaz ważniejszych organizacji pozarządowych na terenie Węgrowa:

Stowarzyszenia:

Towarzystwo Miłośników Ziemi Węgrowskiej

Stowarzyszenie Promocji Dziedzictwa Kulturowego Powiatu Węgrowskiego i Naturalnych Metod Leczenia „Wiano”

Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze, Oddział w Węgrowie

Stowarzyszenie Kupców Powiatu Węgrowskiego

Węgrowskie Stowarzyszenie Wspierania Przedsiębiorczości i Agroturystyki

Stowarzyszenie Ogólniak na rzecz Wspierania Inicjatyw Edukacyjnych w LO

Klub Hodowców Bydła Mlecznego „Węgrowianka”

Stowarzyszenie Edukacyjne „Nauka - Rozwój”

Węgrowskie Stowarzyszenie Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Węgrowie

Stowarzyszenie „Przestrzeń”

Caritas Diecezji Drohiczyńskiej

Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Diecezji Drohiczyńskiej

Węgrowskie Koło Ligi Kobiet Polskich

Polski Związek Wędkarski – Koło Nr 26 w Węgrowie

Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami w Polsce – Oddział w Węgrowie
ZHP Chorągiew Mazowiecka Komenda Hufca Dolina Liwca w Węgrowie
Społeczne Towarzystwo Edukacyjne Ziemi Węgrowskiej
Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Powiatu Węgrowskiego
Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej - Koło Obwodu „Smoła”
Związek Inwalidów Wojennych RP - Zarząd Oddziału
Stowarzyszenie Narodowy Węgrów i Łochów
Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnymi Autystycznym „SPONiA – Węgrów”
Powiatowy Szkolny Związek Sportowy
Bractwo Rycerskie Ziemi Liwskiej i Ziem Ościennych
Mazowiecki Okręgowy Związek Kick-Boxingu
Stowarzyszenie Zrównoważonego Rozwoju Gmin
Stowarzyszenie Ogrodowe ROD „Słoneczny” w Węgrowie
Stowarzyszenie Rozwoju i Promocji Kultury Powiatu Węgrowskiego „Parnas”
Stowarzyszenia „Klasztor Węgrów – Centrum Dialogu Kultur”
Drohiczyńskie Warsztaty Muzyki Liturgicznej
Stowarzyszenie na Rzecz Wspierania Akcji Charytatywnych w Węgrowie

FUNDACJE:

Fundacja Pomocy Osobom Przewlekłe Chorym „Bądź z nami”
Fundacja Stypendialna im. Bolesławy i Pawła Basików
Fundacja „Efektor”
Fundacja Nowa Perspektywa
Fundacja Wengroove
Fundacja By The Way

OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA:

Ochotnicza Straż Pożarna w Węgrowie

Warto zaznaczyć, że zorganizowane struktury Ochotniczej Straży Pożarnej w Węgrowie powstały już w 1898 roku. Od początku XXI wieku stworzone na nowo struktury nawiązują do tej chlubnej tradycji. Obecnie jednostka należy do jednych z najliczniejszych w powiecie.

Znaczna ilość zarejestrowanych organizacji pozarządowych, a w tym również wspomniane wcześniej organizacje sportowe, każe pozytywnie wyróżnić gminę na mapie województwa w zakresie samoorganizacji społeczeństwa. Co roku węgrowskie władze uchwalają program współpracy z organizacjami pozarządowymi, realizowany będzie także program wspierania tychże organizacji pod nazwą „NGO Go!”.

Organizacje pozarządowe mogą być dla samorządu partnerem w realizacji wielu zadań publicznych (np. w sferze edukacji, kultury, pomocy społecznej). Zadania te zgodnie z tworzonym corocznie programem współpracy mogą być wykonywane przez NGO w formie współfinansowania lub zlecenia usług. Wydatkowanie pieniędzy publicznych w ten sposób może być efektywniejsze. Aktywne i świadome NGO mogą nie tylko efektywnie wykonywać publiczne zadania zlecone, ale mogą być też grantobiorcą innych środków krajowych i unijnych, co w przyszłości może przełożyć się na rozwój miasta. Zwiększenie potencjału NGO można osiągnąć poprzez wzmocnienie istniejącego Centrum Organizacji Pozarządowych. Zadaniem COP powinno być przede wszystkim wsparcie doradcze, integracja oraz sieciowanie małych organizacji działających lokalnie w jednym obszarze (np. w obszarze kultury, sportu, edukacji, turystyki, ekologii itp.). Organizacje działające w sieci mogłyby razem wnioskować o większe środki z Funduszy Europejskich.

Wykaz parafii i Kościołów na terenie Węgrowa:

Parafia rzymskokatolicka św. Ojca Pio w Węgrowie
Parafia rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP – Bazylika Mniejsza
Parafia pw. św. Piotra z Alkantary i św. Antoniego z Padwy w Węgrowie
Parafia Ewangelicko-Augsburska w Węgrowie

2.2. Sfera gospodarcza

Ten rozdział poświęcony jest sytuacji podmiotów gospodarczych działających na terenie Węgrowa oraz problemowi bezrobocia.

Podmioty gospodarcze

Charakterystyczny przejaw transformacji ostatnich lat – gwałtowny przyrost podmiotów i obiektów działalności gospodarczej – nie ominął również Miasta Węgrowa.

W gminie funkcjonuje obecnie 1455 podmiotów gospodarczych, prowadzących działalność w następujących sektorach (według Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007, dane za 2013 rok):

Liczba podmiotów gospodarczych w poszczególnych działach gospodarki i usług	
Dział gospodarki i usług	Liczba podmiotów
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	
Uprawy rolne, chów i hodowla zwierząt, łowiectwo, włączając działalność usługową	23
Przetwórstwo przemysłowe	
produkcja artykułów spożywczych	19
produkcja wyrobów tekstylnych	7
produkcja odzieży	5
produkcja skór i wyrobów ze skór wyprawionych	3
produkcja wyrobów z drewna i korka z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania	21
produkcja papieru i wyrobów z papieru	2
poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	1
produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	1
produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	9
produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	6
produkcja metali	3
produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	25
produkcja urządzeń elektrycznych	1
produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana	3
produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli	2
produkcja mebli	18
pozostała produkcja wyrobów	14
naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	15
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	
Wytwarzania i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	
pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	1
odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	1
działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów; odzysk surowców	3
Budownictwo	
roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków	42
roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej	9
roboty budowlane specjalistyczne	94
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	
handel hurtowy i detaliczny pojazdami samochodowymi; naprawa pojazdów samochodowych	58
handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi	99
handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi	297
Transport i gospodarka magazynowa	
transport lądowy oraz transport rurociągowy	71
magazynowanie i działalność usługowa wspomagająca transport	2
działalność pocztowa i kurierska	1

Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	
działalność związana z wyżywieniem	20
Informacja i komunikacja	
działalność wydawnicza	1
działalność związana z produkcją filmów, nagrań wideo, programów telewizyjnych, nagrań dźwiękowych i muzycznych	7
telekomunikacja	5
działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalność powiązana	15
działalność usługowa w zakresie informacji	6
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	
finansowa działalność usługowa, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych	16
działalność wspomagająca usługi finansowe oraz ubezpieczenia i fundusze emerytalne	31
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	
działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	31
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	
działalność prawnicza, rachunkowo-księgową i doradztwo podatkowe	46
działalność firm centralnych; doradztwo związane z zarządzaniem	8
działalność w zakresie architektury i inżynierii; badania i analizy techniczne	47
reklama, badanie rynku i opinii publicznej	10
pozostała działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	14
działalność weterynaryjna	6
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	
wynajem i dzierżawa	4
działalność związana z zatrudnieniem	2
działalność organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostała działalność usługowa w zakresie rezerwacji i działalności z nią związane	1
działalność detektywistyczna i ochroniarska	3
działalność usługowa związana z utrzymaniem porządku w budynkach i zagospodarowaniem terenów zieleni	14
działalność związana z administracyjną obsługą biura i pozostała działalność wspomagająca prowadzenie działalności gospodarczej	10
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	
administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	15
Edukacja	
edukacja	55
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	
opieka zdrowotna	104
pomoc społeczna z zakwaterowaniem	1
pomoc społeczna bez zakwaterowania	4
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	
działalność twórcza związana z kulturą i rozrywką	6
działalność bibliotek, archiwów, muzeów oraz pozostała działalność związana z kulturą	2
działalność sportowa, rozrywkowa i rekreacyjna	26
Pozostała działalność usługowa	

działalność organizacji członkowskich	50
naprawa i konserwacja komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego	9
pozostała indywidualna działalność usługowa	29
Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	
gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników	29
gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	29

Dane: Bank Danych Lokalnych GUS

Liczba podmiotów gospodarczych w ostatnich latach systematycznie rośnie:

Zmiana liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w gminie										
Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Liczba podmiotów	1296	1242	1258	1286	1333	1296	1401	1417	1411	1455

Dane: Bank Danych Lokalnych GUS

Najwięksi pracodawcy w Węgrowie z dziedziny działalności gospodarczej (2014 r.)

Lp.	Firma	Liczba pracowników
1.	„HOCHLAND” – przemysł mleczarski	361
2.	Agencja Ochrony „KNAP” – Leszek Knap	70 (dane za 2012 r.)
3.	„MEBLOCROSS”	50
4.	„ADDIT”	400
5.	„PKS” Sokołów Podlaski – Zajezdnia Węgrów	46
6.	„POZH”	80
7.	„MIKST”	76
8.	„PWIK”	53
9.	„PGK”	44
10.	„MEBLOMASTER” Kraszewski	259
11.	„BOMET”	103
12.	„JARMET”	90
13.	PSS SPOŁEM	27
14.	Zakład meblarski „FILIPEK”	102
15.	Bank Spółdzielczy	58
16.	„WAGAT”	120
17.	„GÓRMAX”	83
18.	„FAREX”	121
19.	MAYENNE	36

Dane: Urząd Miejski w Węgrowie

Profil działalności poszczególnych firm, w szczególności prowadzonych przez osoby fizyczne, jest dość zróżnicowany.

Najwięcej przedsiębiorców zajmuje się handlem: hurtowym i detalicznym. Wielu indywidualnych przedsiębiorców prowadzi także działalność związaną z budownictwem.

Chlubą węgrowskiego przemysłu jest działająca od 1920 r. przy ul. Ludwisarskiej odlewnia dzwonów należąca do rodziny Kruszewskich. Obecnie już czwarte pokolenie ludwisarzy (inaczej brązowników) uprawia ten bardzo rzadko spotykany rodzaj rzemiosła, wykorzystując wiedzę i umiejętności przekazane przez założyciela zakładu, Jakuba Kruszewskiego (1886–1946). Tysiące dzwonów odlanych w tym warsztacie pobrzmiwa na wieżach kościołów w całej Polsce oraz w wielu krajach Europy, Azji, Afryki, Ameryki, a nawet na dalekiej Nowej Gwinei. Dziełem Kruszewskich są także dwa dzwony wykonane w 1973 r., sprzężone z mechanizmem zegara na wieży Zamku Królewskiego w Warszawie.

Przeciętna liczba pracowników w sektorze publicznych usług społecznych (administracja publiczna, oświata i wychowanie, publiczna służba zdrowia, pomoc społeczna) w 2014 roku

Lp.	Instytucja	Liczba pracowników
1.	Starostwo Powiatowe	76
2.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	15
3.	Liceum Ogólnokształcące	72
4.	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych	130
12.	Powiatowy Urząd Pracy	27
13.	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej	285
14.	Zakład Ubezpieczeń Społecznych	88
15.	Ośrodek Szkolno – Wychowawczy	77
16.	Urząd Gminy Liw	26
17.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej gm. Liw	8
18.	Gimnazjum gm. Liw	41
19.	Sąd Rejonowy	60
20.	KP Policji (z posterunkami gminnymi)	141
21.	KP Państwowej Straży Pożarnej	54
22.	Stacja Sanitarno Epidemiologiczna	23
23.	Urząd Skarbowy	54
24.	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej	44
25.	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji	56
26.	Centrum Pomocy Społecznej	21
27.	Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II	102
28.	Gimnazjum im. Jana Dobrogosta Krasińskiego	53
29.	Urząd Miejski w Węgrowie	69
30.	Przedszkole nr 1	24
31.	Przedszkole nr 2	24
32.	Przedszkole nr 3	19
Razem:		1589

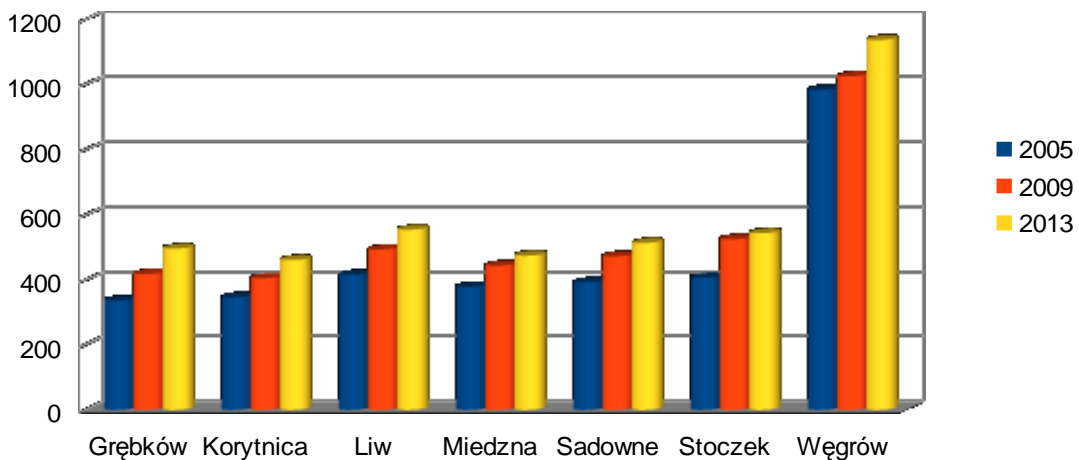

Dane: Urząd Miejski w Węgrowie

W sektorze publicznych usług społecznych zauważalna jest stabilność zatrudnienia. Istotna tendencja wzrostowa wystąpiła w tych latach jedynie w liceum ogólnokształcącym.

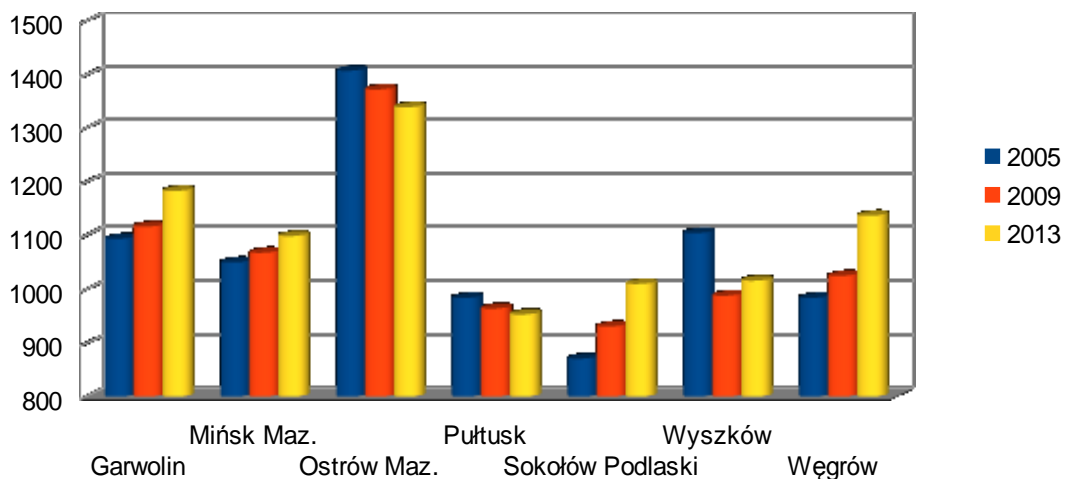
Struktura przedsiębiorczości w Węgrowie jest zróżnicowana, a liczba podmiotów systematycznie rośnie. Podstawowym celem władz Węgrowa w najbliższych latach będzie utrzymanie tego pozytywnego trendu.

Liczba podmiotów gospodarczych na 10 tys. ludności w Węgrowie i sąsiednich gminach powiatu w latach 2005-2013

Dane: Bank Danych Lokalnych GUS

Liczba podmiotów gospodarczych na 10 tys. ludności w Węgrowie i podobnych miastach województwa w latach 2005-2013

Dane: Bank Danych Lokalnych GUS

Z powyższego zestawienia wynika, że Węgrów jest wyróżniającym się ośrodkiem przedsiębiorczości w powiecie, a na tle podobnych miast w województwie mazowieckim odznacza się stałym i stabilnym wzrostem ilości podmiotów gospodarczych, pomimo kryzysu finansowego.

Samorząd powinien jednakże stale zabiegać o stworzenie bardziej sprzyjających warunków dla rozwoju przedsiębiorczości na terenie gminy. W tym celu opracowany został projekt „Rozwój przedsiębiorczości i biznesu na terenie miasta Węgrów”, którego celem jest zarówno zwiększenie wsparcia dla firm rozpoczynających działalność (m. in. poprzez inkubatory przedsiębiorczości), jak i rozwój gospodarki innowacyjnej. Istotne będzie także pozyskanie nowych inwestorów. Również na tej płaszczyźnie Węgrów wprowadzi szeroki wachlarz rozwiązań, od uzbrojenia terenów inwestycyjnych, poprzez działania informacyjne, po realizację zintegrowanego programu „Inwestuj – Mieszkaj – Zwiedzaj”. Rozwój przedsiębiorczości to podstawa budowy lepszej przyszłości dla Węgrów i jego mieszkańców.

Bezrobocie i rynek pracy

Na koniec 2013 r. zarejestrowane były 883 osoby bezrobotne, w tym:

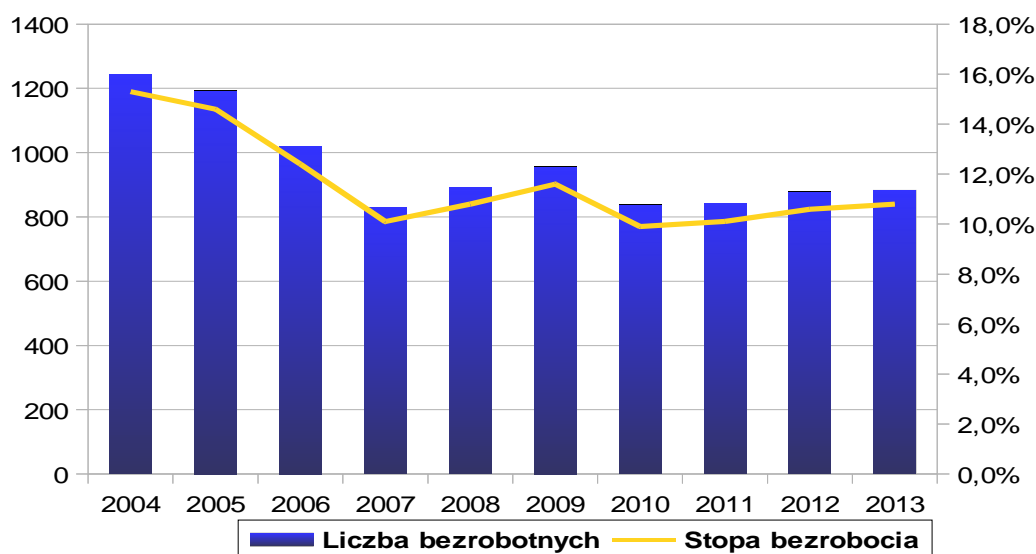
- 421 kobiet
- 462 mężczyzn

Zmiana liczby bezrobotnych w podziale wg płci

Liczba bezrobotnych wg płci										
Płeć	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Kobiety	627	594	518	422	431	463	413	407	425	421
Mężczyźni	617	598	502	409	461	493	425	436	453	462
Ogółem	1244	1192	1020	831	892	956	838	843	878	883
Stopa bezrobocia	15,3	14,6	12,4	10,1	10,8	11,6	9,9	10,1	10,6	10,8

Dane: Bank Danych Lokalnych GUS

Jak widać, w porównaniu z rokiem 2004 nastąpił znaczny spadek liczby bezrobotnych (o 361 osób) oraz stopy bezrobocia w Węgrowie (z 15,3% do 10,8%).

Dane: Bank Danych Lokalnych GUS

Bezrobotni według wieku w 2013 roku (w powiecie węgrowskim)		
Wiek	Liczba osób	Procent
24 lata i mniej	1084	26,5%
25-34 lata	1157	28,5%
35-44 lata	725	17,5%
45-54 lata	598	14,5%
55 lat i więcej	524	13,0%
Ogółem	4088	100,0%

Dane: Bank Danych Lokalnych GUS

Bezrobotni według poziomu wykształcenia w 2013 roku (w powiecie węgrowskim)		
Wykształcenie	Liczba osób	Procent
Wyższe	336	8,0%
Policealne, średnie zawodowe	735	18,0%
Średnie ogólnokształcące	777	19,0%
Zasadnicze zawodowe	1284	31,5%
Gimnazjalne i poniżej	956	23,5%
Ogółem	4088	100,0%

Dane: Bank Danych Lokalnych GUS

Zdecydowanie największe bezrobocie występuje w przedziale wiekowym 18 – 34 lata i dotyczy absolwentów szkół średnich i ludzi młodych, którzy nie podjęli jeszcze żadnej pracy.

Występuje następująca prawidłowość: im niższe wykształcenie – tym większy odsetek osób bezrobotnych.

Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy w 2013 roku (w powiecie węgrowskim)		
Okres	Liczba osób	Procent
3 miesiące i mniej	806	20,0%
3-6 miesięcy	636	15,5%
6-12 miesięcy	844	20,5%
12-24 miesięcy	883	21,5%

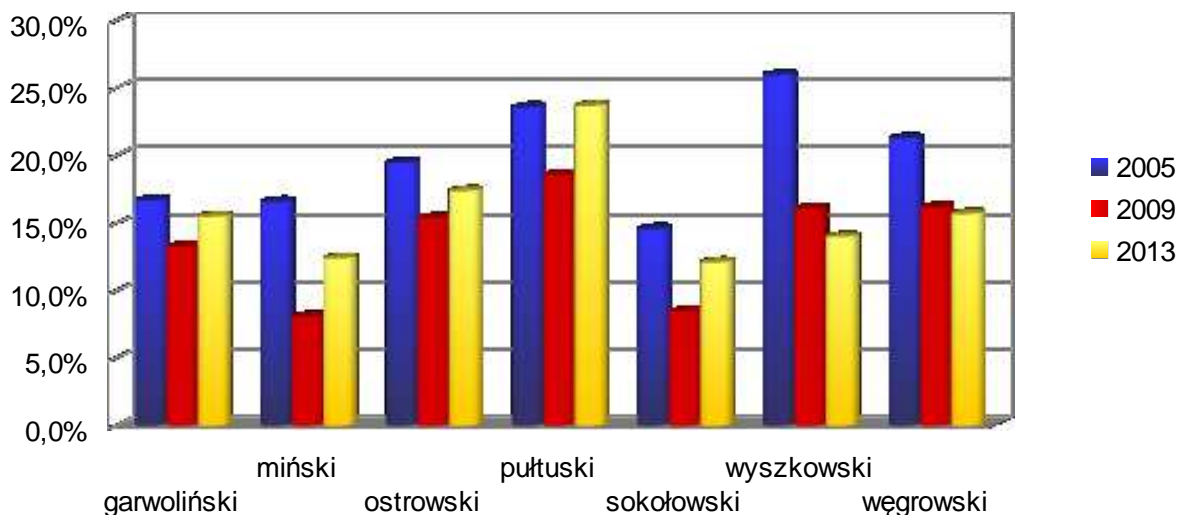
24 miesiące i więcej	919	22,5%
Ogółem	4088	100,0%

Dane: Bank Danych Lokalnych GUS

Jak widać powyżej, największy odsetek osób bezrobotnych, bez pracy pozostaje ponad dwa lata. Świadczy to o trwałości tego stanu i nieefektywności podejmowanych działań aktywizacyjnych.

Dane: Bank Danych Lokalnych GUS

Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie węgrowskim i sąsiednich w latach 2005-2013

Na tle powiatów ościennych stopa bezrobocia w Powiecie Węgrowskim jest na poziomie średnim dla podobnych powiatów, jednakże negatywnie odbiegającym od ogólnego poziomu kraju i województwa mazowieckiego.

- Stopa bezrobocia w Polsce – 2013 r. – 13,4%
- Stopa bezrobocia w Województwie Mazowieckim – 2013 r. – 11,1%
- Stopa bezrobocia w Powiecie Węgrowskim – 2013 r. – 15,7%
- Stopa bezrobocia w Mieście Węgrowie – 2013 r. – 10,8%

W Węgrowie swoją siedzibę ma Powiatowy Urząd Pracy, który ułatwia inwestorom zatrudnienie pracowników, a bezrobotnym poszukiwanie pracy.

Występujące bezrobocie w Węgrowie utrzymuje się na zdecydowanie niższym poziomie niż w powiecie i oscyluje wokół średnich wartości dla całego województwa,

mimo to, zarówno w postrzeganiu mieszkańców, jak i władz miasta, pozostaje kluczowym problemem. Odpowiedzią na te wyzwania ma być kompleksowy pakiet pomocy społecznej wdrażany przez miasto.

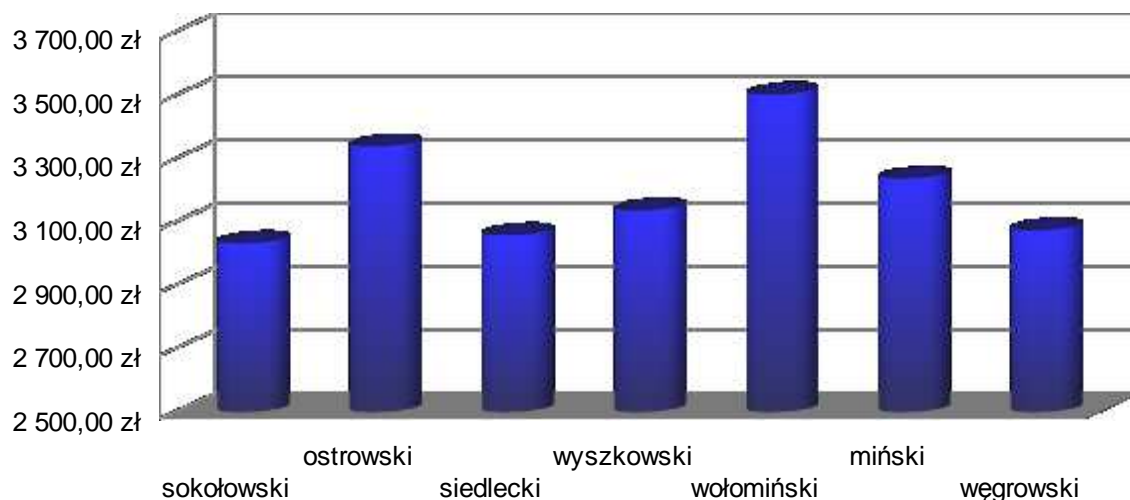
Dochody i wydatki budżetu

W tej części przedstawiona zostanie charakterystyka wydatków budżetowych Miasta Węgrowa.

Przeciętne wynagrodzenie brutto w wybranych powiatach w 2013 roku	
Powiat	Wynagrodzenie brutto
Sokołowski	3034,42
Ostrowski	3340,13
Siedlecki	3059,64
Wyszowski	3138,01
Wołomiński	3504,20
Miński	3238,87
Węgrowski	3075,59

Dane: Bank Danych Lokalnych GUS

Przeciętne wynagrodzenie brutto w wybranych powiatach w 2013 roku

Dane: Bank Danych Lokalnych GUS

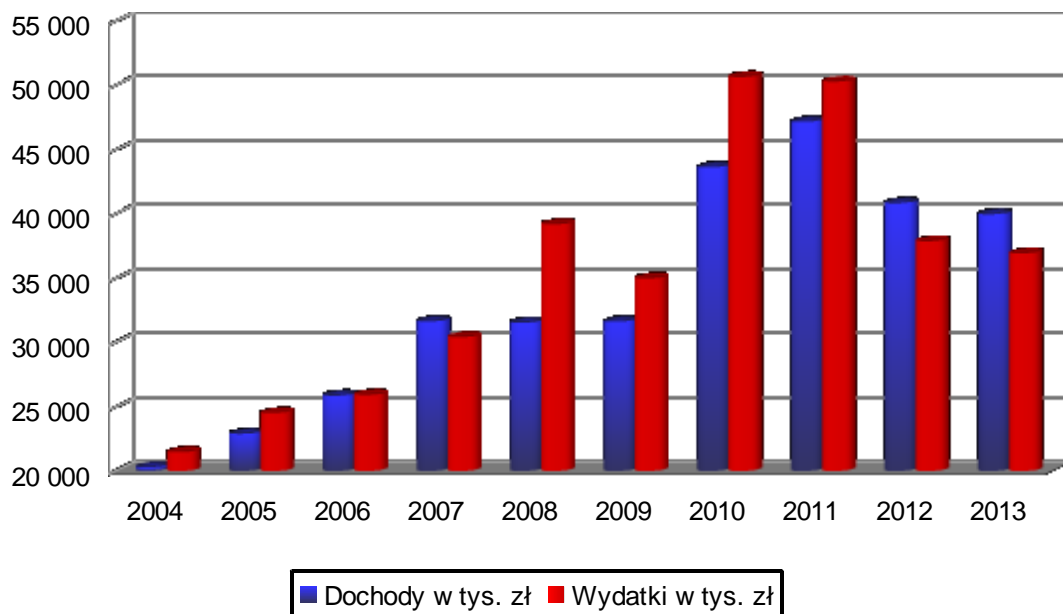
■ Wynagrodzenie brutto

Wielkość dochodów osób fizycznych jest jednym z grupy wskaźników charakteryzujących poziom zamożności społeczeństwa. W Powiecie Węgrowski występuje jedno z najniższych średnich wynagrodzeń brutto spośród powiatów otaczających Warszawę.

Dochody i wydatki budżetu miasta Węgrów w latach 2004-2013				
Rok	Dochody w tys. zł	Wydatki w tys. zł	Dochody na 1 mieszkańca w zł	Wydatki na 1 mieszkańca w zł
2004	20 317	21 482	1 618	1 711
2005	22 907	24 515	1 820	1 948
2006	25 871	25 928	2 052	2 057
2007	31 661	30 426	2 521	2 422
2008	31 560	39 196	2 502	3 108
2009	31 632	34 988	2 501	2 766
2010	43 639	50 663	3 401	3 949
2011	47 180	50 299	3 670	3 913
2012	40 862	37 874	3 187	2 954
2013	39 981	36 936	3 131	2 893

Dane: Bank Danych Lokalnych GUS

Dane: Bank Danych Lokalnych GUS

Z zestawienia powyższych danych wynika, że w całym badanym okresie budżet gminy w zakresie dochodów systematycznie rośnie. W latach 2008-2011 nastąpił wzrost wydatków budżetowych i nastąpił wzrost zadłużenia gminy. Od 2012 roku sytuacja budżetowa uległa jednak stabilizacji.

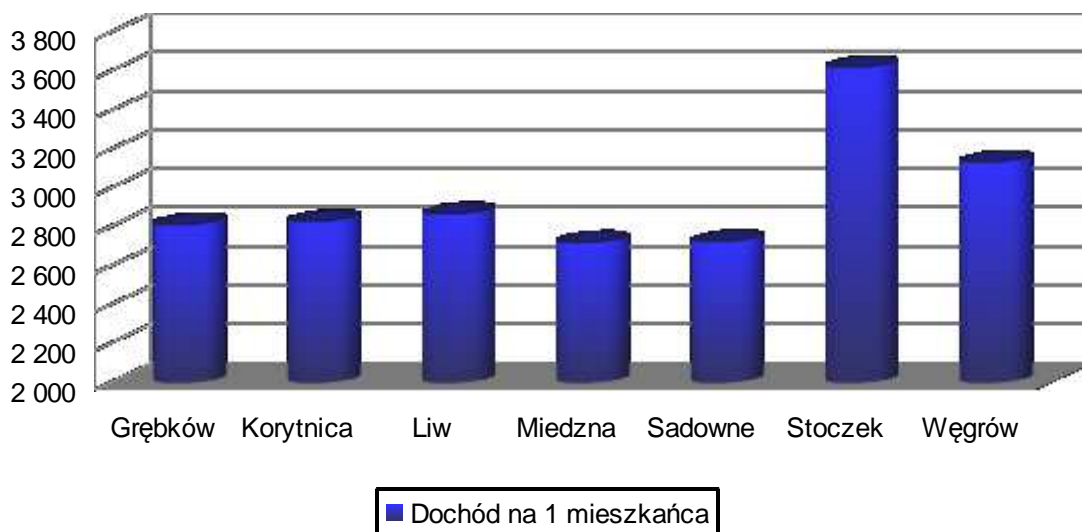

Dochody własne miasta w 2013 r. (w tys. zł)	
WYSZCZEGÓLNIENIE	WĘGRÓW
Dochody razem	39 981
Dochody własne, w tym:	26 578
- Podatek rolny	88
- Podatek leśny	23
- Podatek od nieruchomości	7 558
- Podatek od środków transportu	566
- Opłaty skarbowe	383
- Dochody z majątku gminy	1 508
- Udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa razem	11 089
Subwencje	7 321
Dotacje	6 082

Dane: Bank Danych Lokalnych GUS

W polityce budżetowej gminy zauważyć można tendencję do zadłużania się gminy na cele inwestycji infrastrukturalnych. Kontrolowana polityka zaciągania pożyczek na ten cel powinna przyspieszyć rozwój gminy poprzez zaoferowanie inwestorom konkurencyjnych warunków działania a mieszkańcom lepszych warunków życia.

**Dochody budżetów gmin powiatu węgrowskiego
na 1 mieszkańca w zł (2013 rok)**

Dane: Bank Danych Lokalnych GUS

Dochody budżetów w podobnych miejscowościach województwa na 1 mieszkańca w zł (2013 rok)

Dane: Bank Danych Lokalnych GUS

Z powyższego zestawienia wynika, że Miasto Węgrów posiada jedno z wyższych dochodów własnych przeliczonych na 1 mieszkańca w powiecie i województwie.

Poziom dochodów Węgrowa w ostatnich latach systematycznie rośnie i powinno to znaleźć przełożenie na inwestycje w kluczowe dla dalszego rozwoju miasta projekty.

Planowane ambitne programy, takie jak inwestycje infrastrukturalne (w tym rewitalizacja parku AK czy drugi etap rewitalizacji Rynku Mariackiego) z pewnością będą wymagały znacznych nakładów budżetowych. Konieczne będzie skorzystanie z dofinansowania płynącego z funduszy Unii Europejskiej oraz programów krajowych, a także dostępnych dla jednostek samorządu terytorialnego instrumentów finansowych.

Innym wyzwaniem stojącym przed władzami miasta będzie wydzielenie części środków budżetowych do dyspozycji mieszkańców, w ramach planowanego projektu budżetu partycypacyjnego.

2.3. Infrastruktura techniczna

W tym rozdziale zostanie opisana istniejąca w Węgrowie infrastruktura techniczna. Poruszone zostaną kwestie stanu dróg, sieci elektroenergetycznej, gazowniczej, ciepłowniczej i wodno-kanalizacyjnej oraz przestrzennego zagospodarowania miasta.

Drogi publiczne

Powiązania komunikacyjne Węgrów działają w oparciu o układ dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych, na który składają się następujące elementy sieci drogowej:

- Podstawowy układ drogowo-uliczny zapewniający powiązanie miasta z terenami zewnętrznymi tworzy droga krajowa nr 62 a także drogi wojewódzkie numer 637 oraz 696.
- Pozostałe drogi powiatowe i drogi gminne tworzą podstawowy układ komunikacyjny powiązań wewnętrznych, przy jednoczesnym zachowaniu śródmiejskiego i historycznego układu ulic w centrum miasta.

Drogi publiczne na terenie miasta	
Kategoria dróg	Długość na terenie miasta Węgrów
Krajowe	9 350 m
Wojewódzkie	6 923 m
Powiatowe	12 594 m
Gminne	42 900 m
Ogółem	71 767 m

Dane: Urząd Miejski w Węgrowie

Kluczowym wyzwaniem w kontekście dróg w Węgrowie jest ich zły stan techniczny, w szczególności jeśli chodzi o drogi lokalne, oraz brak dróg dojazdowych do niektórych posesji w rozrastającym się mieście. Dlatego też w strategii został zawarty szereg działań dotyczących rozwoju infrastruktury drogowej, zawartych w zbiorczym projekcie „Podwyższenie standardów infrastruktury drogowej w Węgrowie”.

Elektroenergetyka

System elektroenergetyczny obejmuje swoim zasięgiem całe miasto. Urządzenia średniego i niskiego napięcia są już jednak przestarzałe. W mieście są linie na ogół napowietrzne, szczególnie kłopotliwe i mało estetyczne, które wymagają skablowania. System wymaga kompleksowej rozbudowy, modernizacji i przebudowy na nowoczesny układ pierścieniowo zasilanych linii kablowych, z jednoczesną dobudową nowych stacji transformatorowych 15/0,4 V.

Węgrów zasilany jest ze stacji RPZ 110/15 kV, będącej obecnie we względnie dobrym stanie technicznym. Stacja ma również potencjalne możliwości rozbudowy i powiększenia mocy zainstalowanej. W stacji zbiegają się napowietrzne linie wysokiego napięcia dochodzące do stacji z kierunku północnego, wzdłuż doliny rzeki Liwiec oraz z kierunku zachodniego.

W Węgrowie zarejestrowanych jest 4505 gospodarstw domowych – odbiorców energii elektrycznej (wg stanu na 2013 r., dane GUS). Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych i indywidualnych gospodarstwach rolnych jest istotnie wyższe niż średnia krajowa.

Wzrost przedsiębiorczości, rozbudowa miasta, wznoszenie nowych budynków będą warunkowane również zwiększoną dostawą energii elektrycznej.

Zużycie energii elektrycznej na jednego mieszkańca w latach 2004-2013 (w kWh)										
Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Zużycie energii	652,7	764,6	767,5	776,7	790,2	802,9	810,7	815,0	787,4	803,2

Dane: Bank Danych Lokalnych GUS

Gazownictwo

Na teren Miasta Węgrowa gaz doprowadzany jest gazociągiem o średnicy 150 mm i długości 7200 m. Stacja redukcyjno-pomiarowa I stopnia usytuowana jest przy trasie Węgrów – Ruchna w odległości ok. 750 m od skrzyżowania Al. Siedleckiej z ul. Zwycięstwa. Od stacji redukcyjno-pomiarowej na teren Węgrowa rozprowadzona jest sieć średniego ciśnienia ulicami: Al. Siedlecka, Słowackiego, Stadionowa, Piłsudskiego, Gdańska oraz na osiedlach domków jednorodzinnych Błonie i Rogatki Siedleckie. Łączna długość sieci gazowej niskiego ciśnienia w Węgrowie wynosi 23 087 mb. Wszystkich przyłączy jest 494 szt.

Ciepłownictwo

W Węgrowie nie funkcjonują przedsiębiorstwa typowo zajmujące się wytwarzaniem i dostarczaniem ciepła. Ogrzewanie i produkcja ciepła odbywa się w osiedlowych kotłowniach opalanych gazem.

Na terenie miasta jest pięć takich kotłowni.

Kotłownie Spółdzielni Mieszkaniowej przy:

- Alei Siedleckiej o mocy 2,3 MW
- ul. Wyszynskiego 10 o mocy 2,3 MW
- ul. Nowej 4 o mocy 2,3 MW
- ul. Polnej o mocy 1,4 MW
- kotłownia firmy Hochland o mocy 15,1 MW.

Budynki instytucji publicznych oraz nieliczne budynki wielorodzinne zwłaszcza z zasobów komunalnych i wspólnot mieszkaniowych posiadają własne kotłownie.

Domy jednorodzinne ogrzewane są z kotłowni węglowych oraz w około 15% - gazowych i olejowych.

W ramach programu „Termomodernizacja budynków” zostanie między innymi zrealizowana budowa nowych kotłowni dla wielu obiektów mieszkalnych i usługowych.

Sieć kanalizacyjna

Odsetek ludności korzystającej z sieci (Dane: Bank Danych Lokalnych GUS, za 2013 rok):

wodociągowej – 86,2% (przy 79,2% w powiecie);

gazowej – 17,4% (przy 3,3% w powiecie);

kanalizacyjnej – 76,6% (przy 31,6% w powiecie).

Długość czynnej sieci rozdzielczej wynosi:

wodociągowej – 81,1 km; funkcjonuje 1809 połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania;

gazowej – 23,1 km; funkcjonują 494 połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania;

kanalizacyjnej – 44,2 km; funkcjonują 1393 połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania.

Rozszerzanie sieci kanalizacyjnej będzie kontynuowane w ramach dwóch projektów: „Budowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej” i „Nowoczesna kanalizacja sanitarna”.

Sieć wodociągowa

Woda na potrzeby Miasta Węgrów produkowana jest przez Stację Uzdatniania Wody oddaną do użytku w 1992 r., zmodernizowaną w 2002 r.

Zasilanie stacji odbywa się z czterech studni głębinowych o wydajności 204 m³/h.

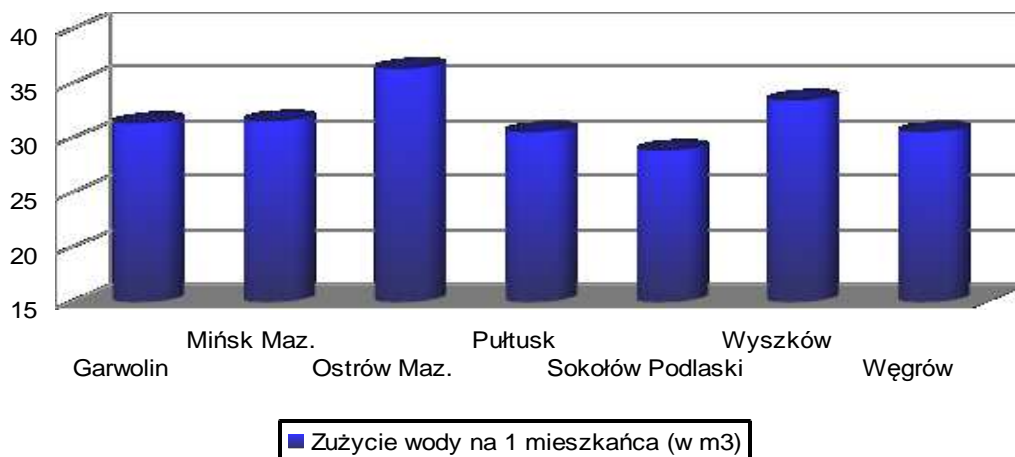
Według danych GUS za 2013 roku rozdzielcza sieć wodociągowa w Węgrowie wynosi 81,1 km i istnieje 1809 przyłączy do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania.

Wodociągi dostarczają wodę z sieci do 82,6% ogółu mieszkańców Węgrów.

Sieć wodociągowa zbudowana jest z:

- rur żeliwnych – 9,64%
- rur stalowych – 10%
- rur PCV – 53,18%
- rur PE – 27%
- rur AC – 0,18%

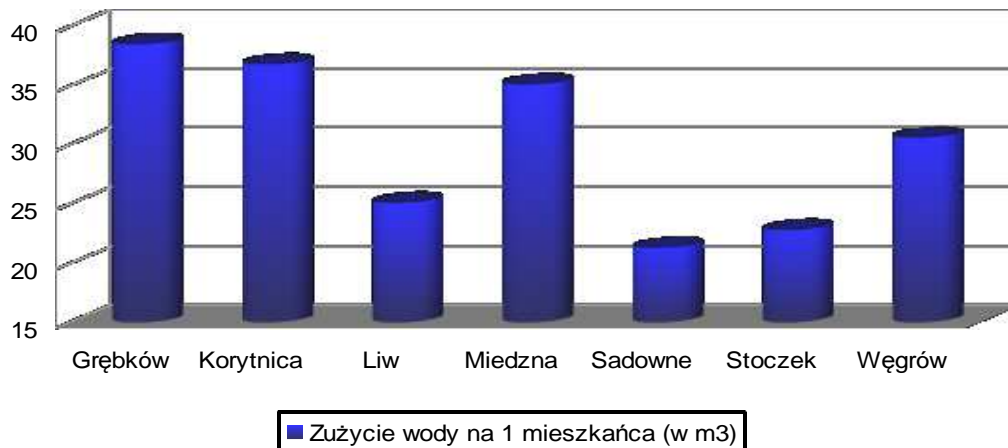
Zużycie wody z wodociągów na 1 mieszkańca w podobnych miastach województwa mazowieckiego w 2013 r.

Dane: Bank Danych Lokalnych GUS

Zużycie wody z wodociągów na 1 mieszkańca w sąsiednich gminach powiatu w 2013 r.

Dane: Bank Danych Lokalnych GUS

W stosunku do gmin sąsiednich Węgrów wykazuje wysokie zużycie wody na 1 mieszkańca, co dodatkowo świadczy o bardzo rozbudowanej sieci wodociągowej na terenie miasta.

Projektowane oczyszczalnie ścieków w swojej technologii powinny być zgodne z wymogami przepisów Unii Europejskiej – obowiązującą dyrektywą 91/271/EEC Rady Wspólnot Europejskich.

Choć sieć wodociągowa stale się rozwija, nie osiągnęła ona jeszcze poziomu optymalnego i wciąż wymaga dalszych inwestycji w budowanie nowych przyłączy oraz utrzymanie już istniejących.

Zagospodarowanie przestrzenne miasta

Z dniem 1 stycznia 2004 roku stracił ważność Plan Przestrzennego Zagospodarowania Węgrów uchwalony w roku 1993.

Podstawowymi dokumentami planistycznymi stały się w związku z tym „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Węgrów”, uchwalone w roku 1999, nazwane w dalszej części „Studium Gminnym”, oraz miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego strefy śródmiejskiej miasta Węgrów z czerwca 2013, obejmujący centralną strefę Węgrów będącą pod szczególną ochroną konserwatora zabytków.

Jako cel kierunkowy polityki przestrzennej Węgrów „Studium Gminne” opracowane przez zespół pod kierunkiem prof. dr hab. Jana Macieja Chmielewskiego podaje tworzenie warunków przestrzennych do rozwoju przedsiębiorczości Węgrów.

Warunki te realizowane powinny być poprzez działania w następujących dziedzinach:

- planistyczne przygotowanie terenów dla inwestycji gospodarczych, umożliwiających i wspomagających lokalną przedsiębiorczość,
- promocja ofert terenowych ułatwiających pozyskiwanie przez miasto strategicznych inwestorów w zakresie przedsiębiorczości gospodarczej, aktywizujących lokalny sektor prywatny,
- planistyczne i geodezyjne przygotowanie terenów dla rozwoju mieszkalnictwa zarówno indywidualnego, skoncentrowanego jak i zorganizowanego, realizowanych łącznie z niezbędną infrastrukturą komunalną,
- ulepszanie stanu wyposażenia terenów rozwojowych miasta w sieci i urządzenia infrastruktury technicznej,
- wydatna poprawa wizerunku miasta poprzez tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych oraz ochronę wartości dziedzictwa kulturowego miasta,
- aktywne działania na rzecz poprawy stanu środowiska przyrodniczego w mieście,
- skuteczna poprawa organizacji i bezpieczeństwa ruchu w mieście zarówno pieszego, rowerowego jak i samochodowego,
- szeroka promocja miasta i jego walorów dla rozwoju turystyki, rekreacji i wypoczynku, łącznie z rozbudową niezbędnej dla tego rozwoju infrastruktury.

Zgodnie z wytycznymi „Studium Gminnego” Rada Miejska Węgorowa sukcesywnie przyjmuje miejscowe plany zagospodarowania poszczególnych części Węgorowa. Obecnie obowiązują plany zagospodarowania terenu wokół dworca autobusowego, osiedla „Glinki”, terenu „Miedzanka”, osiedla „Północne”, strefy śródmiejskiej Węgorowa, specjalny miejscowy plan zagospodarowania dla inwestycji „Trzecia Nitka Rurociągu Naftowego „PRZYJAŹŃ” wraz z infrastrukturą towarzyszącą” oraz miejscowy plan zagospodarowania części działek położonych w płd.-zach. części miasta – Węgorowie Bagnie, oznaczonych numerami 6062/1, 6062/2. Istnieje także plan zagospodarowania miasta w części dotyczącej strefy ekologicznej.

Budownictwo mieszkaniowe

Rozwój budownictwa mieszkaniowego należy rozpatrywać w dwóch istotnych aspektach:

- rozwój budownictwa mieszkaniowego dla potrzeb ludności zamieszkującej teren miasta
- rozwój budownictwa mieszkaniowego dla potrzeb ludności nie będących mieszkańcami miasta lecz pragnących osiedlić się na jego terenie (głównie mieszkańców Warszawy)

Wyżej wymieniony podział uzależniony między innymi od posiadania (lub uzyskania) odpowiednich środków finansowych.

Obowiązek opracowania i uchwalenia wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy nałożony został w ustawie z dnia 21 czerwca

2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego.

Ustawa ta nakłada na gminy, jako zadania własne, obowiązek tworzenia warunków do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej oraz zapewnienia lokali socjalnych i lokali zamiennych, a także zaspokajania potrzeb mieszkaniowych gospodarstw domowych o niskich dochodach.

Uchwałą Rady Miejskiej Węgrowa z dnia 29 września 2014 r. przyjęto wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem miasta na lata 2015 – 2019.

Na koniec roku 2013 w Węgrowie istniały 4494 mieszkania. Na terenie Miasta Węgrowa występuje budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne i wielorodzinne. Dominującą formą zabudowy jest budownictwo jednorodzinne.

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wynosi 72,3 m kw., a przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę 25,4 m kw. Współczynnik liczby mieszkań na 1000 mieszkańców wynosi 351,2.

Zasób mieszkaniowy Miasta Węgrowa liczył na dzień 29.09.2014 r. 470 mieszkań usytuowanych w 56 budynkach. Z liczby tej 442 stanowiły lokale mieszkalne, a 28 lokale socjalne.

Z ogólnej liczby 56 budynków mieszkalnych zarządzanych przez PGK 17 budynków (59 lokali) zostało wybudowanych przed 1918 r., 8 budynków (24 lokale) w latach 1918 – 1945 i 31 budynków (387 lokali) po roku 1945.

Władze Węgrowa zdeterminowane są by kontynuować proces zwiększania liczby mieszkań komunalnych w mieście.

Ochrona przyrody i krajobrazu

W Węgrowie nie istnieje obecnie kompleksowy plan ochrony środowiska naturalnego. Jest ona realizowana głównie w oparciu o zapisy unijnego programu Natura 2000.

Powierzchnia wybranych powiatów województwa mazowieckiego o szczególnych walorach przyrodniczych prawem chronionych

Dane: Bank Danych Lokalnych GUS

Powiat Węgrowski posiada średnią powierzchnię o szczególnych walorach przyrodniczych w Województwie Mazowieckim.

Wody podziemne

Pod względem hydrogeologicznym Miasto Węgrów leży w obrębie Niecki Mazowieckiej, zbudowanej z utworów kredy, trzeciorzędu i czwartorzędu. Główny poziom wodonośny tej jednostki związany jest z piętrzem trzeciorzędowym. Utwory trzeciorzędowe zalegają na dużych głębokościach, a wody warstwy trzeciorzędowej charakteryzują się zwiększoną ilością żelaza i manganu, w związku z czym wymagają uzdatnienia dla celów pitnych.

Zalegająca na utworach trzeciorzędowych miąższa pokrywa czwartorzędu zawiera trzy poziomy wodonośne. Pierwszy, najpłytszy poziom wodonośny zasilany jest przez wody opadowe (z wyjątkiem tych miejsc, gdzie na powierzchni występują utwory nieprzepuszczalne). Głębokość występowania pierwszego poziomu wodonośnego uzależniona jest od budowy geologicznej, przepuszczalności gruntów i rzeźby terenu. Płaska rzeźba terenu oraz stosunkowo niewielkie wyniesienie w stosunku do dolin, a także często płytko występujący strop glin (około 2,5 m) powodują, że na przeważającej części terenu gminy wody pierwszego poziomu wodonośnego występują płycej niż 2,0 m pod powierzchnią terenu.

Gospodarka odpadami stałymi

Gospodarka odpadami odbywa się na zasadach ogólnokrajowych w zgodzie z Ustawą z dnia 28 listopada 2014 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw.

Ochrona powietrza

Powietrze atmosferyczne oprócz wód powierzchniowych jest najbardziej wrażliwym na zanieczyszczenia komponentem środowiska, a jednocześnie bezpośrednio decydującym o warunkach życia człowieka, zwierząt i roślin.

Emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych szczególnie uciążliwych wg powiatów w tonach

Dane: Rocznik Województwa Mazowieckiego 2013 r.

Porównano emisję zanieczyszczeń pyłowych i gazowych innych powiatów. Emisja Powiatu Węgrowskiego jest na poziomie niskim i w obu kategoriach wyniosła w 2013 roku poniżej 100 ton. To ogromny walor Węgrów, który powinien być wykorzystany, zarówno w celu przyciągania turystów, jak też i stałej migracji. Warto podkreślić fakt, że pomimo swych fantastycznych walorów przyrodniczych Węgrów położony jest niezwykle blisko europejskiej sieci transportowej i aglomeracji warszawskiej.

Ochrona przed hałasem

Na terenie gminy występuje średnie zagrożenie hałasem komunikacyjnym. Warunkiem zachowania właściwego standardu akustycznego w budynkach istniejących bądź nowych sytuowanych bliżej tras jest ograniczenie prędkości pojazdów.

Gwałtowny, skokowy, przyrost liczby środków transportu przy minimalnym wzroście długości i jakości dróg spowodował duży wzrost uciążliwości hałasu.

Hałas przemysłowy związany jest głównie z niekorzystną lokalizacją i emisją dźwięku ze stolarni, warsztatów samochodowych, hurtowni, lokali rozrywkowych itp.

Perspektywa rozwoju infrastruktury technicznej

Wspieranie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów oraz zrównoważony rozwój są obecnie kluczowymi celami długofalowymi polityki europejskiej. Eksploatacja i rozwój infrastruktury technicznej powinny więc być sprzężone z najważniejszymi dokumentami unijnymi i krajowymi dotyczącymi tej polityki.

Zasoby, na przykład woda, gleba, czyste powietrze oraz funkcje ekosystemów, mają zasadnicze znaczenie dla naszego zdrowia i jakości życia, jednak są one dostępne jedynie w ograniczonej ilości. Rosnąca konkurencja w zakresie niektórych zasobów doprowadzi do powstawania niedoborów i wzrostu cen, które będą mieć wpływ na gospodarkę europejską. Zasobami należy gospodarować bardziej efektywnie w trakcie całego ich cyklu życia, od momentu ich pozyskania, przez transport, przekształcanie i zużycie, po unieszkodliwianie odpadów. Dlatego Komisja podkreśla znaczenie „efektywnego gospodarowania zasobami”. Oznacza to generowanie większej wartości przy użyciu mniejszej ilości materiałów i zastosowaniu innego sposobu zużycia. Ograniczy to ryzyko wystąpienia niedoborów i utrzyma wpływ na środowisko w naturalnych dla naszej planety ramach. Jest to nadrzędna zasada mająca zastosowanie do wszystkich zasobów naturalnych, od żywności, drewna i różnorodności biologicznej po energię, metale, glebę, wodę, zasoby mineralne, powietrze i grunty. Bardziej efektywne gospodarowanie zasobami w Europie przyczyni się do osiągnięcia celów polityki gospodarczej, społecznej i środowiskowej w sposób łatwiejszy, bezpieczniejszy i tańszy.

Efektywne gospodarowanie zasobami to podstawowy element strategii „Europa 2020” – strategii UE na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia na najbliższe dziesięć lat. „Europa 2020” ma na celu pobudzanie wzrostu gospodarczego, który będzie inteligentny (oparty na wiedzy i innowacjach), zrównoważony (rozwój ekologiczny będzie bardziej trwały w dłuższej perspektywie czasu) i sprzyjający włączeniu społecznemu (jako że wysoka stopa zatrudnienia sprzyja lepszej spójności społecznej i terytorialnej).

Bardziej efektywne wykorzystanie zasobów i kontrola zanieczyszczeń mogą być ważnymi czynnikami pobudzającymi wzrost gospodarczy, co pokazuje przykład ekoprzemysłu w Europie. W ostatnich latach branża ta odnotowywała wzrost o około 8% rocznie, a jej roczny obrót na poziomie 319 miliardów euro stanowi około 2,5% PKB Europy. Znaczna część niedawnego wzrostu koncentrowała się w ramach zarządzania zasobami związanego z nowymi technologiami, takimi jak energia słoneczna i wiatrowa. Rynek związany z ochroną środowiska jest globalną szansą dla przedsiębiorstw europejskich: oczekuje się, że światowy rynek sektorów

ekologicznych, którego obecna wartość wynosi około 1000 miliardów euro rocznie, do 2030 r. zwiększy się trzykrotnie. Udział UE w rynku światowym wynosi około jednej trzeciej, UE jest eksporterem netto, a wielu europejskich producentów czerpie korzyści, mając przewagę z racji pierwszeństwa. Do dużych rynków eksportowych należą Chiny i inne kraje rozwijające się dążące do zrównoważonego ekologicznie wzrostu gospodarczego. Rynek światowy rozwija się w tempie około 5% rocznie.

Podobne aspekty podkreślone zostały w dokumencie rządowym pt. „Polska 2025 – długotrwała strategia trwałego i zrównoważonego rozwoju” z dnia 3 sierpnia 2000 roku, w którym znajduje się następujący zapis:

„Trwały i zrównoważony rozwój to proces, który charakteryzuje się dążeniem do trwałego rozwoju gospodarczego i społecznego poprzez zapewnienie dostępu do zasobów odnawialnych, jak i nieodnawialnych, wzrostu jakości życia w czystym i naturalnym środowisku, wzrostu ekonomicznego dokonującego się poprzez bardziej efektywne wykorzystanie surowców i innych zasobów przyrody, racjonalizację zużycia energii i pracy, a także rozwój ekologicznych technologii oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego”.

Jednostki samorządu terytorialnego mogą przyczynić się do realizacji tych programów między innymi poprzez energooszczędne budownictwo, wymianę na energooszczędne oświetlenia w miejscach użyteczności publicznej, a także oświetlenia ulicznego (która jest obowiązkiem JST) oraz skorzystanie z odnawialnych źródeł energii.

W obszarze odnawialnych źródeł energii coraz większą rolę zdobywa tzw. energetyka prosumencka. Odnawialne źródła energii zgodnie z przyjętą przez rząd Polityką Energetyczną Polski do 2030 roku mają stanowić 20% całości wytwarzanej w Polsce energii. W skali globalnej szacuje się, że prosumenci będą generować ok. 10% dostaw, natomiast w poszczególnych regionach ten udział może być znacznie większy. Uczestnicy rynku sami zdecydują o tym, czy zechcą energię kupować z sieci czy ją produkować na własny użytek. Jednym z głównych kierunków rozwoju rynku energii elektrycznej na świecie, w Europie i w Polsce może okazać się odejście od tzw. energetyki systemowej na rzecz lokalnej energetyki rozproszonej, w której głównym wyznacznikiem zmian są zachowania aktywnych odbiorców energii – prosumentów, ze szczególnym uwzględnieniem inwestycji w małe mikroźródła OZE, takie jak panele fotowoltaiczne.

Wzięcie udziału w podobnych inicjatywach jest nie tylko wyrazem długofalowej odpowiedzialności, lecz może też przynieść wymierne korzyści, z racji szerokiego wachlarza krajowych i europejskich programów wspomagających działalność związaną ze zrównoważonym rozwojem. Działania Węgrowa w tej płaszczyźnie skupione będą głównie w dwóch projektach: „Odnawialne źródła energii” i „Efektywne zarządzanie energią”.

Najważniejszym celem działań władz miasta w latach 2014-2020 będzie także kontynuacja procesu rewitalizacji terenów miasta.

Rewitalizacja miast ma na celu przeciwdziałanie degradacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej, technicznej i środowiskowej przestrzeni miejskiej.

Przeprowadzanie działań rewitalizacyjnych wynika bezpośrednio z Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020 oraz jej drugiego celu strategicznego: „Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych” obejmującego swym zakresem cel szczegółowy „Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze”.

Rewitalizacja przestrzeni miejskiej w Węgrowie to proces kompleksowych przemian, mających na celu wyprowadzenie objętych nią terenów z kryzysu i podwyższenie jakości życia okolicznych mieszkańców. Przeprowadzana jest w porozumieniu z lokalną społecznością i dąży do maksymalnego wykorzystania lokalnego potencjału rewitalizowanych terenów. Wprowadzone w życie programy nie będą jedynie prowizorycznymi zmianami remontowymi czy modernizacyjnymi, lecz będą wprowadzać faktyczną nową wartość kulturową, społeczną czy ekonomiczną do przestrzeni miejskiej. Wybrane do realizacji inwestycje rewitalizacyjne oddziaływać będą nie tylko na swoje najbliższe sąsiedztwo, ale na obszar całego Węgrowa oraz gmin sąsiednich.

Działania rewitalizacyjne w latach 2014-2020 skupione będą wokół dwóch programów operacyjnych: „Zielone serce miasta”, w ramach którego przewidziane są dwa etapy rewitalizacji parku AK, oraz drugi etap rewitalizacji Rynku Mariackiego w Węgrowie, który jest inwestycją kluczową dla miasta. Konieczne jest również przeprowadzenie rewitalizacji zybytkowych, XIX wiecznych kamienic skupionych wokół Rynku Mariackiego.

Zaplanowane działania wzmocnią pozytywny wizerunek Węgrowa, jako miejscowości atrakcyjnej turystycznie oraz przyjaznej mieszkańcom i przedsiębiorcom. Poprawa stanu technicznego centrum miasta stanowić będzie impuls do rozwoju pozarolniczych sektorów gospodarki, co z kolei generować będzie dodatkowe miejsca pracy dla lokalnej społeczności.

2.4. Turystyka i rekreacja

W tym miejscu przedstawiono charakterystykę niezwykle ważnej dla Węgrów działalności turystycznej i rekreacyjnej.

Opis turystyczny gminy

Jedną z najważniejszych dziedzin, która może przyczynić się do rozwoju miasta, jest turystyka. Na istotność rozwoju turystyki oraz wypoczynku wskazuje m.in. ułożenie miasta w obszarze Zielonych Płuc Polski oraz Otulinie Nadbużańskiego Parku Narodowego. Węgrów może także pochwalić się licznymi obiektami zabytkowymi. Choć baza turystyczna nie jest bogata, jej poprawa nie będzie wymagać znaczących inwestycji (patrz poniżej). Okolice Węgrów zachowały w wielu miejscach nietkniętą cywilizacją, a więc nieskażone środowisko, naturalne krajobrazy i świeże powietrze. Nie brakuje w okolicach lasów, zaś rzeka Liwiec, przepływająca przez Węgrów, jest stosunkowo czysta. Atrakcyjne położenie Węgrów (niedaleko stolicy Polski oraz granicy wschodniej, a także od trasy Berlin - Moskwa) daje predyspozycje do rozwoju przemysłu i rynków zbytu. Dlatego też potencjalni inwestorzy, zainteresowani możliwościami inwestowania, znajdą w Węgrów odpowiednie warunki.

W Węgrów działa Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze – oddział w Węgrów, Towarzystwo Miłośników Ziemi Węgrówskiej oraz Centrum Informacji i Promocji Turystycznej. Centrum Informacji i Promocji Turystycznej udziela kompleksowej informacji turystycznej o Węgrów i okolicach. Dysponuje nieodpłatnymi materiałami o Węgrów i Mazowszu. Punkt prowadzi sprzedaż pamiątek, gadżetów, map turystycznych, wydawnictw poświęconych miastu Węgrów i Powiatowi Węgrowskiemu.

Pomimo korzystnych warunków oraz wielu inicjatyw, mających na celu promocję miasta, wciąż brak wyspecjalizowanej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej. Jej stworzenie w najbardziej reprezentacyjnych miejscach Węgrów będzie kluczowym zadaniem w nadchodzących latach.

Wykaz imprez kulturalno – rozrywkowych:

- Festiwal obrzędów weselnych „Europejska Biesiada Weselna” (do 2014 r.)
- „Dni Węgrów”
- „Święto Chleba”
- „W Krainie Mistrza Twardowskiego”

Infrastruktura turystyczna

Turystyczne obiekty noclegowe		
	Węgrów	Powiat węgrowski
Obiekty ogółem	2	6
hotele	2	2
Liczba miejsc noclegowych	130	488

Dane: Bank Danych Lokalnych GUS

Turystyczne obiekty noclegowe w Węgrowie i podobnych miastach województwa w 2013 r.			
Gmina	Liczba hoteli	Liczba innych obiektów noclegowych	Liczba miejsc noclegowych
Nowy Dwór	4	0	216
Wołomin	1	0	33
Wyszków	1	1	140
Legionowo	0	0	0
Pułusk	3	0	233
Węgrów	2	0	130

Dane: Rocznik Statystyczny Województwa Mazowieckiego 2013 r.

Ilość miejsc noclegowych w Węgrowie jest jedną z niższych wśród podobnych miast województwa.

Wykaz szlaków turystycznych

Poniżej znajdują się opisy wielu interesujących szlaków turystycznych wiodących przez Węgrów i okoliczne tereny.

Szlak rzeczny:

Liwiec jest czystą rzeką, o czym świadczą żyjące w niej dość liczne gatunki ryb. Ma również warte zobaczenia, urozmaicone brzegi – od wysokich skarp po płaskie mielizny, otwierające widok na rozległe, malowniczo położone łąki po obu stronach rzeki. Wszystko to można podziwiać płynąc pontonem lub kajakiem. Wyprawę można zakończyć w Starej Wsi, gdzie warto zwiedzić pałac Radziwiłłów z XVII-XIX wieku.

Szlak rowerowy – śladami dworów i pałaców:

- Liw (zespół zamkowo - dworkowy z XV - XVII w.)
- Korytnica (dwór Łuniewskich z XIX w.)
- Paplin (dwór z XVIII w.)
- Stara Wieś (pałac Radziwiłłów XVII - XIX w.).

Szlak rowerowy Natura:

Szlak polecany osobom chcącym aktywnie spędzić czas na łonie przyrody.

Zalew nad Liwcem - miejsce relaksu oraz aktywnego wypoczynku. W sezonie letnim do dyspozycji jest plaża i strzeżone kąpielisko oraz wypożyczalnia rowerów, sprzętu sportowego i wodnego. Najmłodszy mogą skorzystać z placu zabaw i konstrukcji linowej tzw. pajęczka.

Docelowym obiektem szlaku jest Muzeum Zbrojownia na Zamku w Liwie, które tworzą pozostałości gotyckiego zamku i barokowy budynek starostwa. W sezonie letnim odbywa się tam wiele cyklicznych imprez, np. festyny archeologiczne, turnieje rycerskie czy zloty motocyklowe. Niesamowitą atmosferę stwarza płynąca pod zamkiem rzeka Liwiec zachęcająca do pikniku.

Rowerowa przejażdżka to okazja do obserwacji krajobrazów, czy do wypatrywania dzikiego ptactwa objętego dyrektywą w ramach programu Natura 2000.

Szlak wielokulturowy:

Szlak polecany wszystkim miłośnikom historii, a w szczególności osobom zainteresowanym zabytkami i dziedzictwem kulturowym.

Obiekty na szlaku reprezentują rozmaite kręgi kulturowe:

- katolicki: m.in. zabytki barokowe - dawny klasztor i zespół poreformacki; Bazylika Mniejsza.
- protestancki: kościół drewniany z 1679 r. i otaczający go cmentarz z nagrobkami z XVII - XIX w., m.in. Szkotów; kościół ewangelicki z 1838 r.; drukarnia ariańska.
- judaistyczny: m.in. lapidarium i pomnik pamięci Żydów węgrowskich; Dom Rabina; pomnik Angela Rosenblata.

Wartym uwagi obiektem architektury świeckiej jest osiemnastowieczny Dom Gdański.

Szlak Mistrza Jana Twardowskiego:

Szlak polecany głównie rodzinom z dziećmi.

Na szlaku można zobaczyć przepiękną Bazylikę Mniejszą, w której znajduje się legendarne lustro Mistrza Twardowskiego. Warto również zwrócić uwagę na freski Michała Anioła Palloniego oraz obraz „Taniec Śmierci” .

Atrakcją dla dzieci będzie pobyt w parku Armii Krajowej, a w nim plac zabaw z wyposażeniem nawiązującym do legend o Mistrzu Twardowskim.

Kolejnym punktem na szlaku jest Zalew nad Liwcem, gdzie można odpocząć, pobawić się, a w sezonie letnim wypożyczyć rowery, sprzęt sportowy i wodny. Najmłodszy będą mogli skorzystać z placu zabaw i mini parku linowego.

Szlak pieszy „Od Unii Lubelskiej do Unii Europejskiej”

Szlak „Od Unii Lubelskiej do Unii Europejskiej” skierowany jest do miłośników bogatej historii Obszaru Gmin Dorzecza Nadbużańskiego. Podróż rozpoczyna się w okresie polskiego średniowiecza, by potem przenieść nas w czasie przez początki Rzeczypospolitej Obojga Narodów, potop szwedzki, powstania narodowe i II wojnę światową, do współczesnych wydarzeń związanych z Unią Europejską.

W Węgrowie warto przystanąć, by uczcić pamięć jednej z największych bitew Powstania Styczniowego, która dzięki odwadze powstańców zyskała miano „Polskie Termopile”, a na jej temat wiersze napisali Maria Konopnicka („Bój pod Węgrowem”), Cyprian Kamil Norwid („Vanitas”) oraz francuski poeta August Barbier („Atak pod Węgrowem”), który porównał bitwę do heroicznych walk starożytnych Spartan. Przy drodze Siedlce-Węgrów w miejscu bitwy pod Węgrowem 1863 r., w odległości ok. 2 km od węgrowskiego rynku, stoi Pomnik – głaz narzutowy upamiętniający to wydarzenie.

Trasa: Liw – Węgrów – Łochów – Ostrów Mazowiecka – Komorowo – Grądy – Nagoszewo – Treblinka – Drohiczyń – Zawady – Sarnaki – Terespol

Projekty turystyczne powinny mieć status priorytetowy w działaniach planowanych na najbliższe lata. Opracowane programy obejmują między innymi ochronę dziedzictwa i renowację zabytków, wykorzystanie naturalnych warunków Doliny Liwca czy promocję miasta (Kraina Mistrza Twardowskiego, rozwój współpracy międzynarodowej).

Stanowią one klucz do rozwoju Węgrowa. Dzięki wspaniałym walorom środowiska naturalnego otaczającego miasto, oraz jego dogodnemu położeniu geograficznemu i historycznemu dziedzictwu, turystyka powinna stać się motorem, który pociągnie za sobą pozostałe dziedziny działalności miasta, takie jak przedsiębiorczość czy oferta kulturalna.

3. Węgrów w oczach mieszkańców

Poniżej przedstawiono wyniki badania ankietowego przeprowadzonego przez zespół opracowujący niniejszą strategię i zawartego uprzednio w Raporcie Ewaluacyjnym Strategii Rozwoju Miasta Węgrów.

3.1. Wyniki ankiet przeprowadzonych wśród mieszkańców

Ankietowani zostali poproszeni o wyrażenie swojej opinii na temat miasta. Pytania zostały podzielone na działy Społeczeństwo, Infrastruktura, Przedsiębiorczość oraz Rozwój miasta i turystyka. Skala ocen była następująca : 1 – bardzo źle, 2 – raczej źle, 3 – przeciętnie, 4 – raczej dobrze, 5 – bardzo dobrze.

Poniższe zestawienia pokazują wyliczoną średnią arytmetyczną z ocen wystawionych przez wszystkich ankietowanych dotyczących poszczególnych pytań. Najwyższa ocena z każdego działu została oznaczona kolorem zielonym, natomiast najniższa kolorem czerwonym.

SPOŁECZEŃSTWO	
Rozwój Węgrów w ostatnich 10 latach	3,5
Dostęp do usług edukacyjnych	3,3
Poziom usług edukacyjnych	3,2
Dostęp do usług kulturalnych	3,3
Poziom oferty kulturalnej	3,1
Dostęp do opieki zdrowotnej	2,3
Poziom opieki zdrowotnej	2,5
Promocja zdrowego trybu życia	2,2
Świadomość ekologiczna mieszkańców	2,5
Poziom opieki socjalnej	2,7
Poziom bezpieczeństwa na terenie Węgrów	3,5
Swój obecny poziom dochodów	2,6
Ocena pracy Urzędu Miejskiego	3,2
Jakość konsultacji pomiędzy władzami a mieszkańcami	2,7
Warunki Rozwoju zawodowego w mieście	2,2
Działalność stowarzyszeń i organizacji pozarządowych	2,7

Z zestawu pytań dotyczących działu Społeczeństwo mieszkańcy najlepiej ocenili rozwój Węgrów w ostatnich 10 latach oraz poziom bezpieczeństwa w mieście (obie kwestie na 3,5), a także dostęp do usług kulturalnych jakie miasto ma do zaoferowania (3,4). Natomiast najgorzej zostały ocenione warunki rozwoju

zawodowego mieście (2,2), promocja zdrowego trybu życia (2,2) oraz dostęp do opieki zdrowotnej (2,3).

INFRASTRUKTURA	
Jakość sieci kanalizacyjnej	3,4
Jakość sieci gazowniczej	3,3
Jakość sieci wodociągowej	3,7
System zbiórki i segregacji odpadów	3,5
Poziom edukacji ekologicznej	2,8
Estetyka miejsc publicznych	3,4
Dostępność komunikacji publicznej	2,9
Jakość usług komunikacji publicznej	3,2
Poziom infrastruktury drogowej	2,8
Działania władz mające na celu utrzymanie czystości w mieście	3,3
Działania władz mające na celu zapewnienie zimą bezpiecznego poruszania się po chodnikach i ulicach	2,9
Poziom infrastruktury rowerowej	3,0
Poziom infrastruktury sportowej	3,5
Dostępność infrastruktury dla mieszkańców	3,2

Jeśli chodzi o pytania z działu Infrastruktura, respondenci najwyższe oceny wystawili sieci wodociągowej (3,7) oraz poziomowi infrastruktury sportowej (3,5). Również wysoko oceniono system zbiórki i segregacji odpadów (3,5) oraz estetykę miejsc publicznych (3,4). Z kolei najgorzej oceniono poziom infrastruktury drogowej (2,8), poziom edukacji ekologicznej (2,8), czy też działania władz mające na celu zapewnienie zimą bezpiecznego poruszania się po chodnikach i ulicach (2,9).

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	
Ogólne warunki stwarzane przedsiębiorcom przez miasto	2,6
Przyjazność lokalnego prawa dla osób prowadzących działalność gospodarczą	2,6
Wsparcie finansowe i techniczne oferowane przedsiębiorcom przez władze miasta	2,5
Starania władz miasta w celu pozyskiwania nowych inwestorów	2,7
Stan istniejących na terenie Węgrowa zakładów produkcyjnych	2,9
Poziom bezrobocia w Węgrowie	2,0
Wykorzystywanie przez władze Węgrowa środków pochodzących z programów UE	3,3
Wykorzystywanie przez przedsiębiorców z Węgrowa środków pochodzących z programów UE	3,2
Rozwój sektora usług w Węgrowie	3,2
Stan gospodarstw rolnych na terenie Węgrowa	3,0

Z działu Przedsiębiorczość respondenci najwyżej ocenili wykorzystywanie przez władze miasta środków pochodzących z programów Unii Europejskiej (3,3). W dalszej kolejności w miarę pozytywnie oceniono również wykorzystywanie tych

środków przez przedsiębiorców oraz rozwój sektora usług (3,2). Natomiast najniżej oceniono skalę bezrobocia w mieście (2). Nisko oceniono także wsparcie finansowe i techniczne oferowane przedsiębiorcom przez władze miasta (2,5).

ROZWÓJ MIASTA I TURYSTYKA	
Ogólna atrakcyjność turystyczna	3,1
Baza turystyczna	2,7
Działania władz miasta na polu promocji turystycznej	3,0
Zagospodarowanie kluczowych miejsc turystycznych jak rynek miasta, czy dolina Liwca	3,3
Stan zabytków w Węgrowie	3,5
Jakość i częstotliwość organizowania imprez kulturalnych	3,3
Jakość i częstotliwość organizowania imprez sportowych	3,3

Z zestawu pytań dotyczących rozwoju atrakcyjności turystycznej miasta najlepiej oceniony został stan zabytków w Węgrowie (3,5). Z drugiej strony, zdaniem respondentów na najniższą ocenę zasługiwała baza turystyczna (2,7).

3.2. Sprawozdanie z warsztatów

Dnia 10 grudnia 2014 r. w sali konferencyjnej mieszczącej się w Węgrowskim Ośrodku Kultury doszło do spotkania zespołu opracowującego raport z władzami miasta, m. in. z Burmistrzem, przedstawicielami Rady Miejskiej oraz pracownikami Urzędu Miejskiego.

Głównym powodem spotkania było omówienie oraz próba oceny w jakim stopniu zrealizowano cele wyrażone w obecnej strategii rozwoju. Chciano także określić główne wyzwania i problemy z jakimi miasto Węgrów będzie się musiało zmierzyć w najbliższych latach.

Spotkanie rozpoczęło się od krótkiej prelekcji wygłoszonej przez przewodniczącego zespołu na temat założeń aktualizacji strategii. Poruszony został także wątek nowej perspektywy na lata 2014-2020 dotyczącej Funduszy Europejskich, z których będą mogły skorzystać jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe oraz mali i średni przedsiębiorcy.

Następnie uczestnicy warsztatów zapoznali się z kwestionariuszami jakie miały do wypełnienia osoby biorące udział w anonimowym badaniu. Również zostali poproszeni o wyrażenie opinii w ankiecie, jednak ich wyniki nie zostały później dołączone do podsumowania. Chodziło o to aby każdy uczestnik mógł potem porównać swoje wyobrażenie o zmianach jakie zaszły w Węgrowie w ciągu ostatnich lat ze zbiorowymi wynikami respondentów. Po wypełnieniu ankiet przez Radnych oraz pracowników Urzędu, zespół zajmujący się ewaluacją strategii rozwoju wyczerpująco przedstawił wyniki badania przeprowadzonego na grupie 100 osób.

Po zreferowaniu wyników wywiązała się dyskusja moderowana przez zespół. Każda osoba biorąca udział w spotkaniu mogła wyrazić swoją opinię na temat poszczególnych elementów badania ankietowego jak i ocen przyznanych

przez mieszkańców. Na tym etapie grupa starała się sformułować problemy jakie przeszkadzają miastu Węgrów w rozwoju.

Wszyscy zgodnie przyznali, że należy poczynić odpowiednie kroki w celu polepszenia jakości życia mieszkańców Węgrów. Sporządzono wstępną, ogólną listę propozycji działań mających poprawić obecną sytuację.

LISTA PROPOZYCJI DZIAŁAŃ:

- znalezienie odpowiednich Funduszy Europejskich z nowej perspektywy
- wsparcie dla małych i średnich przedsiębiorców
- wprowadzenie ulg dla małych i średnich przedsiębiorców
- rozwój infrastruktury drogowej
- redukcja bezrobocia
- aktywizacja społeczeństwa obywatelskiego
- stworzenie lepszych warunków rozwoju w mieście dla ludzi młodych
- inwestycje – budowa parku przemysłowo-technologicznego
- alternatywne źródła energii
- wprowadzenie bonu edukacyjnego dla dzieci i młodzieży szkolnej na konkretne cele
- rozwój szkolnictwa zawodowego
- poprawa jakości bazy noclegowej
- budowa żłobków i przedszkoli
- konserwacja zabytków
- rozwój promocji miasta
- poprawa jakości oferty kulturalnej
- zagospodarowanie terenów nad rzeką Liwiec
- wybudowanie lądowiska, z którego będą mogły korzystać służby medyczne, a także straż pożarna
- budowa Domu Opieki
- polepszenie jakości usług z zakresu e-Administracji

Na koniec wszyscy zobowiązali się, że do następnego spotkania przygotują odpowiednie informacje i materiały mające pomóc w zrozumieniu poszczególnych problemów, a także we wskazaniu kierunków rozwoju dla miasta.

Następnie ustalono, że kolejne spotkanie z zespołem ds. ewaluacji strategii będzie miało miejsce w drugiej połowie stycznia 2015 r. Zostaną wtedy przeprowadzone kompleksowe warsztaty z podziałami na grupy dyskusyjne zajmującymi się poszczególnymi sferami działalności gminy – *Spółeczeństwo, Infrastruktura, Bezpieczeństwo, Gospodarka i Środowisko, Rozwój miasta i turystyka*.

Kolejne spotkanie, które po uzgodnieniu z Urzędem Miejskim odbyło się 9 lutego 2015 roku w sali konferencyjnej Węgrowskiego Ośrodka Kultury, udział wzięli przedstawiciele Rady Miasta i Urzędu Miejskiego w Węgrowie oraz węgrowskich przedsiębiorstw, organizacji pozarządowych i związków wyznaniowych.

Celem zebrania było przedstawienie możliwości ubiegania się o pomoc finansową i techniczną ze środków funduszy europejskich w nowej perspektywie finansowej

2014-2020. Temat został ujęty w formie szablonowej prezentacji multimedialnej, uzupełnionej o uwagi i propozycje prezesa Stowarzyszenia Instytut Samorządu Terytorialnego Adama Lewandowskiego.

W trakcie trwania prezentacji zaproszeni goście byli zachęceni do zabierania głosu i formułowania własnych wniosków odnośnie przydatności poszczególnych Programów Operacyjnych i priorytetów dla realizacji najpilniejszych potrzeb Węgrowa.

Dyskusja wywiązała się między innymi w ramach omawiania wykorzystania środków z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (POIS) na potrzeby eksploatacji odnawialnych źródeł energii. Poruszona została kwestia nieefektywności ewentualnych elektrowni wiatrowych, ze względu na niekorzystne położenie geograficzne. Według uczestników duże nadzieje można wiązać z energią słoneczną. Zainteresowaniem cieszył się także temat powstania biogazowni, lecz spotkał się on także z obawami o nieprzychylnie reakcje społeczności, co miało miejsce już w przeszłości. Padła także propozycja hydroelektrycznego wykorzystania możliwości rzeki Liwiec, co mogłoby jednak być trudne, z racji na restrykcje środowiskowe związane z istnieniem obszaru Natura 2000.

Goście jednomyślnie uznali konieczność wykorzystania środków z POIS do dalszego usprawniania sieci wodno-kanalizacyjnej, a także restauracji zabytków, których nie udało się odnowić w ramach poprzedniej perspektywy finansowej. Uwagę poświęcono także zapisanemu w poprzedniej Strategii Rozwoju Miasta, a nie zrealizowanemu dotychczas celowi, jakim jest założenie Muzeum Regionalnego w Węgrowie.

Kolejną kluczową kwestią wskazaną przez gości jest uzbrojenie terenów inwestycyjnych, przede wszystkim w ramach Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Głos w tej kwestii zabrała przedstawicielka jedyne dotychczas działającego w Strefie zakładu Mayenne. Zwróciła ona uwagę przede wszystkim na brak infrastruktury drogowej oraz połączenia z siecią internetową.

Pojawiły się także pytania o możliwość korzystania z perspektyw oferowanych przez programy związane z promocją obszarów wiejskich, na przykład przez program LEADER, związany z działalnością Lokalnych Grup Działania. Kwestią sporną pozostaje, czy nie ograniczyłoby to dostępu do środków związanych z innowacyjnością i rozwojem przestrzeni miejskiej.

Zainteresowanie wzbudziła także kwestia możliwości wykorzystania nowych Programów Operacyjnych w celu rewitalizacji i remontów terenów publicznych w kluczowych częściach miasta.

Po zakończeniu prezentacji goście poproszeni zostali o samodzielne przeprowadzenie prostej analizy SWOT, poprzez pisemne wskazanie mocnych i słabych stron Węgrowa oraz szans i zagrożeń jakie przed nim stoją. Zostali także zachęceni do zgłaszania projektów dla Węgrowa, które powinny się znaleźć w nowej Strategii Rozwoju Miasta. Taka możliwość była dostępna poprzez stronę internetową Urzędu Miejskim w Węgrowie, jak i osobiście w samym Urzędzie.

Zgłoszone propozycje zostały przeanalizowane i opracowane w formie programów operacyjnych dla niniejszej Strategii.

4. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest jedną z najpowszechniejszych metod, stosowanych w planowaniu strategicznym. Jest to instrument ogólnie przyjęty, będący niemalże synonimem jednoczesnej diagnozy otoczenia i środowiska wewnętrznego przedsiębiorstwa. Dlatego też od lat analiza SWOT uznawana jest za podstawowy mechanizm formułowania długofalowej koncepcji rozwoju.

Nazwa metody pochodzi od pierwszych liter słów: *strengths* (mocne strony), *weaknesses* (słabe strony), *opportunities* (szanse w otoczeniu) i *threats* (zagrożenia w otoczeniu).

4.1. Synteza Analizy SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none">• Walory środowiska naturalnego (Dolina Liwca, tereny rekreacyjne)• Wysokiej klasy zabytki• Położenie geograficzne (bliskość Warszawy)• Wysoki poziom bezpieczeństwa• Duża ilość terenów inwestycyjnych• Aktywni mieszkańcy• Działalność kulturalna• Zasób siły roboczej• Infrastruktura• Rolnictwo	<ul style="list-style-type: none">• Wysokie bezrobocie (w tym szczególnie wśród młodzieży)• Brak dużych zakładów przemysłowych• Niskie dochody mieszkańców• Brak perspektyw dla młodzieży i ofert zagospodarowania wolnego czasu• Zły stan infrastruktury transportowej (niska jakość dróg, brak połączenia kolejowego)• Brak mieszkań, w tym komunalnych• Brak koncepcji wykorzystania walorów przyrodniczych• Niska społeczna ocena działań władz samorządowych
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none">• Pozyskiwanie środków z programów UE• Rozwój małych i średnich przedsiębiorstw w regionie• Sprowadzenie nowych inwestycji• Projekty międzygminne• Promocja turystyki• Dziedzictwo kulturowe i historyczne• Współpraca z miastami partnerskimi• Zapotrzebowanie na zdrową, ekologiczną żywność	<ul style="list-style-type: none">• Procesy demograficzne, migracja ludzi młodych• Brak miejsc pracy• Brak wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorców• Załamanie koniunktury gospodarczej w regionie• Brak reprezentantów Węgrów na szczeblu wojewódzkim• Kryzys polityczny na szczeblu centralnym i lokalnym• Zanieczyszczenie środowiska

Najsilniejsze strony Węgrów związane są ze środowiskiem naturalnym. Otaczające Węgrów tereny, posiadające unikalną florę i faunę, powinny stać się impulsem dla rozwoju lokalnej turystyki. Komplementarne do otoczenia Węgrów są atrakcje

turystyczne występujące w samym mieście. Wysokiej klasy zabytki, obecnie poddawane procesowi renowacji, są unikatowe w skali regionu. Czystość powietrza, mimo bliskości aglomeracji warszawskiej, to kolejny atut świadczący o tym, że Węgrów powinien rozwijać się przede wszystkim jako miejsce przyjazne turystom.

Słabości Węgrowa związane są przede wszystkim ze sferą gospodarczą. Zarówno w świadomości władz miasta, jak i mieszkańców, głównym problemem pozostaje wysoki poziom bezrobocia i brak nowych miejsc pracy. Kwestie te generują kolejne, wtórne problemy, takie jak niski poziom dochodów czy młodzież pozostawiona bez należytej opieki. Władze Węgrowa będą w najbliższych latach odnosić się do tych zagadnień, poprzez wdrożenie szeregu projektów usprawniających pomoc społeczną oraz wspierających przedsiębiorczość i aktywizację zawodową.

W nowej perspektywie finansowej na lata 2014-2020 Węgrów i inne jednostki samorządu terytorialnego stoją przed wieloma nowymi szansami. Umiejętne wykorzystanie środków pomocowych pochodzących z funduszy Unii Europejskiej może okazać się kluczowe w kształtowaniu rozwoju miasta. Szansą dla rozwoju Węgrowa, oprócz wspomnianego już promowania turystyki, będzie także postawienie na przedsiębiorczość, ze szczególnym naciskiem na sprowadzenie nowych inwestorów.

Intensyfikacja współpracy międzynarodowej, zarówno na platformie bilateralnej jak i poprzez skorzystanie z programów unijnych, takich jak „Europa dla Obywateli”, oferuje możliwość stania się ważnym i rozpoznawalnym ośrodkiem regionalnym. Może to w przyszłości przynieść wymierne korzyści, także gospodarcze.

Podobnie jak w przypadku diagnozy słabości samego miasta, zewnętrzne zagrożenia dla Węgrowa również związane są z kwestiami gospodarczymi i społecznymi. Podstawowym niebezpieczeństwem jest migracja ludzi młodych z Węgrowa, która w połączeniu z postępującym procesem starzenia się społeczeństwa zaburza strukturę demograficzną w mieście. Znacznym problemem wydaje się być niska aktywność władz regionalnych, która nie zawsze dostrzega problematykę poszczególnych miast i gmin. Nieefektywność działań na szczeblu regionalnym powoduje pogorszenie się koniunktury gospodarczej, która z kolei przekłada się na trudności w pozyskaniu inwestorów i rozwoju działalności gospodarczej w samym Węgrowie.

III CZĘŚĆ STRATEGICZNA

5. Perspektywa rozwoju miasta do 2020 roku

Węgrów w roku 2020 chce być miastem o dużym znaczeniu regionalnym, rozpoznawalnym w całym kraju. Wielkie wyzwanie stojące przed gospodarzami miasta to ukształtowanie i promocja wizerunku gminy przyjaznej dla turystów, inwestorów i mieszkańców, atrakcyjnej dla zamieszkiwania i spędzania czasu wolnego, oferującej bogatą gamę ofert kulturalnych i rekreacyjnych.

Główny impuls do rozwoju miasta stanowić ma turystyka. Duże projekty infrastrukturalne w tej dziedzinie w perspektywie kilku lat przyciągać powinny nie tylko mieszkańców regionu, ale całej Polski. Bogata oferta kulturalna Miasta Węgrowa oraz jego historyczne dziedzictwo sprawią, że stanie się ono naturalnym liderem dla sąsiednich gmin i miejscem napływu lokalnej ludności.

Miasto posiada również duży potencjał inwestycyjny. Współpraca międzynarodowa, rozwój istniejącej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, a także udogodnienia dla małych i średnich przedsiębiorców okażą się kluczowymi czynnikami, które pozwolą miastu stać się regionalnym liderem.

Miasto skupi się także na rozwiązaniu problemów społecznych występujących w mieście. Stanie się miejscem przyjaznym zarówno dla osób starszych jak i młodych. Rozwinięty system pomocy społecznej doprowadzi do ograniczenia występowania zjawisk patologicznych. Wspieranie przedsiębiorczości i programy aktywizacji społecznej pozwolą na systematyczne zmniejszanie bezrobocia w mieście.

Rozwinięta zostanie także współpraca Urzędu Miejskiego z organizacjami pozarządowymi oraz możliwość skorzystania z e-Administracji. Mieszkańcy będą mieli zapewniony powszechny dostęp do Internetu. Poszerzona zostanie również baza sportowo-rekreacyjna, która zapewni mieszkańcom możliwość aktywnego i zdrowego wypoczynku.

Istotnym elementem rozwoju strategicznego miasta będzie również zahamowanie degradacji środowiska, w tym zmniejszenie emisji CO₂. Miasto będzie kładło nacisk na eko-inwestycje. Wdrożone zostaną między innymi projekty dotyczące wykorzystywania odnawialnych źródeł energii, a także efektywnego zarządzania energią.

Dzięki ambitnemu programowi budowy i renowacji infrastruktury technicznej, mieszkańcy żyć będą w bardziej komfortowych warunkach, a wydatki na ten cel znacznie zmaleją. Stan i sieć dróg ulegnie radykalnej poprawie, podobnie jak stan starszych budynków w mieście i przylegających do nich terenów. Na terenie całej gminy dostępna będzie sieć kanalizacyjna i gaz przewodowy.

Zakończone zostaną także największe projekty, takie jak rewitalizacja Rynku Mariackiego i parku Armii Krajowej, czy zagospodarowanie terenów nad rzeką Liwiec. Mieszkańcy Węgrowa będą mogli być dumni z tych inwestycji, które służyć im będą przez długie lata.

5.1. Wizja miasta Węgrów

Węgrów – lider turystyki w regionie dzięki unikalnym walorom przyrodniczym, rozbudowanej infrastrukturze rekreacyjnej oraz ofercie kulturalnej.

To miejsce przyjazne dla inwestorów, dzięki licznym udogodnieniom dla przedsiębiorców.

Miasto jest przede wszystkim przyjazne dla swoich mieszkańców, którzy czują się tu dobrze i mogą realizować swoje pasje bez względu na wiek.

Dbanie o czyste powietrze i efektywne korzystanie z zasobów sprawiają, że Węgrów rozwija się w sposób zrównoważony.

5.2. Misja miasta Węgrów

Misją Węgrów, realizowaną wspólnie przez władze miasta i partnerów, jest tworzenie przestrzeni przyjaznej mieszkańcom, turystom i przedsiębiorcom, gdzie każdy odnajdzie coś dla siebie.

Węgrów to miejsce, w którym można wypocząć, robić interesy i żyć z pasją. Miasto dąży do ciągłego rozwoju, nie zapominając jednocześnie o zachowaniu swojego kulturowego, historycznego i przyrodniczego dziedzictwa.

6. Cele strategiczne

W oparciu o diagnozę stanu obecnego miasta, wyniki analizy SWOT i badania ankietowego oraz rozmowy przeprowadzone z władzami miasta i partnerami społecznymi, opracowano cele strategiczne, które wymagają koncentracji działań rozwojowych w następujących obszarach:

6.1. Sfera społeczna

Cel strategiczny nr 1:

Zrównoważony wzrost jakości i bezpieczeństwa życia i pracy mieszkańców miasta w atrakcyjnym ośrodku kultury i edukacji.

Cele operacyjne:

- Aktywizacja lokalnej społeczności
- Wspieranie organizacji pozarządowych
- Rozwój społeczeństwa informacyjnego
- Poprawa jakości usług edukacyjnych, kulturalnych i socjalnych
- Aktywizacja seniorów
- Doskonalenie pracy Urzędu Miejskiego
- Ochrona i promocja zdrowia psychicznego i fizycznego mieszkańców
- Zwiększenie oferty edukacyjnej i zagospodarowanie wolnego czasu dla młodzieży
- Walka z dysfunkcjami i wyłączeniem społecznym

Zgodność z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu

Strategia Rozwoju Powiatu Węgrzowskiego:^{*}

„Poprawa stanu bezpieczeństwa, ochrony zdrowia i pomocy społecznej”

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku:

„Poprawa jakości życia oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego do tworzenia nowoczesnej gospodarki”

^{*}Zapisy pochodzą ze Strategii Rozwoju Powiatu Węgrzowskiego na lata 2007-2015. Obecnie trwają prace nad stworzeniem nowej Strategii na lata 2015-2020. Według zatwierdzonego harmonogramu prac, dokument powinien zostać uchwalony w czerwcu 2015 roku.

6.2. Sfera gospodarcza

Cel strategiczny nr 2:

Zwiększenie konkurencyjności miasta poprzez stymulowanie rozwoju przedsiębiorczości, innowacyjnej gospodarki lokalnej oraz wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorców.

Cele operacyjne:

- Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości
- Zwiększenie atrakcyjności miasta dla lokalnych przedsiębiorców
- Promocja Węgrów w celu poszukiwania inwestorów
- Uzbrojenie i promocja terenów inwestycyjnych
- Wsparcie dla innowacji na rzecz gospodarki opartej na wiedzy
- Inteligentne specjalizacje
- Aktywna walka z bezrobociem
- Działanie na rzecz nowoczesnego, innowacyjnego rolnictwa

Zgodność z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu

Strategia Rozwoju Powiatu Węgrowskiego:

„Stworzenie warunków zapobiegających migracji ludności poprzez organizowanie miejsc pracy i rozwój gospodarki”

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku:

„Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii”

6.3. Infrastruktura techniczna

Cel strategiczny nr 3:

Rozwój nowoczesnej infrastruktury przyjaznej środowisku.

Cele operacyjne:

- Budowa i rozbudowa sieci infrastruktury telekomunikacyjnej
- Odnawialne źródła energii
- Efektywne zarządzanie energią
- Promocja świadomości ekologicznej
- Poprawa czystości środowiska naturalnego
- Budowa i rozbudowa niskoemisyjnego budownictwa mieszkaniowego
- Rozwój infrastruktury drogowej i gospodarki wodno-ściekowej
- Termomodernizacja budynków z lokalami mieszkalnymi oraz usługowymi

Zgodność z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu

Strategia Rozwoju Powiatu Węgrowskiego:

„Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej służącej mieszkańcom powiatu i wzmacniającej jego konkurencyjność wśród innych powiatów”

Strategia Województwa Mazowieckiego do 2030 roku:

„Zapewnienie gospodarce regionu zdywersyfikowanego zaopatrzenia w energię przy zrównoważonym gospodarowaniu zasobami środowiska”, w tym kierunek działania „Modernizacja i rozbudowa lokalnych sieci energetycznych oraz poprawa infrastruktury przesyłowej”

6.4. Turystyka i rekreacja

Cel strategiczny:

Zwiększenie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej miasta.

Cele operacyjne:

- Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej
- Rozwój usług związanych z turystyką i rekreacją
- Zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego
- Promocja turystyczna miasta
- Umocnienie pozycji Węgrowa jako centrum sportu i rekreacji

Zgodność z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu

Strategia Rozwoju Powiatu Węgrowskiego:

„Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz wspomaganie rozwoju kultury, sportu, turystyki i rekreacji”

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku:

„Wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego oraz walorów środowiska przyrodniczego dla rozwoju gospodarczego regionu i poprawy jakości życia”, w tym kierunek działania „Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego do zwiększenia atrakcyjności turystycznej regionu”

Podsumowując należy stwierdzić, że zaktualizowana Strategia Rozwoju Miasta Węgrowa do 2020 r. jest dokumentem zgodnym z zapisami Strategii Rozwoju Powiatu Węgrowskiego (2007 – 2015) oraz Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku.

6.5. Programy operacyjne

Poniższe zestawienie przedstawia listę konkretnych działań, ujętych w formie programów operacyjnych, które mają pomóc w realizacji sformułowanych celów strategicznych.

Programy operacyjne opracowane zostały przede wszystkim na podstawie propozycji projektów zgłoszonych w trakcie tworzenia dokumentu strategicznego. W tym procesie aktywnie brali udział Radni, pracownicy Urzędu Miejskiego, a także pozostali mieszkańcy, którym przyszłość Węgorza nie jest obojętna. Lista ta nie ma jednak charakteru zamkniętego i w każdym momencie mogą zostać do niej dołączone nowe projekty.

CEL STRATEGICZNY NUMER 1

Zrównoważony wzrost jakości i bezpieczeństwa życia i pracy mieszkańców miasta w atrakcyjnym ośrodku kultury i edukacji.

Lp.	Program operacyjny	Cel programu	Opis programu	Źródła finansowania	Oczekiwane efekty
1.1.	Rozwój polityki społecznej w Węgorzu	Rozszerzenie działalności Centrum Pomocy Społecznej	Podniesienie kompetencji pracowników CPS Utworzenie placówki wsparcia dziennego, w celu zapewnienia dzieciom: opieki i wychowania, pomocy w nauce, organizacji czasu wolnego. Aktywizacja społeczno-zawodowa	POWER, RPO WM, kredyty i pożyczki, obligacje komunalne, środki własne miasta	Intensyfikacja procesu włączenia społecznego Rozwój zainteresowań dzieci i młodzieży Aktywizacja zawodowa podopiecznych CPS Wyższe kwalifikacje pracowników socjalnych

			Stworzenie Centrum Integracji Społecznej, wspomagającego reintegrację społeczną i zawodową osób w trudnej sytuacji życiowej Warsztaty integracyjne		
1.2.	Skwer „Edukacja pod chmurką”	Zapewnienie dzieciom w wieku przedszkolnym odpowiedniego miejsca do aktywnego spędzania czasu i edukacji na świeżym powietrzu	Dodatkowe, przystosowane miejsce zieleni Organizacja imprez i zajęć edukacyjnych na skwerze	POiŚ, kredyty i pożyczki, obligacje komunalne, środki własne miasta	Poprawa jakości oferty edukacyjnej Zapewnienie dzieciom prawidłowego rozwoju Poprawa jakości środowiska naturalnego w mieście Stworzenie miejsca spotkań i rekreacji międzypokoleniowej
1.3	Budżet partycypacyjny	Współdecydowanie mieszkańców o wydatkach budżetowych	Wyodrębnienie części budżetu do dyspozycji mieszkańców Współpraca Urzędu Miasta z organizacjami społecznymi w sprawach konsultacji i rozwoju przedsięwzięcia Wprowadzenie systemu konsultacji społecznych odnośnie propozycji projektów Założenie portalu internetowego zawierającego informacje	Środki własne miasta	Rozwój społeczeństwa obywatelskiego Zwiększenie wagi mieszkańców i organizacji pozarządowych w procesie podejmowania decyzji ważnych dla miasta Zwiększenie zadowolenia z usług publicznych Edukacja społeczna na temat budowania budżetu

			na temat budżetu partycypacyjnego, projektów zakwalifikowanych do konkursu oraz umożliwiającego głosowanie na wybrane projekty w decydującej fazie		
1.4.	NGO Go!	Aktywizacja społeczności lokalnych i NGO	Wsparcie i tworzenie możliwości rozwoju organizacji pozarządowych Stworzenie miejsca informacyjno-integracyjnego dla organizacji pozarządowych i innych form aktywności obywatelskiej Wsparcie techniczne i merytoryczne dla organizacji pozarządowych, szczególnie pod kątem nowej perspektywy finansowej UE Utworzenie etatu fundraisera	RPO WM, kredyty i pożyczki, PPP, środki własne miasta i powiatu, Program Ekonomii Społecznej, Fundusze Norweskie	Zmniejszenie poziomu wykluczenia społecznego Pełniejsze wykorzystanie zasobów kapitału ludzkiego Profesjonalizacja kadr NGO Nowe miejsca pracy w sektorze pozarządowym
1.5.	Klasy integracyjne i sportowe szansą na rozwój dzieci i młodzieży	Stworzenie warunków do pełnej integracji społecznej wśród dzieci	Utworzenie klas integracyjnych w szkole podstawowej i gimnazjum w Węgrowie – klasy integracyjne to możliwość	RPO WM, kredyty i pożyczki, obligacje komunalne, środki własne miasta	Wykształcenie wśród uczniów tolerancji, empatii i gotowości służenia pomocą; Przeciwdziałanie

			<p>wspólnego kształcenia dzieci niepełnosprawnych i dzieci zdrowych</p> <p>Utworzenie klas sportowych w gimnazjum im. Jana Dobrogosta Krasińskiego – zadaniem placówki oświatowej jest dążenie do pełnego i wszechstronnego rozwoju ucznia, także jeśli chodzi o wychowanie fizyczne</p> <p>Wybudowanie hali sportowej przy gimnazjum – polepszenie infrastruktury sportowej zapewni większe zainteresowanie sportem wśród młodzieży</p>		<p>tendencjom do wykluczania osób niepełnosprawnych ze społeczeństwa</p> <p>Kształtowanie pozytywnych postaw w sferze kultury fizycznej</p> <p>Zwiększenie zainteresowania młodzieży uprawianiem sportu i szans na odkrycie talentów sportowych.</p>
1.6.	Rozwój e-Administracji w Węgrowie	Poprawa jakości oferty e-usług	<p>Zachęcenie do korzystania z e-usług</p> <p>Podnoszenie kompetencji cyfrowych obywateli</p> <p>Stworzenie aplikacji informującej o wydarzeniach w Węgrowie</p> <p>Wprowadzanie systemu Elektronicznego Zarządzania Dokumentacją</p>	POPC, RPO WM, kredyty i pożyczki, obligacje komunalne, środki własne miasta	<p>Poprawa jakości oferowanych usług publicznych</p> <p>Poprawa szybkości załatwiania spraw w Urzędzie Miasta</p> <p>Zwiększenie zadowolenia usług publicznych</p> <p>Rozwój społeczeństwa informacyjnego</p>

1.7.	Upowszechnienie e-learningowego systemu edukacji	Wzbogacenie oferty edukacji wyższej w Węgorowie o system zajęć w formie e-learningu	Utworzenie platformy e-learningowej Zakup sprzętu koniecznego do realizowania programu	POPC, RPO WM, środki własne miasta, Horyzont 2020	Wzbogacenie oferty edukacyjnej Szansa na podniesienie kompetencji dla uczestników programu Rozwój społeczeństwa informacyjnego.
1.8.	Węgorowski senior	Rozszerzenie systemu pomocy społecznej, szczególnie z naciskiem na osoby starsze	Wspieranie i aktywizacja społeczna osób w wieku emerytalnym, w tym wprowadzenie Karty Seniora Organizowanie wsparcia dla osób starszych w ich własnym środowisku Stworzenie domu seniora	RPO WM, POWER, Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014–2020, kredyty i pożyczki, obligacje przychodowe, obligacje zamienne, PPP, środki własne miasta	Rozwój usług społecznych i opiekuńczych dostosowanych do potrzeb osób starszych Poszerzenie oferty kulturalnej i rekreacyjnej dla osób starszych Udostępnienie seniorom infrastruktury pozwalającej na aktywne spędzanie wolnego czasu Nowe miejsca pracy związane z działalnością domu seniora
1.9.	„Dawać szanse”	Maksymalne wykorzystywanie talentów i potencjału drzemącego w dzieciach	Objęcie szkół programem zajęć ukierunkowanych na rozwój zainteresowań uczniów Wprowadzenie systemu stypendialnego Współpraca z NGO	RPO WM, kredyty i pożyczki, obligacje komunalne, środki własne miasta	Poprawa jakości nauczania rozwój zainteresowań uczniów Rozwój kompetencji uczniów w zakresie kreatywności i pracy zespołowej Poprawa wyników

			Organizacja zajęć pozaszkolnych o charakterze edukacyjno-wychowawczym, obejmującym w szczególności dzieci i młodzież zagrożoną dysfunkcjami i patologiami społecznymi		sprawdzianów i egzaminów zewnętrznych
1.10.	Utworzenie Centrum Dialogu Kultur i Tolerancji Religijnej w Węgrowie	Utworzenie Centrum Dialogu Kultur i Tolerancji Religijnej	Rewitalizacja budynku poklasztornego Utworzenie interaktywnego muzeum Przygotowanie specjalistycznych pracowni edukacyjnych Wybudowanie Sali konferencyjnej	RPO WM, POiŚ, kredyty i pożyczki, obligacje komunalne, obligacje przychodowe, PPP, środki własne miasta	Poprawa dostępności i jakości usług kulturalnych Wzrost potencjału turystycznego miasta Poszerzenie dialogu społecznego i ekumenicznego Poprawa warunków opieki nad dziećmi i osobami starszymi
1.11.	Utworzenie ośrodka spełniającego wymogi świetlicy socjoterapeutycznej	Przygotowanie specjalistycznych pracowni edukacyjnych	Doprowadzenie do ograniczenia negatywnych zachowań wśród dzieci i młodzieży – przeciwdziałanie spożyciu alkoholu, zapewnienie alternatywnych form spędzania czasu, pomoc dzieciom i młodzieży z rodzin patologicznych i gdzie występuje problem alkoholizmu	Środki własne miasta	Zmniejszenie liczby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym Pomoc dzieciom i młodzieży borykającej się z problemami emocjonalnymi
1.12.	Ochotnicza Straż Pożarna	Rozwój i podwyższenie kwalifikacji Ochotniczej Straży Pożarnej w	Zakup specjalistycznego sprzętu niezbędnego do prowadzenia akcji	NFOŚiGW, środki z budżetu państwa, środki własne miasta	Wzrost gotowości jednostek OSP do niesienia pomocy w obliczu różnorodnych

		Węgrowie	ratowniczych oraz prognozowania, zapobiegania, ograniczania i usuwania skutków zagrożeń naturalnych Szkolenia dla pracowników OSP		zagrożeń Podwyższenie kwalifikacji pracowników OSP
1.13	Węgrowski Maluch	Rozwój i upowszechnianie działań stwarzających warunki do poprawy systemu opieki nad dziećmi	Aktywizacja zawodowa na rzecz upowszechniania opieki żłobkowej i wychowania przedszkolnego Wsparcie i tworzenie możliwości powstawania miejsc opieki nad dziećmi	RPO WM, POWER ,kredyty i pożyczki, środki własne miasta	Niwelowanie braków w zapewnieniu opieki nad dziećmi Pełniejsze wykorzystanie zasobów kapitału ludzkiego Profesjonalizacja kadr Nowe miejsca pracy dla kobiet

CEL STRATEGICZNY NUMER 2

Zwiększenie konkurencyjności miasta poprzez stymulowanie rozwoju przedsiębiorczości, innowacyjnej gospodarki lokalnej oraz wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorców.

Lp.	Program operacyjny	Cel programu	Opis programu	Źródła finansowania	Oczekiwane efekty
2.1.	Uzbrojenie w infrastrukturę techniczną terenu specjalnej strefy ekonomicznej EURO – PARK WISŁOSAN (Podstrefa Węgorów)	Wzrost zdolności konkurencyjnej przemysłu w regionie	Budowa dróg w okolicy strefy Budowa kanalizacji deszczowej Budowa kanalizacji sanitarnej Budowa oświetlenia ulicznego	RPO WM, POIŚ, NFOŚiGW, kredyty i pożyczki, obligacje przychodowe, obligacje komunalne, obligacje zamienne, PPP, środki własne miasta	Utworzenie nowych miejsc pracy Zwiększenie zainteresowania przedsiębiorców i inwestorów Wzrost zadowolenia mieszkańców Poprawa wizerunku miasta Poprawa stanu infrastruktury Poprawa warunków życia mieszkańców
2.2.	Rozwój przedsiębiorczości i biznesu na terenie miasta Węgorowa	Stworzenie optymalnych warunków do rozwoju przedsiębiorczości i biznesu	Wsparcie dla inwestorów i osób rozpoczynających działalność gospodarczą – stworzenie inkubatora przedsiębiorczości,	RPO WM, kredyty i pożyczki, obligacje komunalne, obligacje przychodowe, Krajowe Inteligentne Specjalizacje, venture	Rozwój lokalnej przedsiębiorczości Wzrost liczby podmiotów gospodarczych działających

			<p>promocja terenów inwestycyjnych ze szczególnym uwzględnieniem Specjalnej Strefy Ekonomicznej, rozwinięcie pakietu korzyści dla nowych inwestorów, wprowadzenie systemu ulg dla nowych przedsiębiorców, stworzenie platformy współpracy między MŚP a instytucjami otoczenia biznesu</p> <p>Promocja i wsparcie dla innowacyjnej działalności przedsiębiorstw</p>	capital, środki własne miasta	na terenie miasta Wzrost potencjału inwestycyjnego miasta
2.3.	Rozwój współpracy międzynarodowej miasta Węgrowa	Rozwój współpracy w sferze kultury, sportu, edukacji, turystyki i gospodarki oraz pozyskanie nowych partnerów	<p>Nawiązanie wielopłaszczyznowej współpracy z nowymi miastami partnerskimi</p> <p>Rozszerzenie współpracy z obecnymi partnerami – wzajemna promocja turystyki, organizacja wymian międzyszkolnych, organizacja wspólnych imprez kulturalnych i sportowych, promocja lokalnych przedsiębiorstw</p> <p>Skorzystanie z unijnych programów współpracy międzynarodowej, w tym</p>	Program Europa dla Obywateli, środki własne miasta	Poszerzenie sieci kontaktów międzynarodowych Napływ inwestycji zagranicznych Integracja międzykulturowa

			programu Europa dla Obywateli		
2.4.	Inwestuj – Mieszkaj – Zwiędzaj	Zwiędzenie atrakcyjności Węgorza dla mieszkańców, inwestorów i turystów	<p>Przeciwdziałanie odpływowi z miasta ludności o największej mobilności</p> <p>Stworzenie pakietu korzyści dla prowadzących działalność gospodarczą</p> <p>Uzbrojenie terenów Specjalnej Strefy Ekonomicznej</p> <p>Podkreślanie walorów miasta oraz wykreowanie wydarzenia kulturalnego lub sportowego promującego miasto.</p>	RPO WM, PO Pomoc Techniczna, Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014–2020, kredyty i pożyczki, PPP, środki własne miasta	<p>Stworzenie stanowiska do spraw obsługi i wsparcia inwestora – udostępnianie informacji i danych potrzebnych inwestorowi, ułatwianie kontaktów z urzędami i instytucjami administracji publicznej, pomoc w całym procesie inwestycyjnym</p> <p>Punkt informacji nt. Funduszy Europejskich</p> <p>Utworzenie Miejskiego Muzeum Regionalnego</p> <p>Budowa placów zabaw i siłowni zewnętrznych</p> <p>Rozwój oferty kulturalnej</p>
2.5.	Nowoczesne rolnictwo	Rozwój i wyspecjalizowanie produkcji gospodarstw rolnych	<p>Wprowadzenie innowacji w produkcji</p> <p>Zmiana profilu produkcji rolnej</p> <p>Zwiędzenie i poprawa jakości produkcji</p>	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, dopłaty bezpośrednie, środki własne miasta	<p>Zwiędzenie produkcji rolnej</p> <p>Rozwój nowoczesnego i innowacyjnego rolnictwa</p> <p>Specjalizacja rolnictwa (ze szczególnym uwzględnieniem hodowli zwierząt)</p> <p>Przystosowanie do zasad gospodarki intensywnej</p>

Strategia Rozwoju Miasta Węgrowa do 2020 roku

2.6.	Młody rolnik	Wsparcie dla rolników rozpoczynających działalność	Pomoc dla osób do 40. roku życia, które po raz pierwszy samodzielnie kierują gospodarstwem rolnym Pomoc we wnioskowaniu o premię z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, środki własne miasta	Zwiększenie atrakcyjności miasta dla osób młodych Rozwój nowoczesnego, innowacyjnego rolnictwa
------	--------------	--	---	--	---

CEL STRATEGICZNY NUMER 3*Rozwój nowoczesnej infrastruktury przyjaznej środowisku.*

Lp.	Program operacyjny	Cel programu	Opis programu	Źródła finansowania	Oczekiwane efekty
3.1.	Powszechny dostęp do Internetu	Zwiększenie dostępności do łączy szerokopasmowych oraz podniesienie kompetencji cyfrowych społeczeństwa	Rozbudowa sieci dostępu do szerokopasmowego Internetu (min. 30 Mb/s) Rozszerzenie bezprzewodowej sieci internetowej Wi-Fi poza obszar Rynku Mariackiego	POPC, kredyty i pożyczki, obligacje komunalne, obligacje przychodowe, obligacje zamienne, PPP, środki własne miasta	Wyeliminowanie różnic w możliwości dostępu do szerokopasmowego Internetu o wysokiej przepustowości Rozwój społeczeństwa informacyjnego.
3.2.	Odnawialne źródła energii	Uniknięcie lub znaczące ograniczenie emisji CO ₂ poprzez zwiększenie produkcji energii cieplnej ze źródeł odnawialnych	Instalacja paneli fotowoltaicznych, kolektorów słonecznych oraz systemów geotermalnych Budowa elektrowni korzystających z odnawialnych źródeł energii	POIŚ, RPO WM, NFOŚiGW, Krajowe Inteligentne Specjalizacje, kredyty i pożyczki, obligacje komunalne, obligacje przychodowe, obligacje zamienne, PPP, Zintegrowane Inwestycje Terytorialne, środki własne miasta	Wzrost zadowolenia mieszkańców Poprawa warunków środowiska naturalnego Niezależność energetyczna
3.3.	Efektywne zarządzanie energią	Działanie na rzecz zwiększenia efektywności energetycznej	Termomodernizacja placówek oświatowych w mieście Węgrów wraz z wymianą centralnego ogrzewania oraz oświetlenia Wymiana oświetlenia ulicznego na	POIŚ, NFOŚiGW, Krajowe Inteligentne Specjalizacje, kredyty i pożyczki, obligacje komunalne, obligacje przychodowe, obligacje zamienne, PPP, środki własne miasta	Wzrost zadowolenia mieszkańców Poprawa wizerunku miasta poprzez ekologiczne i efektywne zarządzanie energią Poprawa warunków

			energooszczędne oraz optymalizacja zużycia energii		środowiska naturalnego
3.4.	„Zielone Serce Miasta” – Rewitalizacja Parku Armii Krajowej (etap I i II) wraz z przebudową ulic Klasztornej, Parkowej i Kowalskiej	Stworzenie infrastruktury dla rozwoju działalności kulturalnej i edukacyjnej oraz poszerzenie ofert rekreacyjno-wypoczynkowej miasta	Budowa i modernizacja infrastruktury parku oraz infrastruktury dojazdowej	POIŚ, RPO WM, NFOŚiGW, kredyty i pożyczki, obligacje komunalne, obligacje przychodowe, obligacje zamienne, PPP, środki własne miasta	Zapewnienie miejsca, w którym można spędzić aktywnie czas wolny w różnorodnych formach Poprawa wizerunku przestrzeni publicznej Umożliwienie organizowania imprez masowych Poprawa bezpieczeństwa dzięki oświetleniu i ogrodzeniu terenu Wzrost liczby osób odwiedzających miasto Rozwój zaplecza usługowo-handlowego Rozwój oferty kulturalnej na terenie miasta
3.5.	„Całkiem nowe oblicze” – Zagospodarowanie terenu w Węgrowie	Poprawa estetyki infrastruktury, jakości środowiska miejskiego oraz ochrona przyrody na terenach objętych rewitalizacją	Poprawa estetyki otoczenia budynków Zwiększenie funkcjonalności terenów przylegających do budynków	POIŚ, RPO WM, NFOŚiGW, obligacje komunalne, PPP, środki własne miasta	Poprawa warunków życia mieszkańców Poprawa estetyki otoczenia budynków Zwiększenie funkcjonalności terenów przylegających do budynków

3.6.	Mieszkania komunalne	Budowa mieszkań komunalnych na terenie Węgorza	Wyznaczenie terenu pod inwestycję Zaprojektowanie i wybudowanie zespołu wielorodzinnych budynków mieszkalnych w Węgorwie Kierowanie najemców do nowo powstałych lokali mieszkaniowych	Kredyty i pożyczki, obligacje komunalne, obligacje przychodowe, środki własne miasta	Zwiększenie zasobu lokali oraz pomieszczeń służących zaspokajaniu potrzeb osób najuboższych Poprawa warunków życiowych mieszkańców
3.7.	Podwyższanie standardów infrastruktury drogowej w Węgorwie	Usprawnienie ruchu drogowego w podregionie ostrołęcko-siedleckim poprzez połączenie sieci dróg lokalnych miasta Węgorza z drogami wyższego rzędu	Budowa i przebudowa wyznaczonych ulic	POIŚ, RPO WM, kredyty i pożyczki, obligacje przychodowe, obligacje komunalne, obligacje zamienne, PPP, środki własne miasta	Poprawa bezpieczeństwa użytkowników dróg lokalnych w Węgorwie Redukcja kosztów transportu; skrócenie czasu przejazdu Zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska naturalnego Zwiększenie dynamiki rozwoju lokalnej gospodarki
3.8.	Bezpieczna Czerwonka i kanalizacja na ul. Leśnej	Podniesienie standardu życia, a także zwiększenie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców Węgorza i przeciwdziałanie zagrożeniom powodziowym	Budowa kanalizacji ścieków na ul. Leśnej Budowa nowego mostu na rzece Czerwonce na drodze dojazdowej do ul. Leśnej i kolonii Nowiny Regulacja rzeki	POIŚ, RPO WM, NFOŚiGW, kredyty i pożyczki, obligacje przychodowe, obligacje komunalne, obligacje zamienne, PPP, środki własne miasta	Podniesienie warunków życiowych mieszkańców Rozwój okolicznej infrastruktury Poprawa komunikacji Wyeliminowanie negatywnego wpływu na środowisko

					Zmniejszenie zagrożenia i niebezpiecznych skutków wynikających z powodzi i podtopień
3.9.	Uzbrojenie okolic ul. Elizy Orzeszkowej w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną	Budowa kanalizacji ściekowej oraz zapewnienie wysokiej jakościowo bieżącej wody dla okolicznych gospodarstw domowych poprzez budowę sieci wodociągowej	Wybudowanie i przyłączenie do sieci kanalizacji ściekowej oraz wodociągu miejskiego	POIŚ, NFOŚiGW, kredyty i pożyczki, obligacje przychodowe, obligacje komunalne, obligacje zamienne, PPP, środki własne miasta	Poprawa warunków życia mieszkańców Poprawa warunków środowiska naturalnego Rozwój okolicznej infrastruktury
3.10.	Infrastruktura rowerowa w Węgrowie	Budowa chodników i ścieżek rowerowych w celu polepszenia bezpieczeństwa w ruchu drogowym oraz zwiększenia atrakcyjności miasta dla turystów	Budowa ścieżek oraz wyznaczenie pasów rowerowych w wyznaczonych miejscach	Kredyty i pożyczki, obligacje komunalne, PPP, środki własne miasta	Polepszenie stanu obecnej infrastruktury drogowej Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym Podniesienie atrakcyjności turystycznej miasta Popularyzacja zdrowego spędzania czasu
3.11.	Bezpieczna droga do przedszkola	Wzrost bezpieczeństwa mieszkańców i komfortu jazdy przy przedszkolach	Poprawa stanu technicznego drogi dojazdowej do przedszkola nr 2 oraz przystosowanie jej dla potrzeb osób niepełnosprawnych	Kredyty i pożyczki, obligacje komunalne, środki własne miasta	Wzrost bezpieczeństwa dzieci, rodziców, nauczycieli i innych mieszkańców Wzrost komfortu podróży tym odcinkiem drogi Zmniejszenie niebezpieczeństwa wypadków i uszkodzeń pojazdów

3.12.	Budowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej	Wykonanie uzbrojenia terenu w zakresie sieci wodno-kanalizacyjnej na terenach zabudowanych i wynikających z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego	Wykonanie uzbrojenia terenu oraz zasilenie w wodę i odbiór ścieków na terenach wynikających z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Likwidacja bezodpływowych zbiorników na nieczystości ciekłe Wykonanie infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w obrębie Strefy Ekonomicznej Rozbudowa sieci kanalizacyjnej na wybranych ulicach	POIŚ, NFOŚiGW, kredyty i pożyczki, obligacje komunalne, obligacje przychodowe, obligacje zamienne, PPP, środki własne miasta	Rozwój terenów zgodnie z ich przeznaczeniem Podłączenie mieszkańców do sieci kanalizacyjnej Wyeliminowanie negatywnego wpływu na środowisko poprzez uniemożliwienie dostawania się nieczystości ciekłych do gruntu
3.13.	Sieć wodociągowa Zelce II i Zelce III (tranzyt)	Rozwój i podniesienie niezawodności funkcjonowania sieci wodociągowej na terenie Węgorza	Wybudowanie odcinka wodociągu tworzącego pierścień sieci w wyznaczonym rejonie	POIŚ, NFOŚiGW, kredyty i pożyczki, obligacje komunalne, obligacje przychodowe, obligacje zamienne, PPP, środki własne miasta, środki własne powiatu	Zwiększenie dostępu do sieci wodociągowej Zapewnienie ciągłości zasilania w wodę Szpitala Powiatowego i przyległych terenów przy partycypacji w przedsięwzięciu Powiatu Węgorzkiego
3.14.	Sieć wodociągowa Zelce III, Nowiny, Gościniec Niepodległości	Rozwój i podniesienie niezawodności funkcjonowania sieci wodociągowej na terenie Węgorza	Doprowadzenie nowoczesnej sieci wodociągowej do wybranych ulic	Kredyty i pożyczki, obligacje przychodowe, obligacje komunalne, obligacje zamienne, PPP, środki własne miasta	Podniesienie standardu życia mieszkańców poprzez zapewnienie dostępu do wysokiej jakości sieci wodociągowej

3.15.	Nowoczesna sanitarna kanalizacja	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych oraz ich ochrona przed zanieczyszczeniem, a także zmniejszenie dysproporcji rozwojowych	Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej Wybudowanie na trasie kanałów zbiornikowych przepompowni ścieków Podłączenie do miejskiej sieci 160 gospodarstw domowych, które obecnie odprowadzają swoje ścieki do bezodpływowych zbiorników na nieczystości ciekłe	POIŚ, NFOŚiGW, obligacje komunalne, obligacje przychodowe, obligacje zamienne, PPP, środki własne miasta	Poprawa warunków życia mieszkańców Poprawa stanu infrastruktury Poprawa warunków środowiska naturalnego Wzrost zadowolenia mieszkańców
3.16.	Budowa wodociągów miejskich	Rozbudowa miejskiej sieci wodociągowej w celu zapewnienia wysokiej jakości bieżącej wody lokalnej społeczności zamieszkującej obecnie tereny, które nie są zwodociągowane	Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej w wybranych obszarach miasta	Kredyty i pożyczki, obligacje przychodowe, obligacje komunalne, obligacje zamienne, PPP, środki własne miasta	Poprawa warunków życia mieszkańców Poprawa stanu infrastruktury Poprawa warunków środowiska naturalnego Wzrost zadowolenia mieszkańców
3.17.	Ochrona przeciwpowodziowa i przeciwdziałanie podtopieniom w mieście Węgrów i sąsiednich gminach	Zwiększenie poziomu ochrony przeciwpowodziowej i przeciwdziałanie osuwiskom	Modernizacja i rozbudowa obecnej kanalizacji deszczowej Udrożnienie i modernizacja głównych rowów odwadniających Budowa zbiornika retencyjnego w górnym biegu rzeki Czerwonki	POIŚ, RPO WM, NFOŚiGW, kredyty i pożyczki, obligacje komunalne, środki własne miasta	Zmniejszenie zagrożenia i niebezpiecznych skutków wynikających z powodzi i podtopień Wzrost bezpieczeństwa mieszkańców Węgrów i okolic Poprawa jakości warunków życia

			Przebudowa śluzy oraz remont wału		Poprawa stanu infrastruktury Poprawa warunków środowiska naturalnego
3.18.	Termomodernizacja budynków	Termomodernizacja budynków mieszkalnych, usługowych oraz publicznych (w tym szkół) w celu zwiększenia efektywności energetycznej oraz inteligentnego zarządzania energią	Działania w ramach projektu będą obejmować zewnętrzne ocieplanie budynków, remont kominów wentylacyjnych, wymianę stolarki okienno-drzwiowej, remont klatek schodowych, wybudowanie kotłowni oraz zagospodarowanie terenu wokół budynków	POIŚ, RPO WM, NFOŚiGW, BGK – fundusz termomodernizacji i remontów, Krajowe Inteligentne Specjalizacje, kredyty i pożyczki, obligacje przychodowe, obligacje komunalne, środki własne miasta	Podniesienie standardu życia mieszkańców Zmniejszenie kosztów ogrzewania budynków Ograniczenie emisji CO ₂ Poprawa estetyki i funkcjonalności budynków i ich otoczenia

CEL STRATEGICZNY NUMER 4*Zwiększenie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej miasta*

Lp.	Program operacyjny	Cel programu	Opis programu	Źródła finansowania	Oczekiwane efekty
4.1.	Wykorzystanie Doliny Liwca do celów turystycznych – etap III	Zwiększenie potencjału retencyjnego starorzecza Liwca oraz zagospodarowanie leżących nad nim terenów w celu nadania im funkcji turystyczno-rekreacyjnych	Powiększenie akwenu wodnego zalewu Rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej nad zalewem Wyznaczenie szlaku kajakowego „Dolina Liwca” Rozbudowa szlaku rowerowego	Fundusze Europejskie, kredyty i pożyczki, obligacje zamienne, obligacje przychodowe, Zintegrowane Inwestycje Terytorialne, PPP, środki własne miasta, środki własne powiatu	Wzrost atrakcyjności starorzecza i terenów przylegających Rozwój funkcji turystycznych miasta Poprawa warunków bazy turystycznej Poprawa środowiska naturalnego Stworzenie miejsc do czynnego i biernego wypoczynku na świeżym powietrzu
4.2.	Rewitalizacja Rynku Mariackiego w Węgorowie – etap II	Wzmocnienie pozytywnego wizerunku Węgorowa poprzez zaplanowanie działań infrastrukturalnych: poprawę istniejącego stanu technicznego, podniesienie estetyki oraz instalację tzw.	Wymiana nawierzchni wraz z likwidacją barier architektonicznych na Rynku Rozbudowa infrastruktury drogowej, kanalizacyjnej, wodociągowej,	POiŚ, RPO WM, NFOŚiGW, kredyty i pożyczki, PPP, obligacje komunalne,	Poprawa wizerunku przestrzeni publicznej Poprawa stanu technicznego infrastruktury w obrębie rynku Ułatwienie turystom dostępu do rynku i obiektów mu przyległych

		małej architektury w centrum miasta	elektroenergetycznej, oświetleniowej Rozbudowa monitoringu i miejsc postojowych		Zapobieganie dewastacji przestrzeni publicznej Poprawa bezpieczeństwa w mieście Poprawa warunków życia mieszkańców
4.3.	Rozbudowa placów zabaw w siłowni plenerowe	Promocja aktywności fizycznej, jako sposobu na relaks i spędzenie wolnego czasu	Rozbudowa istniejących placów zabaw o urządzenia do ćwiczeń siłowych zlokalizowane na świeżym powietrzu Zapewnienie dostępu do infrastruktury do ćwiczeń dla dorosłych, dzieci, młodzieży, osób starszych i niepełnosprawnych	Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014–2020, kredyty i pożyczki, obligacje komunalne, środki własne miasta	Stworzenie miejsca nie tylko do ćwiczeń, lecz także wypoczynku i spotkań lokalnej społeczności
4.4.	Tor saneczkowy	Budowa całorocznego toru saneczkowego nad Zalewem Węgorowskim	Wyznaczenie i zagospodarowanie odpowiedniego terenu pod inwestycję Opracowanie projektu inwestycji, uwzględniającego charakterystykę terenu i wykorzystującego położenie nad Zalewem Węgorowskim Zapewnienie bezpiecznej eksploatacji obiektu	Kredyty i pożyczki, obligacje komunalne, obligacje przychodowe, obligacje zamienne, PPP, środki własne miasta	Podniesienie atrakcyjności turystycznej miasta Promocja aktywnej formy wypoczynku wśród mieszkańców miasta Poprawa warunków bazy turystycznej i rekreacyjnej
4.5.	Renowacja zabytków architektury sakralnej, cz. 1	Renowacja zabytków architektury sakralnej na terenie Parafii	Remont, przebudowa i restauracja byłego klasztoru Księży	POIŚ, RPO WM, kredyty i pożyczki, obligacje komunalne, środki własne	Poprawa stanu technicznego obiektów architektury sakralnej

		Rzymskokatolickiej p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny	Komunistów Generalny remont i prace konserwatorskie zabytkowej plebanii przy Parafii p.w. Wniebowzięcia N.M.P. Prace konserwatorskie przy elewacji zewnętrznej kościoła p.w. Wniebowzięcia N.M.P.	miasta	Wzrost potencjału turystycznego miasta
4.6.	Renowacja zabytków architektury sakralnej, cz. 2	Renowacja zabytków architektury sakralnej na terenie Parafii Ewangelicko – Augsburskiej p.w. Świętej Trójcy	Remont kościoła Świętej Trójcy – remont elewacji, remont ogrodzenia, renowacja fresków Odrestaurowanie drewnianego kościoła oraz zabytkowego cmentarza ewangelickiego Instalacja systemu monitoringu na terenie cmentarza ewangelickiego Rewitalizacja budynku ewangelickiego Domu Opieki „Sarepta” wraz z terenami przyległymi	POIŚ, RPO WM, kredyty i pożyczki, obligacje komunalne, środki własne miasta	Poprawa stanu technicznego obiektów architektury sakralnej Wzrost potencjału turystycznego miasta Ożywienie gospodarcze terenu poddanego rewitalizacji
4.7.	Węgrów – Nasza Tożsamość	Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego na terenie miasta Węgrowa	Stała opieka i działania rewitalizacyjne obiektów w Węgrowie, będących elementem dziedzictwa kulturowego	POIŚ, kredyty i pożyczki, PPP, środki własne miasta, środki własne parafii	Zwiększenie atrakcyjności dla mieszkańców i turystów Poprawa stanu zachowania zabytków nieruchomych

			Remont dawnych zabudowań Komunistów Księży Renowacja zabudowań dawnej tkalni zakonnej reformatów Wymiana obecnego tynku betonowego Domu Lipki Zagospodarowanie miejsca upamiętniającego Bitwę pod Węgrowem		
4.9.	Promocja Krainy Mistrza Twardowskiego	Promocja projektu „Kraina Mistrza Twardowskiego”	Przeprowadzenie szeregu działań promocyjnych Zakup strojów dla roli Mistrza Twardowskiego i Pani Twardowskiej Ogólnodostępne produkty promujące wydarzenie Rejestracja znaku towarowego „Mistrz Twardowski”	Kredyty i pożyczki, obligacje komunalne, PPP, środki własne miasta	Wielokanałowa promocja marki, wzrost liczby odwiedzających miasto turystów Bezpośrednia prezentacja marki „Węgrów” Integracja i zacieśnianie więzi z otoczeniem wewnętrznym i zewnętrznym
4.10.	Sport to zdrowie	Wspieranie uprawiania sportu masowego latem i zimą i promowanie go wśród dzieci i młodzieży	Rozwijanie nawyków i prozdrowotnych postaw społeczeństwa Promowanie różnych form sportu i rekreacji Rozwijanie infrastruktury sportowej i rekreacyjnej w mieście	Kredyty i pożyczki, obligacje komunalne, środki własne miasta	Remont stadionu miejskiego Zapewnienie szerszego wykorzystania dla wyremontowanego stadionu miejskiego Rozszerzenie programu „Animator” na zespół boisk znajdujących się przy Szkole Podstawowej im. Jana Pawła

			Zapewnienie mieszkańcom możliwości masowego uprawiania sportu		II Zaoferowanie młodzieży w sezonie zimowym możliwości skorzystania z lodowiska i infrastruktury do uprawiania innych sportów zimowych, jako formy spędzania wolnego czasu Zaoferowanie młodzieży w sezonie letnim możliwości skorzystania z boiska do unihokeja oraz miejsca do jazdy na rolkach i wrotkach
4.11.	Kompleksowy rozwój bazy rekreacyjno-sportowej na terenie Węgrowa	Podniesienie standardów infrastruktury rekreacyjno – sportowej oraz pobudzanie aktywności fizycznej mieszkańców	Przebudowa Stadionu Miejskiego Rozbudowa budynku kręgielni na poczet bazy sportowej dla klubów z całego kraju	Kredyty i pożyczki, obligacje komunalne, obligacje przychodowe, obligacje zamienne, PPP, środki własne miasta	Podniesienie standardów infrastruktury rekreacyjno – sportowej Poprawa estetyki przestrzeni publicznej Poprawa wizerunku miasta Poprawa standardu bazy turystycznej Integracja mieszkańców Poprawa poziomu sportowego klubów z Węgrowa

IV WDRAŻANIE

7. System wdrażania

7.1. Wdrażanie i monitoring

System wdrażania powyższej Strategii będzie opierał się na ścisłej współpracy wszystkich podmiotów uczestniczących w procesie jej opracowywania. Kluczowe role odgrywać będą władze Węgrowa, na czele z Burmistrzem Miasta. Wszelkie inne podmioty, zainteresowane dalszym rozwojem Węgrowa, powinny brać aktywny udział w realizacji celów, wyznaczonych przez ten dokument. Najważniejsze działania, jakie powinny zostać podjęte w ramach wdrażania Strategii to:

- Równe zaangażowanie w realizację każdego z celów strategicznych
- Stałe monitorowanie efektywności przyjętych rozwiązań
- Zgłaszanie propozycji zmian istniejących rozwiązań
- Przystosowywanie istniejących projektów do zmieniających się warunków zewnętrznych i pojawiających się nowych szans oraz zagrożeń
- Aktywne poszukiwanie nowych źródeł finansowania, które mogłyby pomóc w realizacji założeń Strategii

Ciągłe zaangażowanie w realizację poszczególnych celów, rozsądne planowanie inwestycji i nie zaniedbywanie żadnej z przedstawionych płaszczyzn działalności będą kluczem do wprowadzenia Węgrowa na ścieżkę szybkiego i zrównoważonego rozwoju.

Formuła wdrażania poszczególnych projektów Strategii może się zmieniać w zależności od jego charakterystyki. Realizacja projektów nie musi być uzależniona od Wieloletniego Planu Inwestycyjnego (Wieloletniej Prognozy Finansowej). W przypadku projektów z możliwością finansowania przy pomocy obligacji przychodowych, środki pozyskane z emisji oraz świadczenia emitenta należne obligatariuszom, wynikające z tych obligacji, nie uwzględniane są przy ustalaniu zadłużenia jednostek samorządu terytorialnego, o których mowa w art. 243 z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 885, z późn. zm.). W zaktualizowanej Strategii istnieją również projekty, które mogą być realizowane w formule Partnerstwa Publiczno-Prywatnego. Wdrożenie tej formy realizacji projektów trwa przynajmniej kilka lat, w związku z tym można dostosować finansowanie tych projektów do Wieloletniego Planu Inwestycyjnego, natomiast nie musi być uzależniona od harmonogramu przeprowadzanych konkursów Programów Operacyjnych. Za wyjątek można uznać tzw. projekty hybrydowe.

Ważnym narzędziem realizacji zamierzeń dotyczących kierunków strategicznego rozwoju Miasta zapisanych w Strategii jest Wieloletni Plan Inwestycyjny. Wieloletni Plan Inwestycyjny stanowi coroczną podstawę tworzenia projektów budżetu w zakresie zadań inwestycyjnych na kolejne lata. Prowadzi do optymalnego wykorzystania środków dostępnych na inwestycje oraz do modyfikacji wydatków bieżących.

Wieloletni Plan Inwestycyjny jest tzw. planem kroczącym, co oznacza, że będzie podlegał okresowej aktualizacji. Aktualizacja będzie obejmować wprowadzenie do planu nowych działań inwestycyjnych oraz uaktualnienie danych dotyczących zadań już ujętych w Planie. Horyzont czasowy WPI będzie ulegać odpowiedniemu przesunięciu w trakcie przygotowywania jego kolejnych edycji.

Ponadto posiadanie aktualnego WPI podnosi wiarygodność miasta w oczach instytucji finansowych oraz pozwala na efektywniejsze wykorzystanie środków pomocowych na realizację zamierzeń inwestycyjnych.

W celu możliwie najskuteczniejszego sformalizowania procesu wdrażania zapisów Strategii należy:

- Stworzyć biznesplany i przeprowadzić wyceny projektów
- Przypisać poszczególnym projektom potencjalne źródła finansowania
- Dostosować projekty do zapisów Wieloletniego Planu Inwestycyjnego

Jeśli chodzi o kwestię monitoringu Strategii, powinna być ona przeprowadzona w oparciu o wyznaczone cele strategiczne i przypisane im wskaźniki.

Cele niniejszej strategii wyznaczone zostały z uwzględnieniem metody SMART (akronim od ang. *Specific, Measurable, Accepted, Realistic, Time-bound*, dosł. *sprytny*). Jest to koncepcja formułowania celów w planowaniu strategicznym, będąca zbiorem pięciu cech, jakie powinny charakteryzować właściwie wyznaczony cel.

Zgodnie z tą metodą, poprawnie sformułowany cel powinien być:

- Skonkretyzowany** – jego treść powinna być jednoznaczna i nie pozostawiająca miejsca na luźną interpretację;
- Mierzalny** – jego stopień realizacji powinien móc być wyrażony liczbowo lub co najmniej łatwy do jednoznacznego określenia;
- Akceptowalny** – wśród realizujących go podmiotów powinien panować konsensus co do jego słuszności;
- Realistyczny** – jego końcowy stan powinien być obiektywnie możliwy do osiągnięcia;
- Określony w czasie** – jego czas rozpoczęcia i zakończenia powinien być jasno określony.

Mierniki służące ewaluacji celów strategicznych niniejszego dokumentu powinny więc posiadać następujące cechy :

- być adekwatne – ściśle powiązane z celami i ich zadaniami;
- być akceptowane przez podmioty, realizujące dane zadanie oraz zainteresowane jego realizacją;
- być wiarygodne oraz zrozumiałe dla osób bez pogłębionej znajomości tematu;
- być łatwe do monitorowania i nie obciążone wysokimi kosztami;

- być możliwie spójne z miernikami na wyższych szczeblach planowania strategicznego samorządów;
- być zdefiniowane w sposób umożliwiający ciągłość ich pomiaru w wieloletniej perspektywie;
- być ściśle powiązane z efektami działań stosowanych przy realizacji celu; nie powinny być powiązane z czynnikami zewnętrznymi;
- być dobrane w taki sposób, aby ich wartości mogły być uzyskane możliwie jak najszybciej, gdy zajdzie taka konieczność;
- posiadać wiarygodne źródło danych;
- być ilościowo ograniczone do niezbędnego minimum.

Do monitorowania wyznaczonych w strategii celów operacyjnych posłużą przedstawione poniżej mierniki.

Nazwa miernika	Wartość bazowa (2013 rok)	Przewidywana wartość docelowa	Źródło danych
<i>Zrównoważony wzrost jakości i bezpieczeństwa życia i pracy mieszkańców miasta w atrakcyjnym ośrodku kultury i edukacji</i>			
Nakłady na pomoc społeczną (% wydatków budżetowych)	16%	16%	Bank Danych Lokalnych GUS
Wydatki na pomoc społeczną inne niż wypłata świadczeń (% wydatków na pomoc społeczną)	24%	35%	Bank Danych Lokalnych GUS
Odsetek mieszkańców, którzy głosowali na projekty budżetu partycypacyjnego	-----	10%	Dane Urzędu Miejskiego w Węgrowie
Liczba organizacji pozarządowych	ok. 39	ok. 45	Dane Urzędu Miejskiego w Węgrowie
Liczby inicjatyw przeprowadzanych z udziałem organizacji pozarządowych	20	30	Dane Urzędu Miejskiego w Węgrowie
Poziom zatrudnienia wśród osób starszych (55+)	13%	15%	Bank Danych Lokalnych GUS
Wprowadzenie i promocja e-usług	-----	TAK/NIE	Dane Urzędu Miejskiego w Węgrowie
Zdawalność egzaminu maturalnego wśród uczniów (w %)	Szkoły zawodowe – 58,5% Licea ogólnokształcące – 81,7%	Szkoły zawodowe – 65% Licea ogólnokształcące – 85%	Bank Danych Lokalnych GUS
Liczba imprez kulturalnych i sportowych na terenie Miasta	60	80	Dane Urzędu Miejskiego w Węgrowie

<i>Zwiększenie konkurencyjności miasta poprzez stymulowanie rozwoju przedsiębiorczości, innowacyjnej gospodarki lokalnej oraz wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorców</i>			
Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na terenie Miasta	1455	1700	Bank Danych Lokalnych GUS
Wydatki budżetowe przeznaczone na inwestycje w obszarze B+R	0 %	0,5%	Dane Urzędu Miejskiego w Węgrowie
Stopa bezrobocia	10,8%	8%	Bank Danych Lokalnych GUS
Liczba uzbrojonych terenów inwestycyjnych	0	1	Dane Urzędu Miejskiego w Węgrowie
Ilość przedsiębiorstw inwestujących w Specjalnej Strefie Ekonomicznej	1	3	Dane Urzędu Miejskiego w Węgrowie
Liczba przedsiębiorstw, które skorzystały z ulg dla prowadzenia działalności gospodarczej	1	5	Dane Urzędu Miejskiego w Węgrowie
<i>Rozwój nowoczesnej infrastruktury przyjaznej środowisku</i>			
Zużycie energii w gospodarstwach domowych (na 1 mieszkańca)	803,2 kWh	750 kWh	Bank Danych Lokalnych GUS
Długość sieci drogowej	71 767 m	80 000 m	Dane Urzędu Miejskiego w Węgrowie
Długość sieci dróg rowerowych	11.8 km	30 km	Dane Urzędu Miejskiego w Węgrowie
Odsetek mieszkańców korzystających z sieci infrastruktury technicznej	wodociągowej – 86,2% gazowej – 17,4% kanalizacyjnej – 76,6%	wodociągowej – 90% gazowej – 25% kanalizacyjnej – 90%	Bank Danych Lokalnych GUS
Emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych	Zanieczyszczenia pyłowe – poniżej 100 ton Zanieczyszczenia gazowe – poniżej 100 ton	Zanieczyszczenia pyłowe – poniżej 100 ton Zanieczyszczenia gazowe – poniżej 100 ton	Bank Danych Lokalnych GUS
<i>Zwiększenie atrakcyjności turystycznej miasta</i>			
Liczba punktów gastronomicznych w mieście	20	30	Bank Danych Lokalnych GUS
Liczba miejsc noclegowych	130	250	Bank Danych Lokalnych GUS

Liczba obiektów noclegowych poza hotelami	0	2	Bank Danych Lokalnych GUS
Renowacja znajdujących się w złym stanie zabytków	-----	TAK/NIE	Dane Urzędu Miejskiego w Węgrowie
Liczba turystów (korzystających z noclegów w ciągu roku)	7 559	10 000	Bank Danych Lokalnych GUS
Modernizacja istniejącej infrastruktury sportowej	-----	TAK/NIE	Dane Urzędu Miejskiego w Węgrowie

Zaleca się rozpocząć gromadzenie danych, które pozwolą monitorować postępy w realizacji strategii i celów szczegółowych oraz wprowadzenie budżetu zadaniowego, którego celem jest:

- osiągnięcie większej przejrzystości finansów publicznych oraz dostarczenie obywatelom bardziej czytelnej informacji nt. podejmowanych działań i ich kosztów;
- osiągnięcie większej skuteczności realizacji zadań publicznych;
- zwiększenie efektywności wydatkowania środków publicznych.

Budżet zadaniowy stanie się narzędziem sprawnego zarządzania zadaniami publicznymi, zapewniającym osiągnięcie określonych celów. Będzie to plan wydatków budżetowych, sporządzany w układzie funkcji, zadań i podzadań, wraz ze wskazaniem na poziomie zadań i podzadań celów, które planuje się osiągnąć w wyniku realizacji zadania/podzadania oraz mierników określających stopień realizacji celów.

Definicje budżetowania zadaniowego (ang. Performance budgeting)

Budżet zadaniowy odpowiada na pytania:

- Jakie zadania są wykonywane (są zaplanowane do wykonania)?
- Jakie wydatki są przeznaczane na poszczególne zadania w danym roku budżetowym?
- Jakie cele planuje się osiągnąć realizując poszczególne zadania i jak je zmierzyć?
- Jakie skutki (rezultaty) ma przynieść realizacja założonych celów? (jakie wartości docelowe powinny osiągnąć zakładane mierniki)?
- W jakim stopniu udało się zrealizować postawione cele?

Budżet zadaniowy to zarządzanie wydatkami w sektorze publicznym opierające się na zasadach:

- skuteczności /effectiveness/ – określenie celów i mierników,
- efektywności /efficiency/ – najlepsze efekty z nakładów,
- przejrzystości /transparency/ – budżet sprzyja transparencji wydatkowania środków
- publicznych,
- programowania wieloletniego – kilkuletnia projekcja budżetu zadaniowego.

7.2. Ewaluacja

Podstawowym narzędziem długoterminowego zarządzania realizacją strategii rozwoju jest jej okresowa ewaluacja. Polega ona przede wszystkim na kompleksowej i merytorycznej ocenie podjętych działań, tempa postępu prac i słuszności obranego kierunku. Ewaluacja powinna dostarczyć rzetelnych oraz przydatnych informacji, pozwalając wykorzystać w ten sposób zdobytą wiedzę w procesie decyzyjnym. Okresowa ewaluacja pozwala na promocję odniesionych w postaci zrealizowanych projektów sukcesów oraz zdiagnozowanie słabych stron wymagających intensyfikacji działań.

W ramach oceny wdrożenia projektów zapisanych w powyższej Strategii zaleca się przeprowadzić przynajmniej jeden raport ewaluacyjny po upływie minimum 3 lat od uchwalenia dokumentu oraz stały nadzór nad projektami pracownika Urzędu Miejskiego posiadającego certyfikat PRINCE2.

V PODSUMOWANIE

Powyższe opracowanie powstało jako aktualizacja Strategii Rozwoju Miasta Węgrowa do 2020 roku, przyjętej w roku 2004. Zmieniająca się sytuacja gospodarcza i społeczna w kraju, a także sformułowanie nowej unijnej perspektywy finansowej na lata 2014-2020, wywołały konieczność ewaluacji i aktualizacji założeń Strategii. Wraz z weryfikacją celów strategicznych, pojawiła się konieczność opracowania nowych Programów Operacyjnych, które realizowane będą w kolejnych latach.

Zapisy tego dokumentu powstały we współpracy i porozumieniu z mieszkańcami Węgrowa i dążą do jak najwierniejszego odwzorowania ich oczekiwań. Założenia Strategii i przyświecające jej cele są zgodne z kierunkami polityki rozwoju wyznaczanymi na szczeblu krajowym oraz europejskim. Aktualizacja Strategii pozwoli władzom miasta na efektywniejsze wykorzystywanie szans oraz przeciwdziałanie zagrożeniom. Dokument ten jest nie tylko instrumentem potrzebnym dla skuteczniejszego zarządzania Miastem, lecz także wyrazem zbiorowych dążeń mieszkańców Węgrowa i wizją miejsca, w którym chcieliby mieszkać i pracować.